

CONSTITVTIO-
NES SOCIETA-
TIS IESV.

Cum earum Declarationibus.

ROMÆ, M. D. LXX.

Apud Victorium Hælianum.

Cum facultate Superiorum.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

5300 S. DICKINSON DRIVE

PROOEMIUM CONSTITVTIONVM.

1

QVAMVIS summa Sapientia & bonitas Dei Creatoris nostri ac Domini sit, quæ conseruatura est, gubernatura, atque promotura in suo sancto seruitio hanc minimam Societatem IESV, vt eam dignata est inchoare; ex parte vero nostra, interna Charitatis & amoris illius lex, quam sanctus Spiritus scribere, & in cordibus imprimere solet, potius, quàm vllæ externæ Constitutiones, ad id adiutura sit: Quia tamen suaui dispositio diuinæ prouidentiae suarum creaturarû cooperationem exigit; & quia Christi Domini Nostri Vicarius ita statuit; & Sanctorum exempla, & ratio ipsa nos ita docet in Domino: necessariu esse arbitramur, Constitutiones conscribi; quæ iuuent ad melius in via incepta diuini obsequij procedendum iuxta Instituti nostri rationem.

2 Quamuis

*PROOEMIUM IN
Declarationes & An-
notationes Constitu-
tionum.*

CVM Constitutionum hic finis sit, vt vniuersum corpus Societatis et particularia eius membra ad sui conseruationem & incrementum, ad gloriam Dei, & vniuersalis Ecclesiae bonum iuuentur; præter quàm quòd omnes & singule earum per se.

A ij ipsas

P R O O E M I V M.

ipsas ad finem dictum accommodatæ sunt, tria alia in eis expeti possunt;

Primum, ut plenæ sint; quò omnibus, quæ incidere possint, quantum fieri potest, provideatur.

*Alterum, ut perspicuæ sint; quò minor scrupulis de-
sur occasio.*

*Tertium, ut breues sint, quantū plenitudinis ac per-
spicuitatis ratio patitur; ut memoria retineri possint.*

*Quò tria hæc melius obseruentur; præter Constitutio-
nes vniuersaliores & breuiiores, quæ, ut obseruentur à
nostris, & ostendantur, cum oportebit, externis, erunt
magis ad vsum accommodatæ: visum nobis est in Domi-
no has Declarationes & Annotationes esse adiiciendas:
Quæ, cum non minoris sint authoritatis, quàm reliquæ
Constitutiones; magis descendendo ad particularia, eos,
qui reliquis præsent, de rebus quibusdam possint edoce-
re, quas breuitas & vniuersalitas aliarum minus dilu-
cidas reddebat. Sed præter utrasque, quæ ad res im-
mutabiles pertinent, & vniuersaliter obseruari debent,
aliæ quædam ordinationes erunt necessariae, quæ diuersis
temporibus, locis, & personis in diuersis Domibus,
Collegijs, & officiis Societatis (vniuniformitate tamen, quo-
ad eius fieri poterit, in omnibus retenta) possint accom-
modari. De huiusmodi ordinationibus, vel regulis hic
nō agetur; sed id solūm admonebimus, quòd ab vnoquo-
que, qui ibi fuerit, vbi hæc obseruentur, iuxta voluntate-
m Superioris, qui ei præfuerit, sunt obseruandæ.*

*Ut redeamus ergo ad id, quod agitur hoc loco; harum
Declarationum ordo hic erit, ut Constitutionibus respon-
deant;*

deant ; itaque Pars parti , Caput capiti , cum declarandum aliquid fuerit , reddetur ; quod in margine Constitutionum littera quædam indicabit , cui alia similis in Declarationibus respondebit . Et sic ordinate procedetur ,

2 Quamuis primum illud sit , & maximi momenti in nostra intentione , quod ad corpus vniuersæ Societatis spectat ; cuius vnio , & bonum regimen , & conseruatio in suo bono statu ad maiorem Dei gloriam in primis quæritur : quia tamē corpus hoc ex suis membris constat , & in ipsa executione primo loco occurrit , quod ad singulos spectat ; tam in ipsis admittendis , quam in promouendis , ac deinde per vineam Christi Domini nostri diuidendis ; * hinc exordium sumetur eo fauore , quem lux æterna nobis ad honorem & laudem suam conferre dignabitur .

A

PRIMA

eius fauore aspirante , qui ordinis totius principium est , utpote perfectissima & infinita Sapientia .

DECLARATIO
in Prooemium .

A ; CONGRVVS esse solet procedendi modus ab imperfectioribus ad perfectiora , præcipue in ijs , quæ pertinent ad praxim ; cum id primum in executione occurrat , quod est in consideratione postremum , nam hæc à fine ad media descendit ; & sic in decem præcipuis partibus , ad quas reducuntur omnes Constitutiones , procedetur .

Prima de ijs admittendis ad probationem agit , qui nostrum sequi Institutum

A iij expetunt,

PROOEMIUM

expetunt .

Secunda de ijs dimittendis , qui ad illud non esse idonei videbuntur .

Tertia de ijs , qui retinebuntur , conseruandis , & in spiritu ac virtute promouendis .

Quarta de ijs instituendis in litteris & alijs medijs proximos iuuandi , qui in spiritu et virtute in seipsis profecerint .

Quinta de cooptandis in corpus Societatis ijs , qui sic fuerint instituti .

Sexta de ijs , quæ in seipsis obseruare debent qui in hoc corpus iam cooptati sunt .

Septima de ijs , quæ obseruanda sunt erga proximos , distribuendo scilicet operarios , & eos in Christi Domini nostri vinea occupando .

Octaua de ijs , quæ faciunt ad mutuam & cum suo capite vnionem eorum , qui distributi sunt .

Nona de ijs , quæ ad caput pertinent , & ad gubernationem , quæ ab eo ad corpus descendit .

Decima de ijs , quæ vniuersaliter ad conseruationem & augmentum totius corporis huius Societatis in bono suo statu pertinent .

Hic est ordo in Constitutionibus , & Declarationibus tenendus , finem illum intuendo gloriæ & laudis Dei Creatoris ac Domini nostri ; quem nobis præfiximus .

PRIMA PARS

PRIMA PARS

CONSTITUTIONVM

DE ADMISSIONE

ad Probationem.

DE EO, QUI ADMIT-
tendi facultatem habet.

Cap. I.

1 **A**CVLTAS admittendi ad probationem, quorum, & quanta sit; iudicio Præpositi Generalis relinquatur; qui in ea communicanda cōsiderabit, quid ad maius seruitium Dei ac Domini nostri conueniat.

2 Quando aliquis, qui idoneus videatur ad nostrum institutum sequendum, ad eum accederet, qui huiusmodi admittendi potestatem non habet,

A* mittere eum poterit ad illum, penes quæ ea sit; vel scribere ei, significādo qualis ille sit, & quibus præditus Dei donis, qui admitti petit; & exequatur quod ei in Domino præscriptū fuerit:

IN CAP. I.

De eo, qui admittit.

A ¶ **S**I commo-
de nō pos-

sit aliquis huiusmodi ad Societatis institutum idoneus ad eum mitti, qui potestatem habet admittendi; interim, dum ille admonetur, licebit cuiq; (si id necessarium esse,

A iij aut

aut valde cōuenire iudicabitur) eum tamquam hospitem penes se retinere; donec responsum ab eo, ad quem relatum est de eo negotio, accipiat: & tunc iuxta ordinē sibi præscriptū pcedet.

B ¶ *Qui ordinariè admittere poterunt in absentia, sunt Præpositi Prouinciales; extraordinariè verò quouis Commissarius Præpositi Generalis, vel eiusdē Prouincialis. At rectoribus Collegiorum, & Præpositis Domorum magis consuetum erit cōmittere, vt quis idoneos iudicabūt, domi suæ, aut in Collegio, possint admittere, cum præsen- zes fuerint.*

si quidē ille * in absentia id præscribendi facultatem habebit.

B

Quia refert plurimum ad diuinum seruitium, conuenientem haberi delectum eorū, qui admittuntur; & diligentiam adhiberi, vt intelligatur quæ eorū sint doctes & vocatio; qui talē admittendi facultatē habet, si per se ipsum id ipse non præstet, habeat in ijs, qui assiduè apud se agūt, aliquē, cuius opera vtatur ad cognoscendum eos, qui ingrediuntur, ad agendum cum illis, eosque examinandum; qui quidem prudentia præditus sit, & non ignoret agendi modum, qui cum tam varijs generibus & cōditionibus personarū est tenendus; vt maiori cum intelligentia, & vtriusque partis satisfactione negotiū ad Dei gloriam transigatur.

3

Tam ille, penes quem est facultas admittendi, quàm is, cuius opera ille vtitur, habeat oportet cognitionem rerum Societatis, ac zelum boni progres-

4

sus ipsius; vt nulla ratione dimoueri ab eo possit, quod in Domino conuenientius ad diuinum seruitium in hac Societate iudicauerit; quod vt conse-

C quatur, * moderatus admodum sit oportet in admittendi desiderio. Et vt liberior sit ab omni minus ordinato affectu; vbi vitij huiusmodi occasio esse posset (vt cum consanguineis, & amicis) ille, in quo aliquid periculi huiusmodi timeretur, examinandi officio non fungatur.

S
D Quicumque autem eo fungetur, * in scriptis habeat quæ ad tale officium pertinent; quò melius & certius id possit præstare, quod in hac parte ad diuinum seruitium quaeritur.

DE ADMIT-

D § Vbicunque admittendi facultas fuerit, liber completus Examinis sit oportet, & quidem in ijs linguis, quæ ferè solent esse necessariæ. Huiusmodi sicut vernacula loci illius, vbi agitur, & latina. Illud autem Examen ei proponi debet, qui admitti cupit, antè, quàm Dominum ad communem cum alijs conuictum ingrediatur.

Et quidem impedimenta, quæ necessariò excludunt, etiam, antè, quàm ad primam probationem admittantur, proponi debent.

C ¶ *Vt par est sollicitè cooperari motioni & vocationi diuine, curādo, vt augeatur in Societate numerus operariorū vineę Christi Domini nostri: ita diligenter cōsiderari oportet, ne quis admittatur, nisi qui donis illis Dei præditus sit, quæ hoc institutum ad ipsius gloriā exigit.*

Erit etiam scriptum alterum examen, quod contineat ea, quæ sexto quoque mense per bienniū probationis proponi debent: & aliud item perbreue, quo illi vtentur, qui cum ijs, qui ingredi volunt, colloquuntur; vt utrinque id, quod expedit, intelligatur antè, quàm ad primam probationem quis admittatur. Idem officium etiã Examinatoris scriptum habere debent, & quod in eo continetur, exequi curent.

DE ADMITTENDIS

in Societatem. Cap. II.

IN vniuersum loquendo de ijs, qui admittendi sunt; quo pluribus Dei donis naturalibus & infusis præditi ad promouendum iuxta Societatis institutum, diuinū seruitium: & quo certioribus experimentis perspecti fuerint; eo magis idonei erunt, vt in eam admittantur.

Vt particulatim de his loquamur, qui in Coadiutores admittuntur ad res temporales, vel exteriores curandas (qui plures esse non debent, quàm qui necessarij sint ad subleuandum Societatem in ijs rebus,

DECLARATIO

In cap. II.

A **H** *Vius-
modi
ferè sunt magnis
in domibus, Coqui
& dispen-*

in quibus * occupari alij non possunt sine detrimento maioris boni) esse eos oportet, quod ad animam spectat, bonæ conscientæ, quietos, tractabiles, amatores virtutis ac perfectionis, propensos ad deuotionem, qui domesticis

& Dispensatoris occupationes, Emptoris, Ianitoris, Præfecti infirmorum, Lotoris, Præfecti horti, eleemosynarum Curatoris (ubi ex eleemosynis viuunt) atque id genus alię esse possent. Quia tamen pro maiori aut minori numero hominum, qui in Domibus vel Collegijs versantur, pro maiori etiam vel minori distractione in huiusmodi exercitijs magis vel minus necesse esset huiusmodi officiales ad hæc officia omnino deputari; eorum prudentie, qui reliquis præsumt, id committitur: modo hanc curam sibi impositam sciant, vt finis meminerint, qui ad huiusmodi homines in Societatem admittendos mouet. Is est necessitas, vt alij, qui in vinea Christi Domini nostri laborant, vel litteris dant operam, vt postmodum in ea laborent, subleuentur: quò se in rebus ad manus Dei ac Domini nostri obsequium pertinentibus exerceant.

B domesticis & externis ædificationi sint, * qui sorte Marthæ in Societate contēti, & ad eius institutum bene affecti, eam iuuuare ad Dei gloriam exoptent.

3 Quod ad externa attinet; honesta specie, sanitate, ætate, & viribus ad labores corporis qui in Societate se offerunt, sufferendos præditi esse deberent; & qui

B ¶ Qui sic dispositus cerneretur, vt videretur diu in externis ministerijs non esse conquieturus, eò, qd ad studia, vel ad sacerdotium affectus cognosceretur, non esset in Coadiutorem temporalem admittendus;

nisi aptus ad progressum in litteris faciendū, quantum opus esset, videretur.

habere,

habere, vel certè habituri esse aliquando talentum aliquod, ad eam iuuandam viderentur.

Admittere homines difficili admodum ingenio, vel inutiles Congregationi, licet ipsismet non inutile foret, admitti; considerantes tamen instituti nostri finem, ac procedendi modum, persuademus nobis in Domino ad ipsius maius seruitium & laudem non expedire. 4

Qui ad hoc admitterentur, vt in rebus spiritualibus Societate iuuarent, considerando quid huiusmodi ministerium requirat, vt animæ proximorum iuuentur, sequentibus donis Dei ornari deberent. 5

Quod ad intellectum attinet, doctrina sana, vel aptitudine ad eam addiscendam, & in rebus agendis discretione, vel certè indole boni iudicij ad eam acquirendam. 6

Quod ad memoriam, aptitudine ad percipiendum, & fideliter percepta retinendum. 7

Quod ad voluntate, vt vniuersæ virtutis & perfectionis spiritualis studiosi sint, quieti, constantes, strenui in ijs, quæ ad diuinum seruitium aggrediuntur; quiq; zelum habeant salutis animarum, & ea de causa ad nostrum institutum (quod ad illas iuuandas & disponendas ad vltimi sui finis de manu Dei Creatoris nostri ac Domini, consecutionem, rectè tendit) sint affecti. 8

In exterioribus exoptanda est sermonis gratia; ad agendam cum proximis pernecessaria. 9

Species honesta, quæ ædificationi esse solet, ijs, quibus 10

quibus cum agitur.

11 Bona valetudo, ac vires, quibus ferre possit instituti nostri labores.

12 Aetas, quæ ad ea, que dicta sunt, conueniat, quæ quidem, vt admittantur ad Probationem, excedere debet decimumquartum annum; vt ad professionem verò, vigesimumquintum.

13 Dona externa, nobilitatis, diuitiarum, bonæ famæ, & similia vt non satis sunt, si desint alia; ita, cum alia suppetent, hæc non erunt necessaria: quatenus tamen ad edificationem faciunt, reddunt magis idoneos, vt admittantur, qui sine ipsis alioqui essent idonei propter dotes alias prædictas; in quibus quo magis præcelluerit qui admitti cupit, eo magis erit ad hanc Societatem aptus ad Dñi Dei

C nostri gloriam; * quo verò minus excelluerit, eo minus erit idoneus. Quæ tamen mensura omnibus in rebus teneri debeat, vnctio sancta diuinæ Sapientiæ eos docebit, qui id curæ ad eius obsequium ac laudē vberiore[m] susceperunt.

C ¶ Quamuis aliquis vndecunq; idoneus ad Societatem omnibus his præditus esse debe

DE IIS, at: si tamē in ali-

quo quid eorum desideraretur, verbi gratia, vires corporis, vel etas ad professionem, vel quid simile; & in Domino iudicaretur alijs Dei donis quod ea ex parte deest, compensari; omnibusque perpensis ad Dei obsequium fore, & ad Societati propositum finem conuenire, vt admitteretur: dispensare cum eo Præpositus Generalis poterit

lis poterit, vel etiam alij; quatenus eis communicata ab ipso facultas se extendet.

DE IIS, QUÆ IMPEDIUNT,
ne quis in Societatem admittatur.

Cap. III.

QUAMVIS Charitas & zelus animarum, in quo se Societas hæc exercet iuxta instituti sui finem, omnia hominum genera complectatur, ut eorum seruiat spirituali vtilitati, ac ad beatitudinē consequendam in Domino iuuet; ut tamen in Societatis ipsius corpus admittat, amplecti non debet, ut dictum est, nisi quos iudicabit ad propositum Societati finem vtilis fore.

Ex impedimentis ad admissionem nonnulla, eos qui vellēt ingredi, omnino excludunt: quia rationes efficaces nos ad id in Domino mouent. Ea verò huiusmodi sunt.

DECLARATIO
In cap. III.

A **Q**UAMVIS
per publicam sententiam quis con-

demnatus non fuerit; si tamen error eius publicus extitisset, ac vehemēter suspectus esset, & quòd in iudicio conueniri posset, timeretur; admitti non debet. Verùm

Aliquando à gremio sanctæ Ecclesiæ abcessisse, Fidem abnegando inter infideles, uel incidendo in errores contra eam, in quibus * reprobatus fuerit per publicam sententiam: vel se

* more

hoc

B * more Schismaticorum ab Ec- hoc iudicium Præ
clesiæ unitate seiunxisse. posito Generali re

C * Perpetrasse homicidium :’ linquetur .

D vel * esse propter enormia pec- B ¶ Quod ad
cata infamem. schisma attinet ;

¶ * Assump- qui in terris Schi-
smaticorum nasceretur, ita, vt schisma generale pecca-
tum esset patriæ, & non solum particulare ipsius ; non
esset hic talem ob causam inter eos numerandus, qui à
Societate excluduntur: (Et tantundem dictum sit de ijs,
qui in terris hereticorum nascerentur :) Sed ille potius
excludi intelligatur, qui esset infamis excommunicatus,
contempta auctoritate & providentia nostræ sanctæ ma-
tris Ecclesiæ, ita, vt heresis, vel schisma peccatum
sit particulare persone, & non generale nationis, aut
patriæ.

C ¶ Quod ad homicidij impedimentum attinet, nulla
(vt nec in alijs) declaratio adhibetur. Num autē sit ho-
micidium, nec ne, si dubitaretur, discernant Præpositi
Generales ; nec se faciles in huiusmodi dubijs exhibeant.
Qui cum deliberatione homicidium perpetrari iussisset,
si effectus est consecutus, quamuis manu sua non occide-
rit, inter homicidas erit existimandus.

D ¶ Infamia propter enormia peccata ibi impedimen-
tum esse intelligitur, vbi, qui sic peccauit, infamiam
contraxisset. Si procul esset ab eo loco, tamque seriò re-
sipuisset, vt de eo nihil timendum videretur ; posset in
Domino admitti. Qualia verò sint, vel non sint huius-
modi enormia peccata, iudicet Præpositus Generalis.

E ¶ Non

E ¶ *Non solum si professionē emisisset, sed si vel unum diem habitum religionis gestasset; admitti propter rationes in Examine ditatas non potest. Intelligendum est autem, quod habitum eo animo, ut sit religiosus, non propter aliam causam, quæ posset accidere, induisset.*

F ¶ *Quando hoc vinculum solutum esset, quod à Domino, vel à coniuge facultas concederetur, observatis alijs circumstantijs, quæ iuxta sanam doctrinā, & usum sanctæ Ecclesiæ solent observari, impedimentum esse desinet.*

G ¶ *In omnibus his impedimentis expedit, ut nec Generalis Præpositus, nec Societas uniuersa dispensare possit; quandoquidem in uniuersum ita Societati conuenit, ut in huiusmodi non dispensetur. Sed si cerneretur aliquod ex his impedimentis in homine, qui talibus Dei donis ornatus esset, ut pro certo haberetur, Societatem ad Dei & Domini nostri obsequium eius opera admodum inuari posse, si ille summo Pontifici, vel eius Nuncio, vel summo Pœnitentiario supplicaret sibi concedi, ut in Societatem non obstantibus Constitutionibus admitti posset, Præpo-*

E * *Assumpsisse Religionis habitum: vel Eremitam cum vestitu monachali fuisse.*

F * *Matrimonij vinculo, vel feruitutis legitimæ ligatum esse.*

G * *Capitis infirmitatem pati, unde accidit obscurari, & parū sanum esse iudicium; vel si notabilem habeat ad illud dispositionem; ut in Examine fufius tractatur.*

8 Cætera

- 8 Cætera impedimenta quam-
 H uis singula * à Societate non ex-
 cludant, reddunt tamen minus idoneum eum, qui admitti exoptat; & posset tanti momenti esse defectus; vt è seruitio Dei non esset futurum, cum eo quæquam admitti.
- 9 Impedimenta autem hæc secundaria, de quibus modò est sermo, huiusmodi sunt. Quod ad interiora attinet, passiones vel affectus, qui domari nõ posse videantur; vel peccatorum habitus, de quibus non magna emendatio speretur.
- 10 Intentio minus recta, quàm par esset ad Religionis ingressũ; vt quæ cùm humano aliquo fine sit admixta.
- 11 Incõstantia, vel remissio animi notabilis, ex qua qui de ingressũ agit, parũ utilis futurus credatur ad Societatis munera obeunda.
- 12 Indiscretæ deuotiones, quæ
 in
 eius, qui admittendi facultatem habet, relinquitur.
 Et eiusdem erit, in huiusmodi casibus dispensare, habita nihilominus ratione iudicij Superioris, ad quem refe-

set, Præposito eius Generali nõ re repugnate; posset idem Præpositus consensum ad eum admittendum præstare: dum tamen ostiũ non multis, immo nulli, qui raris (vt dictũ est) dotibus non sit præditus, aperiatur.

H ¶ Quoduis ex his secundarijs impedimentis ex se satis esse posset, ne quis admixteretur. Sed quia accidere posset, aliquẽ huiusmodi defectũ alijs præclaris Dei donis compensari, ac in Domino tolerandum esse iudicaretur; id discernendum prudentiæ
 B rendum

in causa esse solent, vt aliquis in illusiones, & non exigui momenti errores incidat.

Litterarum ignorantia; vel ingenij, aut memoriae ad eas addiscendas, vel linguæ ad explicandum defectus, in illis, qui præferunt intentionem vel desiderium vltius progrediendi, quam solent Coadiutores temporales. 13

Iudicij defectus, vel notabilis in proprio sensu obduratio; quæ omnibus Congregationibus multum solet facessere negotij. 14

rendum erit quid quid difficultatem ingereret, & q̄ statuerit, faciendum est.

In exteriori homine, defectus in integritate corporis, morbus, debilitas, vel * notabilis deformitas. 15

* Ætas valde tenera, vel plus satis prouecta. K

I ¶ Animaduertendum est, eos,

* Æs alienum

qui deformitates vel defectus insignes habent, vt gibbos vel alia quepiam monstruosa, siue sic nati fuerint, siue ex aliqua externa causa, vt percussione & similibus id acciderit, ad Societatem nostram non esse idoneos; partim quòd res huiusmodi ad sacerdotium obstare solent, partim quòd ad proximorum edificationem, quibus cum ex instituti nostri ratione versamur, minime iuant; nisi, vt superius dictum est, alijs eximijs virtutibus ac donis Dei compensarentur, cum quibus huiusmodi defectus corporis potius ad augmentum, quam ad diminutionem edificationis facturi viderentur.

K ¶ Quod ad etatem attinet 14 annis minorem, vt quis ad

quis ad probationem ; aut 25, vt ad professionem admittatur, si in quibusdam peculiaribus de causis anteuertendum esse id tempus ad finem maioris diuini seruitij nobis præfixum videretur, penes Præpositum Generalem facultas erit prudenter ac circumspectè dispensandi : Et idem, cum prouectior ætas fuerit, considerabit, an expediat, nec ne, ad vniuersale bonum huiusmodi defectum tolerari.

L * Æs alienum ; vel ciuiles obligationes .

16 Quo huiusmodi defectibus quis magis est obnoxius, eo minus est idoneus, vt Deo Domino nostro in hac Societate ad animarum auxilium seruiat : & qui facultatem habet admittendi, videat, ne charitatis particularis affectus vniuersali noceat ; quæ vt magis ad gloriam & honorem Christi Domini nostri facit, ita semper præferri debet.

L ¶ De ære alieno diligenter cōsideretur, ne inde offendiculi vel perturbationis occasio oriatur, præsertim in obligationibus ciuilibus, de quibus iura disponunt ; præter rationem, quæ habenda est, ædificationis.

DE MODO ADMITTENDI.

Cap. IIII.

2 **Q** VIA nobis in Domino valde persuademus, ad hoc, vt diuina & summa Maiestas ministerio huius minimæ Societatis vti dignetur, multum referte, vt qui ad eam admittuntur, non solum

diu probentur antequàm in eius corpus cooptentur, verum etiam vt valde noti sint, antequàm ad probationem eam admittantur, quæ fit in cõmuni

DECLARATIO

In Cap. IIII.

A **S** **C** **V** **M** *domus primæ probationis distincta, & coniuncta nostræ habitationi esse non possent; curandũ est, vt in nostris Domibus aliqua habitatio separata ad id designetur, vt, qui admittuntur, minorem habeant occasionem conuersandi, cũ alijs, qui non fuerint à Superiore deputati.*

conuictu cum domesticis: expedit * habitationem aliquam nostræ communi coniunctam designari, vbi, qui ad Probationem admittuntur, hospitem more duodecim dies, vel vsque ad viginti, & amplius, prout Superiori videbitur, diuersentur; vt id temporis de ijs, quæ pertinet ad Societatem, illi certiores reddantur; & Societas eosdem plenius in Domino nostro cognoscat.

In hanc domum, quæ primæ Probationis dicitur, facilius admitti possunt, qui id optant; si clarè ad Dei & Domini nostri IESU Christi obsequium idonei in hac Societate esse videntur; & contrà, qui clarè nõ esse tales cernerentur, cõsilio (& si quid aliud charitas suggerit) adiuti, vt alibi Deo ac Domino nostro seruire curent, statim dimitti poterunt.

Quòd si res non esset Societati tam clara, quàm oporteret; postquàm qui admitti cupit, voluntatẽ suam

suam proposuerit, & de primis impedimentis decenter interrogatus fuerit, & summam nostri instituti, probationesque ac difficultates, quæ in eo sunt, intellexerit; quãuis efficaciter desiderare videatur in Societatem admitti, vt

B in ea viuat & moriatur * (quod quidẽ si deesset, vt plurimũ nemo ad primã Probationẽ admitteri deberet) * responsum tamẽ,

C ac sententia vltima aliquandiu differatur; vt eo tẽpore res melius considerari, & Deo commendari

B ¶ *Si aliquis ob causas rationẽ consonas in Domũ reciperetur, qui nõ dũ obsequio diuino in hac Societate se dedicare omnino statuisset, perinde*

vt hospes, & non ad primam vel secundam probationem admittetur. Sed ea in re vltra triduum, qui alijs præest, non facilẽ se exhibeat; nec sine facultate Præpositi Generalis, vel certè Prouincialis id faciet; & difficilius, vbi Nouitij fuerint, quàm vbi non fuerint, ea facultas concedi poterit.

¶ **C** *Vt responsum & deliberatio vltima aliquandiu differatur, & diligentia ad id, vt perspectior ille sit, adhibeatur, in vniuersum quidem obseruari debet. Aliquando tamen peculiare ob causas (vt si quis videretur raris dotibus ornatus, & in periculo versari, ne per dilationem à proposito suo dimoueri, vel certe valde sollicitari posset) compendio maiori, qua conuenit, diligentia adhibita, in Domum primæ probationis esset admittendus, vel post examinationem ad alia Societatis loca transmittendus.*

B iij **D** ¶ *Diligentia*

D § *Diligentia* **D** mendari possit, ac * diligentia
ad eos, qui ingre- conueniens adhiberi; vt magis
di volunt, magis cognoscatur, & vt de eius con-
cognoscendos ad- stantia periculum fiat. Quantū
hibenda hæc est; autem differri oporteat, & quæ
vt compendio quo diligentia sit adhibenda, prudē-
dam Examinis, an ti considerationi illius, qui ad-
aliquo ex primis mitendi facultatem habet, relin-
impedimētis, vel quendum est; qui semper maius
etiam ex secunda Dei obsequium spectabit.
ris, quæ tertio ca
pite attinguntur Postquam in Domino statue-
(cuiusmodi est bo- tur, quod ad Probationem ali-
no valetudinis, quem admitti cōueniat; solitis
vel integritatis cor- vestimentis indutus, aut pro
poris defectus, ob cuiusque deuotione (nisi aliud
ligationes ciuiles, vel æs alienū) teneantur, intelligatur.

Conferet etiam, vt præter Examinatorem aliqui ex
 ijs, quos Superior designauerit, agant ac versentur cum
 eo, qui recipiendus sit, & intellecto etiam eius nomine,
 & eorum, quibus cognitus est, extra domum inquiri
 poterit cuiusmodi homo ille sit; si domi nulli fuerit satis
 notus.

Iuuabit etiam ad hoc ipsum, si frequenter ad confessio-
 nis sacramentum in Ecclesia nostra aliquandiu accesserit
 ante, quam domum ingrediatur. Et si adhuc de eo dubi-
 taretur; non parum conferet, si in spiritualibus exerci-
 tijs constituatur; vt ea claritas de eo habeatur, quæ ad
 gloriam Dei Domini nostri requiritur.

E § *Iis,*

Superiori videbitur) ingredi poterit, & in prædicta Probationis Domo, seu in loco ad id destinato vt hospes constitueretur; ac postridie, quo modo eo in loco se gerere debeat, ei declarabitur; ac nominatim, ne verbo, aut scripto (nisi Superiori aliqua de causa non leuis momenti aliud videretur) cum externis, vel domesticis agat, præterquam cum ijs, qui ad id designati à Superiore fuerint. Quod fit, vt liberius secum & cum Deo perpendat vocationem suam, ac propositum diuinæ ac summæ Ma-
 stati in hac Societate seruiendi.

5 Elapsis duobus aut tribus diebus post ingressum in Domum Probationis, examinari accuratius incipiat, prout in officio Examinatoris declaratur; & relinquatur ei scriptum Examé, vt solus id maturi-

Eus cōsideret; postea eidē * ostenduntur Diplomata Apostolica, ac Constitutiones, & Regule in Societate ac domo, quam ingreditur, obseruandæ; & qui literis operam dederunt, de singulis facultatibus, in quibus versati sunt, singulas prælegant lectiones, & id coram eis, qui à

E § *Iis, quæ litteras Apostolicas latinas nō intelligerent, satis esset earum summam (vt etiam Cōstitutionum, & Regularum) declarare: Ex qui-*

bus ea pars ostendenda unicuique intelligitur, quæ ei est obseruanda; ex qua summarium haberi potest, quod simul cum Examine unicuique relinquatur; vt per otium illud magis consideret.

Superiore ad eius talentum in doctrina, & proponendi modo cognoscendum sunt constituti.

Eodem hoc tempore primæ Probationis conscientiam suã Superiori, vel ei, quem ipse delegauerit, aperiet (nisi id negotij cum Superioris consensu in aliud tempus differretur) & generaliter confitebitur (si nondum id fecisset) & illi quidem Confessario, qui à Superiore fuerit ad id destinatus. Et cum

F ¶ *Si scribere nesciunt; alius coram eis eorum nomine scribet.*

G ¶ *Præter dilationem admittendi ad primam probationem (qua uti cum ijs, qui alijs in locis Societatis fuerint, non esset æquum) reliqua ferè omnia in eisdem locum habent: licet quò magis noti sunt, & firmi; minus necesse sit diligentiam adhibere ad eos cognoscendos & stabiliendos, qui ad probationem admittuntur.*

in libro ad id designato scriptum fuerit, & * manu eius subscriptum, quidquid domũ tulit, & quod cõtentus sit obseruare omnia ei proposita; postremò post reconciliationem accepto sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, ingredietur in Domum communis habitationis; vbi cum alijs uersari, & in secunda Probatione diutius exerceri solent Nouitij.

* Quod dictum est de ijs, qui tunc primùm ad Societatem admittuntur, bona ex parte cum illis obseruabitur, qui à studijs, aut alijs locis Societatis, ubi diligenter examinati non fuerint, ueniunt; Qui quidem non, ut

Professi,

Professi, vel Coadiutores formati, in corpus Societatis admissi sunt; ut quo maiori cum luce procedatur, eo quisque constantior in sua uocatione maneat; & ipsa etiam Societas melius discernat, an conueniat ad maiorem laudem & gloriam Dei & Domini nostri illum apud se retinere.

SECUNDA PARS

QUÆ AD EOS DIMITTENDOS PERTINET, QUI admissi parum apti in probatione ad Societatem inuenirentur.

Qui dimitti possint, &
per quos.
Cap. I.

V T AVTEM ad propositū huic Societati finem diuini obsequij, & auxiliij animarum conuenit cōseruari, & numero augeri operarios idoneos ac utiles ad hoc opus promouendum; ita dimitti eos oportet, qui tales nō fuerint inuenti; & successu tēporisprehendatur, uel quod hæc non sit eorū uocatio, uel quod ad cōmune bonū Societatis non cōueniat, ut in ea maneam. Sed tamen ut non
faciles

faciles esse ad admittendum, ita neque ad dimittendum, immo minus oportet: sed maturè omnino & considerate in Domino procedendum est. Et quamuis causas ad dimissionem dignas eo grauiores esse oportet, quo quis arctius Societatis corpori coniunctus est; * quantumlibet tamen

DECLARATIONES
in secundam
partem.

IN CAP. I.

Qui dimitti possint, & cæ.

A **L** ICET omnes
(vt in Constitutionibus dicitur) dimitti possint; alij

tamen facilius, quàm alij, dimittentur. Qui in Domum primæ Probationis admissi sunt, antè quàm cum alijs versentur, si eo tempore appareret non esse ad Societatem idoneos, facilius, quàm alij, possent dimitti.

In proximo gradu illi sunt, qui in secunda probatione in Domibus vel Collegijs nullis adhuc votis ligati versantur, si experimento comperiretur, quòd ad maius Dei obsequium non foret, si in Societate manerent.

In tertio

In tertio gradu illi sunt, qui votis quidem sponte sua se Deo obligauerunt, verum in Scholasticos approbatos, vel Coadiutores Societatis formatos, exacto iam tempore probationis solite, non sunt admissi.

In quarto & qui grauiori consideratione & causa indigeant, sunt Scholastici approbati.

In quinto gradu, vbi quidem maior erit difficultas, sunt Coadiutores formati tam Spirituales, quam temporales; si post vota sua publica, licet non solemnia, necessario dimittendi viderentur.

In quibusdam casibus etiam Professi cuiuscunque gradus & dignitatis in Societate sint, dimitti possent; si retineri sine detrimento illius, ac diuini obsequij non posse iudicaretur.

Præter ea, quæ dicta sunt; quò magis alicui Societas deberet, quod de ipsa benemeritus esset, vel quo pluribus Dei donis ad eandem in diuino obsequio iuuandam præditus esset, eò maiori cum difficultate esset dimittendus: vt contra cui minus deberet Societas, quiq; minus ad eandem iuuandam in diuino obsequio esset idoneus, facilius posset dimitti.

B * Præpositis tamen Prouincialibus amplâ satis cõferri expediet, ac* debi- B ¶ Quamuis Præpositus Generalis in patentibus litteris ad Præpositos particulares missis amplissimam eis facultatem impartiat, quò magis subditi eosdẽ venerentur, & humiliores ac submissiores se exhibeant: nihilominus tamen per secretas litteras hæc potestas contrahi (prout conuenire videbitur) & limitari poterit.

C ¶ Quod

C Quod ad eos ac * debita proportione etiam **C**
 attinet, qui in pri- Præpositis Localibus, & Recto-
 ma probatione & ribus, quibus videbitur esse cō-
 secunda sunt, nec ferenda; ut eo melius in toto So-
 dium votis emissis; cietatis corpore subordinatio sã-
 facultatem ad eos ctæ Obedientiæ seruetur, quo
 dimittēdos habe- clarius intelligent inferiores se à
 bit quicūq; ad eos suis immediatè Superioribus pō-
 dem admittendos dere, & quod sibi cōueniat plu-
 eam habuerit: si rimūm, imò necesse sit, in om-
 tamen circumstan- nibus eis subesse propter Chri-
 tiæ aliqua non id stum Dominum nostrum.
 impedirent; cuius
 modi esset, si in

DE CAUSIS

Domum aut Collegiū, vbi manent, à Generali vel Pro-
 uinciali Præposito, vel ab aliquo, cuius habenda sit ra-
 tio, destinati fuissent; vel si de Societate ipsi tam bene-
 meriti fuissent, vt eorū esset particularis ratio habenda.
 In his enim & similibus casibus dimitti aliquis per quem
 vis Præpositum non deberet; nisi causa admodū vrgen-
 tes & graues essent, ita, vt minimè dubitaretur, Supe-
 riorum mentem huiusmodi futuram esse.

Qui iam votis se obstrinxerunt in Domibus aut Colle-
 gijs, & Scholastici præterea biennio probationis exacto
 approbati, si dimittendi essent; Præpositus localis, nisi
 re communicata cum Prouinciali, id facere non deberet.
 Prouincialis autem pro modo facultatis à Generali acce-
 pte vel dimittere poterit, vel non poterit, quamuis Ge-
 neralem non consuluerit.

Coadiutores

Coadiutores formati siue spirituales siue temporales, nisi consulto & approbante Generali, dimitti non debent; nisi in quibusdam remotissimis locis (vt in Indijs) huiusmodi facultatem Prouinciali comunicari oporteret, vel Generalis extra ordinem alicui, cui tanquam sibi ipsi fideret, & propter causas magni momenti eam communicasset.

Erga Professos minus etiam huiusmodi facultas inferioribus Præpositis est communicanda; nisi res ad Præpositum Generalem delata, & graui consideratione expensa foret, ita, vt conuenire ad diuinum obsequium, & commune Societatis bonum huiusmodi hominem dimitti, videatur; vt si contumax vel incorrigibilis esset.

DE CAUSIS, PROPTER quas dimitti aliquem conueniat.

Cap. II.

CAUSAS eas, quæ ad aliquem dimittendum sufficiant, ponderare coram Domino debet prudens charitas Superioris, qui huiusmodi facultatem habuerit; sed generatim loquendo, quatuor eorum genera fore uidentur.

1 Primum, si in Domino iudicaretur, contra ipsius honorem & gloriam fore, quod is in hac Societate maneret, qui uideatur in quibusdam prauis affectibus aut uitijs, quæ diuinam offendunt
Maiestatem,

IN CAPVT
II.DE CAUSIS
dimissionis.

A **Q** *Vate-
nus*
defectus aliqui,
qui contra diui-
num honorem, &
Societatis bonum
esse dicuntur, de-
beant tolerari; cū
id ex multis circū
stantijs particula-
ribus personarū,
temporum, & lo-
corum pendeat: discreto zelo eorū, quibus ea cura cō-
missa est, relinqui est necessarium: Qui eo impensius
rem Domino commendabunt, & diligentius cum alijs,
qui ad cognoscendam Dei voluntatem iuuare possint,
communicabunt; quò eis difficilius negotium, magisq;
dubium videbitur.

B ¶ Si ille, qui ingreditur, ipso in initio morbum
aliquem, vel dispositionem ad illum detexit, & ea cō-
ditione, vt periculū fieret sanitatis eius, admissus est:
cū cerneatur non conualescere, nec labores Societa-
tis ferre posse in posterum; dimitti, ac extra Domum,
prout

Maiestatem, corrigi non posse;
* quæ eo minus tolerari debe-
rent, quo grauiora essent, &
plus culpæ haberēt; licet alijs
nullum offendiculū (quod ma-
nifesta non essent) præbere it.

Alterum est, si existimaretur
in Domino, aliquem retinere,
contra Societatis bonum fore,
quòd cū uniuersale sit, haud
dubiè bono particulari alicuius
præferri ab eo debet, qui syn-
cerè diuinum obsequium quæ-
rit. Tale quid esset, * si in Pro-
bationū decursu aliqua impe-
dimenta, uel insignes defectus,
quos àtea in Examine tacuisset,
detege-

A

3

B

prout vera charitas dictauerit, inuari poterit.

Si ingressus est sine vlla conditione, manifestata quidem infirma corporis habitudine, sed spe concepta, quod ad maiora aptus esset futurus, quam esse experimento comperiat; quamuis etiam dimitti possit; animaduertendo, quod sanitate ad nostrum institutum necessaria careat, magis erit considerandum, num dimitti debeat, nec ne, et multo magis, si, cum sanus ingressus fuerit, in ministerio Societatis in aegritudine incidit. Tunc enim, si ipsemet contentus non esset, iustum non foret, hac sola de causa à Societate dimitti.

Si in ingressu quis aegritudine aliquam celasset; cum ea detegeretur, constat, liberius & iustius eum dimitti posse. An autem re vera sit dimittendus, nec ne, propterea quod alijs dotibus magni momenti ad diuinum obsequium polleat; prudentiae Superioris relinquatur. Tantundem sit dictum, si deprehenderetur quod in aliqua re alia, in Examine veritatem suppressisset. Quod si aliquod ex quinque impedimentis dissimulasset; tunc non est equum vt in Societate maneat, iuxta id, quod in prima parte dictum est.

C detegerentur; vel si * experimēto comperiretur, ualde inutilem fore eū, & per quem præpedienda magis, quam adiuuanda esset Societas, propter eius insignē ad quæuis eius munera ineptitudinem: & multo magis dimitti oporteret, si damnum allaturus

malo

C¶ Si bonum testimonium nō referret ex probatibus, quæ extra domum fiunt, vel etiā domi; nec ea remedia, quæ charitas ante dimissionem solet

nem solet adhibere, sufficerent: conducibilius est, eum dimittere, quàm in corpus Societatis homines, qui ad eius institutum nō videntur conuenire, admittere.

D § Alijs offendiculum præbere ille intelligitur, qui suo exēplo peccandi occasionem eis præbet, & qui dem amplius, si verba adijceret suasoria, vt ad aliquid mali alliceret, præcipuè ad instabilitatē in sua vocatione, vel ad discordiam; vel si

quid contra Superiores, vel commune Societatis bonum moliretur. In quibus enim talia locum haberent, rationi consentaneum non esset, vt ij in Societate manerent.

Quando non tam propter rationem vel magnitudinem peccati, quàm ob remouendum offendiculum, quod alijs præbuit, dimitti aliquem necesse esset; si alioqui aptus esset; expendet prudentia Superioris, an expediat facultatem ei dare, vt ad locum alium Societatis valde remotum, eandem non egrediendo, proficiscatur.

malo vitæ exemplo iudicaretur, ac præcipuè si inquietum se ostēderet, & * verbis aut actibus offendiculum alijs præberet. **D**
Hoc enim tolerare, charitatis nō esset, sed vitij contrarij in eo quidem, qui tenetur cōseruare quietem, & bonum statum Societatis sibi commissæ.

Tertium, si iudicaretur, id fore contra Societatis, ac simul ipsius dimittendæ personæ bonum; quod ex parte corporis posset accidere, si tempore probationis in aliquo morbus, aut debilitas huiusmodi cerneretur, cum

qua

qua cum non posse progredi in laboribus, quos no-
 ster procedēdi modus requirit ad Deo in eo seruien-
 dum, videretur: ex parte rerum animi, quādo, qui
 ad probationem admissus fuit, se componere ad vi-
 tam sub Obedientia & iuxta modum procedēdi So-
 cietatis ducendam non posset; quod nequeat, vel
 nolit proprium suum sensum aut iudiciū infringe-
 re; vel propter alia impedimenta, quæ à natura, vel
 à consuetudine promanarent.

¶ Quartum, si cerneretur id fore contra bonum
 aliorum, qui de Societate non sunt; Vt si detegere-
 tur vinculum matrimonij, vel seruitutis legitimæ,
 vel æs alienum magni momenti: quibus in rebus,
 dum initio examinaretur, veritatem subticuisset.
 Quæuis harum quatuor causarū satis esse videtur,
 vt Deo gratius fore iudicemus, honestè dimitti eū,
 in quo locum habuerint, quàm imprudentem in eo
 retinendo charitatem exercere.

DE MODO DIMIT-
 tendi. Cap. III.

IN CAPUT
 III.

DE modo di-
 mittendi.

¶ CVM ijs, qui dimittendi e-
 runt, * obseruari eum modū
 conueniet, qui in cōspectu Dei
 dimittenti,

¶ ANIMAD-
 uertendū
 est, quod Consti-

tutiones de eo modo dimittendi loquuntur, cū palam id,
 ac propter causas manifestas efficitur. Sed præter hos
 nonnulli occultè dimitti possunt; quādo cause (quæ pluri-

C ma, &

ma, & quidem ex illis aliqua sine peccato esse possent) essent occultæ; & si non dicerentur, in alijs aliquid perturbacionis timeretur. Tunc enim conducibilius est aliquo pretextu (vt probationum) extra domum mitti, quàm si eorum dimissio publicaretur.

Ad hos hoc modo dimittendos satis erit, si Præpositus, qui ad id facultatem habuerit, re Domino commendata, & vnius, aut plurium audita sententia (si iudicauerit in Domino cum eis rem esse conferendam) statuat quod factu opus sit, & exequatur.

Notandum est etiam, ea, quæ de modo dimittendi dicuntur, ijs magis conuenire, qui in probationibus versantur; minus autem illis, qui in corpus Societatis cooptati sunt; vt Scholastici approbati, & Coadiutores formati; ac multò

minus Professis, in quibus charitas & discretionis donum à Spiritu Sancto datum docebit modum, qui in eis dimittendis tenendus sit; si Deus permitteret, vt hoc facere esset necessarium.

dimittenti, dimisso, & alijs domesticis, & externis magis satisfaciat. Quod attinet ad dimittentem ob causas superius dictas tria obseruentur.

Primum est, vt oret ipse Dominum, & domi orari ea intentione curet (quamuis quis sit pro quo oratur non intelligatur) vt obcere Dominus noster dignetur ea in re, de qua agitur, suam sanctissimam voluntatem.

Alterum, vt id conferat cum aliquibus, seu aliquo ex domesticis, qui ad hoc negotium aptiores ei videantur;

videantur; & audiat, quid illi sentiant.

4 Tertium, vt omnem exuendo affectum, & maiori Dei gloria præ oculis cõstituta, ac cõmunis boni, tum etiam (quoadeius fieri poterit) particularis ratione habita, expendat hinc inde causas, & statuatur, an dimittere debeat, nec ne.

5 Quod ad dimissum attinet, tria itidem obseruentur: primum exterius; vt recedat ex domo, quantum fieri possit, sine dedecore vel

Bignominia, ac * secum omnia sua ferat.

B ¶ *Ea, quæ ipsius esse constet, difficile non est statuere, vt secum ferat. Verum in ijs, quæ vel expēdisset, vel dedisset Societati, vel alio qui, si accidisset, vt ficto animo in Doma vel Collegio ipsius habitasset, prudentiæ Superioris dimittentis relinquetur; vt habita ratione tum æquitatis, tñ adificationis, sta*

6 Alterum interius; vt eum dimittere Superior curet, conseruata, quantum fieri potest, charitate ac beneuolentia erga domum, & quanta cum consolatione in Domino fieri poterit.

7 Tertium; vt circa statum vitæ studeat eum dirigere vt aliquam conuenientem viã seruiendi Deo ineat, vel in Religione, vel extra eam; prout diuinæ voluntati cõuenientius fore videbitur. Demum consilio & oratione, & si quid aliud charitas dederit, iuuare curet.

Vt satisfiat

tuatur, num illi aliquid amplius, quàm quòd inuenitur de rebus ipsius, dari debeat, nec ne; & si amplius, quantũ.

Vt satisfiat alijs domesticis, & externis, tria etiã 8
 obseruentur.

Primum est, vt quantum fieri poterit curetur,
 nequid perturbationis in alicuius animo propter

C Reddere ra-
 zionem causarum,
 propter quas ali-
 quis dimittitur,
 vel non reddere in
 communi, vel in
 particulari; ma-
 gis, vel minus con-
 ueniet: prout is,
 qui dimittitur, in
 maiori vel minori
 existimatione, &
 magis aut minus
 domi & foris cha-
 rus fuerit.

dimissionem maneat, *ratione C
 reddita, quantũ satis erit, qui-
 bus reddi opus sit: abstinendo,
 quantum fieri poterit, à defecti-
 bus, qui publici nõ fuerint, de-
 clarandis; quãuis in eo, qui
 dimittitur, nonnulli deprehensi
 fuissent.

Alterum; ne malè affecti ma- 9
 neant erga dimissum, & quantũ
 fieri possit, ne de eo malè senti-
 ant; sed potius eius vicem dole-
 ant, & in Christo eum diligant,
 ac diuinæ Maiestati in suis oratio-
 nibus, vt eum dirigere, & ei mi-
 sericordiam impèdere dignetur,
 cominendent.

Tertium, vt detur opera, vt eius exemplo iuuen 10
 tur, si qui minori cum ædificatione, quã par esset,
 domi versantur; & timeant, ne sibi tantundem
 accidat, si nolent proficere. Et externi iti-
 dem, quibus id innotuerit, ædificatio-
 nem accipiant, quòd domi non to-
 leretur id quod tolerari ad-

Dei gloriam non
 debet.

QVOMODO

QVOMODO SE GERAT SOCIETAS IN CAPVT

III.

rat Societas cum ijs, qui sua sponte recederent, vel quos ipsa dimittet.

Cap. III.

QVI dimittuntur, vel iniuste discedunt, si ad alium locum Societatis se conferant,

A* videntur nobis in Domino admittendi non esse, nisi prius qui dimisit, vel qui loco praest, unde discessit, vel Praepositus Generalis, aut qui eius vices gerit, admonitus suum praestiterit assensum; ne defectus cognitionis rerum, aut personarum alicuius erroris in Dei offensam causa sit.

2 Communicationem autem facultatum, aut gratiarum, quae ijs vt Societatis membris concessae fuerant, simul atque membra esse desierint, constat cessare.

Declaretur

vt consideret, an tanquam hospes sit admittendus, vel non; donec responsum accipiat a Superiore, cuius voluntatem exequi debet.

QVOMODO SE HABEAT SOCIETAS CUM IJS, QUOS SPONTE RECEDUNT, VEL AB EA DIMITTUNTUR.

A **Q**Uamuis in genere dicatur, eum qui sponte sua, vel dimissus recessit, in aliam domum admitti, nisi consulto prius Praeposito, in cuius domo vel Collegio fuit, & eius expectato responso, non debere: nihilominus tamen prudentiae Praepositi domus, ad quam redijt, relinquatur;

Declaretur ijs, qui dimittuntur, quòd absoluti 3
 maneat à votis simplicibus, si ea iuxta formulam
 Societati consuetam (quæ in quinta Parte videbi-
 tur) emiserint; quodque nulla alia dispensatione
 indigeant.

Ad eos reducendos, qui sine licentia recederent, 4
 si prius parum idonei ad Societatem habebantur,
 nulla diligentia opus erit; sed potius dirigantur ad
 aliud institutum, vbi Deo seruire possint, relaxato
 illis voto, vt omnes scrupuli eis eximantur.

Si huiusmodi essent, vt Deo gratum fore videre 5
 tur eos non sic relinquere, præcipuè, si ex aliqua
 vehementi tentatione, aut ab alijs decepti egressi
 videantur, * diligētia adhiberi ad B

B ¶ Qui à Socie- eos reducendos poterit; & pri-
 tate discedunt, uilegijs ad negotium huiusmodi
 quannus ad eam concessis à sede Apostolica, quā-
 idonei videantur, tum Superiori in Domino vide-
 scilicet religionē bitur, vti licebit. Et cum aliquis
 ingressi, & eius- horum sic reductus esset, * relin- C
 dem habitu induti quetur prudentiæ eiusdem Su-
 fuissent: nec liti- perioris; vt videat, num satisfac-
 gandiū esse Socie- ctione
 tati, nec procurandum videtur, vt eos reducat. Si ha-
 bitum religionis non induissent, poterit ea diligentia ad-
 hiberi, quam ordinata & prudens charitas dictauerit,
 ad eos reducendos ad illum locum, vbi in Domino iudica-
 tur, quod Deo seruiant.

C ¶ Quod ad satisfactionem attinet eorum, qui sponte
 sua

atione aliqua opus sit, & quanta, an melius censeat, omnino in spiritu mansuetudinis procedere; qua in re & eius, qui reductus est, bonum, & ædificatio domesticorum spectanda est.

6 Si quis sponte sua ad Collegium, vel domum, unde sine facultate recesserat, rediret, & alio qui idoneus ad Deo seruiendum in ea iudicaretur; considerandum

D erit, * an veram perseverandi voluntatem afferat, & an sit paratus ad quamvis satisfactionem & probationem: quòd si secus esset, vt qui vetæ pœnitentiæ signa non ostendit, admitti non merebitur.

7 Si, qui fuit meritò dimissus, ad eadem domum, unde dimissus est, rediret, ad quavis satisfactionem paratus; Si adhuc eadem

sua redeunt, & admittuntur, vel qui reducti redeunt; cum eius satisfactionis scopus sit aliorum ædificatio, & eiusdem, qui rediit, profectus; ex circumstantiis personarum, temporis, & locorum, num fieri debeat, nec ne, et se fieri debet, quanta ea futura sit, iudicabitur: & hæc omnia prudentiæ Superioris, in cuius domum vel Collegium ingreditur, committi oportet.

D ¶ Cum de illorum, qui sponte sua redeunt, constantia dubitaretur; in aliquo xenodochio, vel aliis probationibus possent constitui; ubi pauperibus Christi ex ipsius amore aliquandiu inferuendo, suæ stabilitatis & constantiæ specimen præbeant; quod & ad expurgandam præteritæ leuitatis culpam pars quædam satisfactionis esset.

raciones, propter quas fuit dimissus, manerent; perspicuum est, non esse admittendum: Si non manerent, & qui dimisit, iudicaret Deo gratum fore, ut denuo reciperetur in eandem, uel aliam domū; admoneat Generalem, uel Prouincialem Præpositū; & quod ab eo præscriptum fuerit, exequatur.

Siue recesserit sponte tua, siue dimissus qui redit; si admittitur, denuo examinari debet, & generalem confessionem facere ipso in ingressu ab ultima, quam fecit, inchoando; & alijs probationibus & experimentis exercebitur: prout Superiori, habita semper ratione ædificationis uniuersalis & particularis, ad gloriam Dei uidebitur.

TERTIA PARS,

[The following text is extremely faint and largely illegible due to the quality of the scan. It appears to be a continuation of the regulations or a new section of the constitution.]

TERTIA PARS, DE

IIIS CONSERVANDIS

& promouendis, qui in proba-
tione manent.

DE CONSERVATIONE

in ijs, quæ ad animam & profectum
in uirtutibus pertinent.

Cap. I.

IN ijs admittendis, quos ad
nostrum Institutum uocat Deus ta-
lentum ad id conueniens concedē-
do; & in dimittendis illis, qui cū
eo careant, se à diuina sapiētia non
esse uocatos ostendunt; considerā-

da sunt, quæ superius attigimus: ita in eis conser-
uandis in sua uocatione, qui retinentur, & probā-
tur in domibus & Collegijs, & in eisdem iuuan-
dis, ut sic proficiāt in uia Dei spiritu & uirtutibus,
ut sanitatis & uirium corporis, quæ ad laborādum
in uinea Domini necessariae sunt, ratio habeatur;
cosideratione ac prouidentia debita opus est: & ita
agetur primo loco quidem de ijs, quæ ad animam;
secundo de ijs, quæ ad corpus pertinent.

2 Quod ad animam attinet, cū tanti referat, eos,
qui in probationibus uersantur, ab omnibus im-
perfectionibus & quibusuis impedimentis maio-

DECLARATIONES IN
Tertiam Partem.

IN CAPUT
1.

DE cōseruatione
in ijs, quæ ad
animam per-
tinent.

A. ¶ *Si in ali-*
quo lo-

co sollicitatur vel perturbatur aliquis ab hominibus, qui in via spiritus non bene procedūt; videat Superior, num eundem in alium locum transmitti expediat, vbi diuino obsequio commodius insistat. Et tunc Superior ad quem mittitur, certior fieri debet de rebus ipsius, quantum sit satis ad eum magis iuuandum, & alios, quibus præest.

B. ¶ *Si aliquando permittendum videretur, vt consanguineos vel amicos, quos, cū esset in seculo, habebat, alloqueretur, coram aliquo à Superiore designato id fiat, & breuiter; nisi particulares ob causas is, qui supremam curam habet, aliud statueret. Sic etiam, si aliquis ex ijs qui domi sunt, cuiquam scriberet; non nisi obtenta facultate, litteris ei ostensis, quem Superior destinauerit, id faciet. Si ad eundem litteræ mitterentur; ei primò red-*
dentur,

ris spiritualis profectus remouere; multum ad id confert; * omnem cōmunicationem per verba & scripta ut abijciant cum ijs, qui in proposito sibi instituto intepefcēdi causa esse possent, & ut in uia spirituali incedendo * cum ijs duntaxat personis, & ijs de rebus agant, quæ iuuent in diuino obsequio ad id consequendum, quod in ingressu Societatis sibi ut scopū præfigebāt.

Eadem de causa egredi domo

non

dentur; qui à Superiore fuerit constitutus; qui eas le-
 etas reddet, aut non reddet illi, ad quem sunt destinata;
 prout in Dño expedire ad maius ipsius bonum, & Dei glo-
 riam exi^mabit.

C non debent, nisi * quando, & cū
 quo socio Superiori visum fue-
 rit. Nec domi hi cum illis pro
 D suo arbitrato colloquantur, * sed
 cum ijs tantum, qui à Superio-
 re præscripti fuerint; quorum
 exemplo
 generalis dari debeat, vel non, sed sigillatim eam peti,
 quodocunque domum egrediuntur, oporteat.

C ¶ Considera
 bit Superior, num
 aliqui, quibus con-
 fidendū uideatur,
 soli mitti possint;
 & si qua etiā qui-
 busdam facultas
 D ¶ Ut plurimum Nouitios inter se conuersari non
 conuenit; sed silentium inuicem obseruare, nisi in rebus,
 in quibus loqui necesse sit. Agent verò potius cum ma-
 turis, ac prudentibus, qui scilicet à Superiore cuique
 fuerint designati. Sic etiam, si duo in eodem cubiculo
 lectulos suos habeant, alter eorū huiusmodi sit, ut mi-
 nimè dubitetur, quòd alter eius societate proficiat; &
 eādem ob causam inter cubicula, quæ seorsum unicuiq;
 iuniorum assignantur, par est, aliquos ex antiquioribus
 intermisceri.

Sine facultate autem à Superiore accepta ordinariè
 vnus cubiculum alterius non ingredietur; & si cum ea
 facultate ingressus fuerit, ostium semper apertum mane-
 at, quandiu cum alio ibidem fuerit; ut & Superior, &
 officiales ad id destinati, quodocunque eis visum fuerit
 conuenire, ingredi possint.

E ¶ Simile

exemplo & spiritualibus colloquijs ædificationem accipiât, non autem offensionem, & proficiant in Domino.

Omnes diligentissimè curent portas sensuû suorum (oculorum præcipuè, aurium, & linguæ) ab omni inordinatione custodire, ac se in pace & vera humilitate interna conseruare, & eam in silentio, cum id obseruandum est; cum autem loquendum, in circûspectione & ædificatione verborû, & modestia vultus, ac maturitate incessus motuumq; omnium sine vlllo impatientiæ aut superbiæ signo exhibere; in omnibus procurando atq; optando potiores partes alijs deferre, oës in animo suo tanquam sibi superiores ducendo, & exterius honorem ac reuerentiam, quam exigit cuiusq; status, cum simplicitate & moderatione religiosa exhibêdo: atque ita fiat, vt se mutuò considerâtes, in deuotione crescant, Deumq; Dominum nostrum laudent, quem quisq; in alio, vt in illius imagine, agnoscere studeat.

In refectioe corporis curandum est, vt temperantia, modestia, & decencia interius, & exterius in omnibus obseruetur. Præmittatur benedictio, & sequatur actio gratiarum, quas omnes agere debent cum ea, qua par est, deuotione & reuerentia. Et dum corpus edêdo reficitur; sua etiam animæ refectio præbeaturo libro aliquo pio potius, quàm difficili, quem capere, & à quo omnes iuuari possint, legendo: vel id temporis aliquis, cui à Superiore

E riore id iniungetur , concionabitur ; vel * aliquid simile ad Dei gloriam fiet .

6 Omnes quandiu corpore bene-valēt , in spiritualibus vel exterioribus rebus habeant in quo occupentur . Et , qui officium vel ministerium aliquod certum habent , vt de auxilio prouidendum est eis , si sit necessarium ; ita cū vacant , alijs rebus occupari deberent ; ne otium malorum omnium origo , quoad eius fieri possit , domi nostræ locum habeat .

7 Vt experiri incipiant sanctæ Paupertatis virtutem , doceātur omnes , quod nulla re tanquam propria vti debeant : quamuis necesse non sit probationis tem-

F pote * possessione honorū suorum se abdicare ; nisi id Superior post elapsū primum annū iuberet , iudicās in huiusmodi bonis tentationum occasionem & minus proficiendi in spiritu habere aliquem , vt qui illis adhæreat aliquo immoderato amore vel confidentia ; & * tunc qui se

exiit

E ¶ *Simile quid erit, litteras, quæ ad adificationem faciunt, legere ; & si qua alia exercitatio aliquando conuenire videtur .*

F ¶ *Possessione bonorum suorum se abdicare, tanquam de proprijs bonis intelligendum est, quæ habet penes se vel alios, quàm de iure vel actione, quæ ei competit ad bona, quæ sperat, siue secularia illa, siue ecclesiastica sint . Quando hoc fieri debeat, Praepositi Generalis, vel eius, cui ille facultatem communicauerit, arbitrio relinquetur .*

G ¶ *Ante ingressum quicuis de bonis suis*

nis suis temporalibus pro suo arbitratu statuere potest. Sed postquam ingressus est, tam de ecclesiasticis, quã de secularibus disponat oportet ita, ut decet virum spiritualis vitæ sectatorem. Ideoque, cum existimaret in cõsanguineos ea esse dispensanda, cõmittere id debet in iudicio vnus, vel duorum, vel triũ virorum, qui & doctrina, & pietate commendentur, & eidem acquiescere, & quod illi sentiant perfectius, & Deo ac Domino nostro gratius esse, habita omnium circumstantiarum ratione (vt in Examine, pagina decimanona, fusiús dicitur) exequi debet.

H ¶ Rectores, vel Praepositi locales, vel Provinciales, vel quicumque alij, cum quibus aget qui sic habet in animo sua bona dispensare, vt ni cæteris rebus, ita & in hac quod perfectius est, quodq; maioris meriti in
diuino

exuit bonis suis, sequatur Christi consilia: pro sua tamen deuotione ad hoc potius, quàm illud opus dispẽsare bona sua, vel eorum partem poterit; prout in Domino intellexerit ad diuinũ beneplacitum magis conuenire; vt in Examine dictum est.

Intelligent etiã quòd mutuo dare, vel accipere, vel dispensare quidquam de ijs, quæ domi sunt, minime possunt, nisi Superior conscius consensũ præstiterit.

Qui in ingressu ipso, vel post ingressum ad Obedientiam motus sua deuotione, vellet bona sua vel eorum partem in Societatis subsidium dispensare; haud dubiè opus faceret maioris perfectionis,

H

perfectionis, alienationis, & abnegationis vniuersi amotis proprij non descendendo tenero quodam affectu ad particularia loca, nec iuxta illum sua bona huic potius, quàm illi applicando: quin potius exoptando maius & vniuersalius bonum Societatis (quæ tota ad maiorem Dei gloriam, ac vniuersale bonum, & vtilitatem animarum instituta est) hoc iudicium ei relinquat, qui eius vniuersæ curâ habet, num applicari huic loco potius, quàm illi in eadem Provincia debeat: quandoquidem ille melius, quàm quisquâ alius intelligere potest, quid conueniat, & quid maximè vrgeat in omnibus eius locis, ratione habita Regû, Principum, ac aliorum potentatum; ne eis causa vlla offensionis detur; sed ad maiorem ædificationem omnium, & spiritualem vtilitatem animarum, & gloriam Dei omnia cedant.

diuino conspectu, ei representare debent. Nihilominus, si in eo propensio animi ad locum vnum potius, quàm ad aliû (quâuis imperfectû id sit) cerneretur; etiam si iudicio Superioris suum submittere vellet: certiore tamen reddere Præpositum Generalẽ poterit, vel eum, qui eius gerit vices, an sit aliquid huiusmodi imperfectionis tolerandum; sperando quòd ea cessabit aliquando, supplebitq; diuina bonitas quod ad suâ maiorem gloriam, & maiorem ipsius perfectionẽ deesse cernitur.

30 Doceantur quomodo ab illusionibus Dæmonis in suis spiritualibus exercitationibus

CONST. PARS III.

nibus caueant, & quomodo se cōtra omnes tentatio-
nes tueātur: simul rationes sciant quæ adhiberi pos-
sint vt eas superent; & ad veras solidasque virtutes
consequendas insistant; siue plures adsint visitatio-
nes spirituales, siue pauciores: curent verò sem-
per in via diuini seruitij progressum facere.

Vtantur quotidie conscientiaē suæ examinatione I 1
consueta, & octauo quoq; die saltem ad Confessio-
nis & Communionis sacramenta accedant; nisi ali-
qua de causa aliud Superiori videretur: & vnus om-

*I ¶ Conuenien-
ter non posset fieri
propter multitudi-
nem, vel quòd ali-
quis ab alio Cōfes-
sario magis, quā
ab ordinario iuuua-
ri posse videretur
propter causas, q̄
possent accidere;
quas considerabit
Superior, & quod
in Domino iudica-
uerit conuenire,
prouidebit.*

*K ¶ Hic erit Ma-
gister Nouitiorū,*

vel quem Superior ad hoc munus vt aptiorem constituet.

nium sit Confessarius ab eodem
Superiore constitutus: * quod si I
fieri non poterit, quisque certè
suum stabilem habeat Confessa-
rium, cui ipsius conscientia pror-
sus aperta sit. Qui quidem
Confessarius non ignoret, quos
casus sibi Superior reseruat. Illi
autem reseruabuntur, quos ab
eo cognosci necessarium videbi-
tur, aut valde conueniens; quò
melius & remediū adhibere pos-
sit, & suæ curæ commissos præ-
seruare ab omnibus quæ nocitu-
ra sunt.

Perutile erit, esse domi aliquē I 2

* virum fidelem & in rebus spi- K
ritualibus

L ¶ Vt

prudencia Superioris iustas ob causas, ut illæ (si id optarent) videndi gratia ingrederentur, posset dispensare.

M § Cuiusmodi essent instrumenta ad ludendum, vel ad rem musicam, libri etiã profani, & alia id genus.

N § In correctionibus (licet prudentia rebus particularibus adhibita hunc ordinẽ mutare possit) est aduertendum, quòd primò in charitate ac dulcedine, qui peccant, sunt admonendi; secundò in charitate quidem, sed eo tamen modo, ut eis confusio & rubor iniiciatur; tertio amori, ea, quæ timorẽ incutiant, adiicientur. De publicis autem defectibus publica debet esse pœnitentia, ijs tantum, quæ ad omnium edificationem faciunt, declaratis.

non ingredi domos nostras, nec Collegia, sed tantum ecclesias: & arma nulla nec * instrumenta rerum vanarum domi haberi; sed tantum ea, quæ faciunt ad finem illum diuini seruitij & laudis, quem sibi præfixit Societas.

* In correctionibus & pœnitentijs iniungendis qui modus teneri debeat prudenti charitati Superioris, & eorum, quos sibi substituerit, relinquetur; qui in eis rationem habebunt dispositionis personarum, & ædificationis vniuersalis & particularis earum ad gloriam Dei. Penitenti as verò huiusmodi prompta voluntate quisque admittere deberet cū vero emendationis & spiritalis profectus desiderio; etiã si propter defectum non culpabilem iniungerentur.

Syndicus domi constituatur: 16

cuius

cuius erit officium, obseruare in omnibus quod ad honestatem & decentiam externam pertinet, ecclesiam & domum perlustrando, & siquid nō conueniat, adnotando; & Superiori referendo, vel eundem, qui errat, commonefaciendo; si id facultatis ei, vt utilius in Domino suo fungatur officio, tribuetur.

17 Curent omnes ex morbis corporis, fructum capere non solū sibi, sed etiam ad aliorum ædificationem, non impatientes aut morosos se exhibendo, sed potius patientiam magnam habendo, & præferēdo, ac obedientiam Medico, & infirmorū præfecto præstando, verbis pijs & ædificationem facientibus vtendo, quæ ostendant ægritudinem acceptari vt donum de manu Creatoris ac Domini nostri; quandoquidem non minus donum est quam sanitas.

18 Idem sapiamus, idem, quoadcius fieri possit, dicamus omnes, iuxta Apostolū.

O * Doctrinæ igitur differentes nō admittantur, nec verbo in concionibus vel lectionibus publicis, nec *¶ Nouæ opinionones admittendę nō sunt; & siquis aliquid sentiret, quod discreparet ab eo, quod Ecclesia & eius Doctores communiter sentiunt; suum sensum definitioni ipsius Societatis debet subijcere; vt in Examine declaratum est. In opinionibus etiam, in quibus catholici Doctores variant inter se, vel contrarij sunt, vt conformitas etiam in Societate sit, curandum est.*

cis, nec scriptis libris (qui quidē ædi non poterūt in lucem sine approbatione atque consensu Præpositi Generalis; qui eorū examinationem saltem tribus cōmittat, sana doctrina & claro iudicio in ea facultate præditis). Imò & iudiciorum de rebus agendis diuersitas, quæ mater esse solet discordiæ, & inuicæ vnionis voluntatum, quantum fieri potest, euitari debet: vnio vero & conformitas mutua diligētissimè curanda est, * nec, quæ

P ¶ *Ferenda non est, inter vllos domesticorū perturbatio, vel ira mutua; & si aliquid huiusmodi accideret, curetur, vt statim cū satisfactiōe debita in gratiam inuicem redeant.*

ei aduersantur, permittenda: quò iuncti inuicē fraternæ charitatis vinculo melius & efficacius possint se diuino obsequio, & auxilio proximorum impendere.

Quia ad progressum in virtutibus faciēdum multum confert antiquiorum exemplum, quo reliqui ad eorū imitationem animantur; qui præest alijs (si aliter peculiare ob causas non iudicaretur conuenire) & omnes alij

Sacerdotes, qui ei videbuntur, aliquando intra annum officium, vel officia eorum, qui inseruiunt domi, ad tempus aliquod obibunt; quò alijs gratius reddatur huiusmodi ministerium, in quo ad maius Dei seruitium & gloriam sunt constituti.

Explicetur aliquot diebus in singulis hebdomadibus Doctrina Christiana, ac

¶ *Præter modū bene* * *modus bene & cū fructu cōstitendi;*

fitendi, cōmunicandi, missam audiendi, & in eadem ministrādi, orandi itidem, meditandi, & legēdi pro captu vniuscuiusq; tradatur; cureturq; nō solūm vt addiscant quæ conueniunt, sed etiam vt memoria teneant, & exerceant quæ didicerint; omnesque suum tempus rebus spiritualibus impendant, & deuotioni quærendæ pro mētura gratiæ Dei ipsis communicatæ insistant: ad quod * conferet aliqua exercitia spiritualia illis, qui nō dū se exercuerūt in eis, vel omnia tradere; prout vnicuiq; conuenire in Domino iudicabitur.

R

Conuenit aperire; vt, nihil ignorando, quod ad eam pertineat, melius in Domino possit eundem iuuare.

R ¶ Cum ijs, qui ex se exercitiorum spiritualium intelligentiam habent, & in ipsis facile progrediuntur, ac methodum in eisdem bene procedendi habent, vel qui alijs occupationibus distinentur, poterunt omnino, vel certē ex parte, Superiores in communibus huiusmodi regulis dispensare.

Quosdam, qui quamuis ad spiritualia exercitia apti sint, nondum tamen ea sunt experti, operæpretium erit aliquando iuuare, ad particulares considerationes de-

D iij scendendo

bene confitendi, tempus etiam eis designetur, intra quod si ad confessionem non accederent, subtrahatur eis cibus corporis; donec cibū spiritus sumant. Qui autem alij, quam suo Cōfessario designato confiteretur, debet postmodum (quātum recordari poterit) eidem suo Cōfessario totam suam cōscientiam

scendendo, quæ ad timorem & amorem Dei, ac virtuti, & ad executionem earum, prout ratio convenire docuerit, incitent.

Eis, qui ad huiusmodi exercitationes apti non esse viderentur, qualis ex Coadiutoribus temporalibus aliquis esse posset, proponi debent ea, quæ ipsorum captui conveniant, et quibus

ad servitiū Dei ac Domini nostri illi inveniuntur.

§ Qui domi concionantur, reprehensionem alicuius ex fratribus domesticis, vel ipsius Societatis non attingant. Idem caveant qui in ecclesiis concionantur; nisi prius Superiorem eade re consuluerint; quāvis possit unusquisque & se, & fratres suos simul ad progressum in maiori obsequio Dei

(quod potius in domesticis, quàm in publicis in ecclesia concionibus convenit) excitare.

Conuenit omnes exerceri (si 21
aliquem Superior non eximeret)
* in concionibus domesticis: S

vt, præterquàmquòd vtiliter in hoc expendatur aliqua hora à prædio, animentur & aliquem vsum comparent (quod ad vocem & modum attinet & ad reliqua) & vt specimen etiam eius talenti, quod in hoc genere Dominus eis communicat, præbeant; & vt suos bonos cōceptus ad suam & proximorum ædificationem exprimant, de ijs crebro tractātes, quæ ad sui abnegationē & in virtutibus profectum, & omnimodam perfectionem attinent; ad ea se inuicem exhortando, & præcipuè

cipuè ad vnionem & charitatem fraternam .

22 Magnopere conferet, deuotè, quoad fieri poterit, ea munera obire, in quibus magis exercetur humilitas & charitas . Et in vniuersum loquendo, quanto aliquis se* arctius Deo adstrinxerit, & liberaliorem erga summam Maiestatem se præstiterit; tanto eum in se liberaliorem etiam experietur; & ipse indies magis idoneus erit ad gratias & dona spiritualia vberiora recipienda .

23 Expedit in primis ad perfectum, & valde necessarium est, vt omnes perfectæ Obedientiæ se dedant, Superiorem (quicumque ille sit) loco Christi Dñi nostri agnoscentes, & interna reuerentia & amore eum prosequentes: nec solùm in executione externa

T ¶ Coniungi magis cum Deo, ac liberalem se in eum exhibere, est se totum immobiliter diuino seruitio mæcipare; quod illorum est, qui votis emissis Deo se dedicant. Quamuis autem id multum iuuet ad vberioram gratiam accipiendam; nemini tamen præcipiendū est, vt id agat, nec primo biennio quis

quam vlllo modo ad id compellatur. Quòd si sponte ex sua deuotione ad vota sua ante biennium exactum emitenda mouerentur; nec in manibus cuiusquam ea admitti, nec solemnitas adhiberi debet: sed quisque in secreto animi sui id offerat Deo ac Domino nostro. At cum id sint facturi, conuenit, vt formulam, quæ consuevit in votis simplicibus obseruari, petant, & scriptum habeant quod Deo promiserunt, ad suam memoriam confirmandam.

D iiii ¶ Conferet,

ne externa eorum, quæ iniungit, integrè, promptè, fortiter, & cū humilitate debita, sine excusationibus,

V ¶ *Conferet, ut Superiores aliquando occasione præbeant ijs, qui probantur, exercendi obedientiæ et paupertatis virtutem, eosdem tentando ad maiorem ipsorum utilitatem spiritualem eo modo, quo Dominus Abraham tētavit; ut & specimē virtutis suæ præbeant, & in eadem crescāt. In eo tamen, quoad eius fieri possit, mēsurā & proportio iuxta vniuscuiusque vires, ut discretio dictabit, obseruetur.*

bus, & obmurmurationibus obediāt, licet * difficilia & secundum sensualitatem repugnantia iubeat; verum etiam contentur interius resignationem & veram abnegationem propriæ voluntatis & iudicij habere; voluntatē ac iudicium suum cum eo, quod Superior vult & sentit, in omnibus rebus (vbi peccatum nō cerneretur) omnino conformantes, proposita sibi voluntate ac iudicio Superioris pro regula suæ voluntatis & iudicij; quo exactius conformentur primæ ac summæ regulæ omnis bonæ voluntatis & iudicij, quæ est æterna bonitas & sapientia.

Et ut magis in Obedientiæ virtute se exercent, conuenit, atq; etiam valde necessarium est, ut non solum Superiori Societatis vel domus, sed etiam subordinatis officialibus, qui ex illo auctoritatem acceperunt, in ijs omnibus, in quibus super ipsos potestatem habent, obediunt; & assuescant nō intueri, quis ille sit, cui obediunt,

diunt, sed potius quis ille, propter quem & cui in omnibus obediunt, qui est Christus Dominus.

25 Diligant omnes Paupertatem, vt matrem, & iuxta mensuram sanctæ discretionis suis temporibus eius effectus aliquos experiantur; &, vt in Examine dictum est, parati sint post primum annum exactum ad temporalia bona distribuenda, quandocunque à Superiore iniunctum id fuerit, & ea ratione seruata quæ ipsis in Examine pposita fuit, fol. decimonono.

26 Omnes rectam habere intentionem studeant non solum circa vitæ suæ statum, verum etiam circa res omnes particulares, id semper in eis syncerè spectantes, vt seruiant & placeant diuinæ bonitati propter seipsam & propter charitatem, & eximia beneficia, quibus præuenit nos; potius quàm ob timorem pœnarum, vel spem præmiorū (quamuis hinc etiam iuuari debeant) & crebro admoueantur vt in omnibus quærant Deū, exuentes se, quantum fieri potest, amore omnium creaturarum; vt affectum vniuersum in ipsarum Creatorem conferant, eum in omnibus creaturis amado, & omnes in eo iuxta sanctissimam ac diuinam ipsius voluntatem.

27 Studium, in quod iucumbēt qui in domibus Societatis probantur, id esse debet, quod eos magis ad superius dictam abnegationem sui, & in virtutibus ac deuotione profectum iuuabit.

X * Studia verò litterarum, in vniuersum loquendo, in domibus nō erunt; nisi cum quibusdam, peculiaribus

X & *Quamuis, in genere loquendo, studia litterarum*

rum in domibus Societatis non teneantur; quicunque tamen prædicationi, & confessionibus audiendis vacant, studium adhibere possunt ad ea, quæ ipsis vsui futura sunt. Et si alicui particulariter conveniret alijs etiam rebus studere; prudentiæ Superioris relinquatur, ut id consideret, & in eo dispenset.

peculiaribus de causis, dispensatione opus esse videretur. Collegia enim, ad litteras addiscendas sunt; domus verò ad eas, quas didicerint, exercendas; vel ad præparandum earum fundamentum, humilitatis scilicet, ac omnis virtutis in ijs, qui operã eis sunt daturi.

Sit qui singulis hebdomadibus, vel saltem decimoquinto quoque die hæc, & similia omnibus in memoriam redigat; vel illi hæc legere teneatur: ne pro nostræ fragilis naturæ cõditione obliti ab eorum executione cessent. Et aliquoties singulis annis omnes à Superiore sibi pœnitentias iniungi propter defectũ ob-

servationis Regularum petant; ut hæc cura indicium sit illius, quam de suo profectu spirituali in via Dei quisque habet.

DE CONSERVATIONE

Corporis. Cap. II.

VT nimia sollicitudo in ijs, quæ ad corpus pertinent, reprehensibilis est; ita cura moderata ruendæ ad diuinum obsequium valetudinis ac virium corporis laude digna, & ab omnibus adhibenda est:

da est : & ea de causa, cùm animaduernerint aliquid sibi nocere, vel quid aliud necessariũ esse circa victũ, vestitum, habitationem, officium, aut exercitacionem, & sic de alijs rebus, admoneant omnes ea de re Superiorem, uel quem ad id Superior constituerit, duo interim obseruantes; Primũ, vt antequàm ad eum quid referant, se ad orandum recipiant; & post orationem, si senserint rem deferendam ad Superiorem, id faciant; Alterum, vt cùm verbo aut scripto breui (ne excidat memoria) Superiori rem exposuerint, ei totam curã rei expositæ relinquunt: & quidquid ille statuerit, opti-

A mum ducant; * nec cõtendere, aut vrgerè per se, vel alium (siue concedatur quod petitur, siue non) pergant : quandoquidem sibi persuadere debent, id magis expedire ad diuinũ beneplacitũ ac suum maius bonum, quod Superiori, re intellecta, in Domino visum fuerit.

2 Statuatur tempus quoadeius fieri poterit edendi, cubandi, surgendi,

quidem danda erit. Et si fortè ex obliuione non prouideret, cùm tamen significasset se uelle id facere; non erit ab re debita cum modestia ei in memoriam reducere, vel representare.

IN CAP. II.

A § *L*icet, qui Lexponit quod necessarium sibi existimat, non debeat ex se idem denuo petere nec vrgerè: si Superior tñ nondũ satis intellexisset, et declarationẽ uellet maiorem; ea

B § *Q*uamuis

B ¶ *Quamuis ordinē temporis in refectiōe & somno vt plurimū omnes obseruare debeant; si tamen peculiāres ob causas alicui aliud conueniret; videat Superior, num dispensatione cum eo sit vtendum, nec ne.*

C ¶ *In vestitu habenda est ratio eius finis, qui est, ab iniuria frigoris*

& ab indecoro defendi. Ceterū cōuenit, vt, qui probātur, vestitus ratione, ad mortificationē & abnegationem sui, et ad mundum eiusq; vanitatē sub pedibus conculcādam inuentur; & id quidē quantū considerata natura, consuetudo, officiū, & alie personarum circūstantie patientur.

Cum Scholasticis approbatis, & ijs, qui studijs vacant, videtur in ijs, quæ ad vestitum attinent, magis, quàm cum ijs, qui probantur, ratio haberi posse decencie exterioris & commoditatis propter studiorum laborem, & quia Collegia redditus habent: quamuis superflua semper euitari oporteat. In particularibus vero, pro ut vnicique conuenit, procedetur.

D ¶ *A prandio, præsertim in æstate, per vnus, vel duarum*

gendi, * quod communiter omnes obseruent.

C ¶ *In ijs, quæ ad victum, * vestitum, & habitationē, & alia corpori necessaria pertinent, curetur cum diuino auxilio, vt quamuis sit in quo probetur virtus & sui ipsius abnegatio; non desit tamen quo sustentetur natura, & ad diuinum obsequium laudemque conseruetur; habitatio conuenienti ratione personarum in Domino.*

D ¶ *Vt * non expedit tanto labore corporali quenquā onerari, vt*

Spiritus

D

4

Spiritus obruatur, & corpus detrimentum patiatur; ita aliqua corporalis exercitatio, quæ vtrūque iuuet, omnibus communiter conuenit, etiam illis, qui mentalibus exercitijs debent insistere; quæ quidem externis interruptum deberent, & non continuari, nec sine mensura discretionis assumi.

§ Corporis castigatio immoderata esse non debet, nec indiscreta * in vigilijs, & abstinentijs, F & alijs pœnitentijs externis, * ac laboribus; quæ & nocumentū afferre, & maiora bona impedire solent.

duarum horarum spatium permitti non debent, quoad eius fieri poterit, corporis aut mentis grauiora exercitia. Siquid verò necessitas postulabit, id, quanta poterit charitate erit & metiendum, & moderandum. Id autem tēporis in alijs leuioribus exercitijs occupari poterit. Sed nec extra huiusmodi horas la-

bores nimium cōtinuari sine aliqua relaxatione, vel conuenienti recreatione debebunt.

E ¶ *Tempus somno tribuendum, in genere loquendo, intra sextæ & septimæ horæ spaciū debere esse videtur: (nec sine industrijs dormiendū est, nisi necessitatis alicuius excusationē Superior admitteret) sed quia in tanta varietate personarum ac habitudinum certa regula præscribi nequit; vt detrahatur, vel addatur huic tēpori, Præpositi prudentiæ relinquetur; qui curabit, vt quisque, quod necessitas naturalis exigit, retineat.*

F ¶ *Quamuis vnusquisq; paratus esse debeat ad quoduis officium*

vis officium assumendum, quod ei fuerit impositum; animaduertendum tamen erit, in illis, quæ robustiores ac fortiores homines requirunt (qualia sunt officia Sacristæ, Ianitoris, atq; Infirmarij) ij homines, qui corporis habitudine iuxta officiorum ratione præditi sunt, quantum fieri potest, constituantur.

G ¶ *Cura habeatur agrotorū magna; quorum ægritudo simul atq; infirmorum Præfetto indicata fuerit, si senserit ille rem esse alicuius momenti, Superiorem admoneat; & vocetur Medicus, qui vovs tantum ordinariè esse debet; si in casibus quibusdam Superiori aliud non videretur. Obseruetur autem tam in victus ratione, quam in medicinis quod Medicus præscripserit, quan-*

solent. Ideo suo Confessario de regi ab vnoquoque cõuenit quid quid in hac parte faciat; qui si iudicat excedi mensuram, aut certè dubitat de excessu, illum ad Superiorẽ remittat. Hæc autem omnia eò fiunt; vt clarius procedatur, & in animis corporibusq; nostris Deo Domino nostro maior gloria deferatur.

Sit aliquis domi, qui præsit in ijs, quæ ad corporis bonam valetudinem pertinent, tum cõferuandam in sanis, & quidem in ijs præsertim, qui ex a tate, vel alijs de causis sunt debiliores, tum restituendam in ægrotantibus * cui debeant omnes, si male se habere extraordinarie senserint, id referre; vt de remedio, prout charitas exigit, conuenienti prouideatur.

In ijs, quæ pertinent ad rerū tempora-

si senserit ille rem esse alicuius momenti, Superiorem admoneat; & vocetur Medicus, qui vovs tantum ordinariè esse debet; si in casibus quibusdam Superiori aliud non videretur. Obseruetur autem tam in victus ratione, quam in medicinis quod Medicus præscripserit, quan-
tune

rum fieri poterit ; nec infirmus in his quidquã curet ; sed illud potius studeat , vt patientiam & obedientiam exerceat, relicta cura reliquorum omnium Superiori , ac eius ministris , per quos à diuina providentia regitur .

Et quãuis nostræ vocationis sit , diuersa loca peragrarè , & vitam agere in quauis mûdi plaga, vbi maius Dei obsequium & animarum auxilium speratur ; nihilominus tamen si experimento comperiretur aliquis ferre nõ posse alicuius regionis cælum , & malè habere cõtinenter cerneretur ; Superiori considerandum relinquitur , num ille migrare aliò debeat , vbi melius habens corpore , impensius diuino seruitio

temporalium conseruationem , præter curam illam , quam omnibus charitas & ratio imponit , æquum erit , alicui peculiariter demandari hoc munus ; ut tanquam bona Domini nostri I E S V Christi propria ea curet . Ad alias etiam functiones necessarias ,

H & eas præcipuè , * quæ honestius domi , quàm foris fiunt , curandum est , ut officialium necessarius numerus cõstituatur ; & expedit ut huiusmodi officia Coadiutores temporales , si ea ignorent , addiscant ; omnia ad maiorem gloriam Dei , Creatoris & Domini nostri semper dirigèdo .

vacare possit. Nõ erit tñ ipsius infirmi, huiusmodi mutationẽ postulare , nec animi ppessione ad eam ostendere ; sed Superioris curæ id reliquetur.

H ¶ *Officiales in ijs , quæ domi honestius , quàm foris fiunt , intelliguntur , Lotor pãnorũ lineorũ , Tonsor , et huiusmodi ; quos esse domi si fieri posset , expediret .*

Q V A R T A P A R S

DE IIS, QUI IN SOCIE-
tate retinentur, instruendis in litte-
ris & alijs, quæ ad proximos
iuuandos conferunt.

P R O O E M I V M.

V M scopus, ad quem Societas re-
ctâ tendit, sit, suas ac proximorum
animas ad finem ultimū consequen-
dum, ad quem creatæ fuerunt, iu-
uare; cùmque ad id, præter uitæ
exēplum, doctrina & modus eam
proponendi sint necessaria; postquam in ijs, qui ad-
missi sunt ad probationem, iactum esse uidebitur

DECLARATIO
IN PRO OE-
mium quartæ
Partis.

A C V m sco-
pus ac
finis, ad quē ten-
dit hæc Societas,
sit, varias mundi
partes ex obediē-
tia summi

abnegationis propriæ & pfectus
in uirtutibus necessarij conueni-
ens fundamentum; de litterarū
ædificio & modo eis utendi agē-
dum erit; quò iuuare possint ad
magis cognoscendū magisq; ser-
uiendum Deo Creatori ac Domi-
no nostro. * Ad hoc Collegia, & A
aliquando etiam Vniuersitates,
uel Studia generalia Societas am-
plectitur; in quibus qui bonū
sui specimen in domibus dum
probarentur

probarentur, præbuerunt, nec tamen doctrina ad nostrum institutum necessaria satis instructi accesserunt; in ea & in alijs rebus, quæ ad iuuandas animas conferunt, instruâtur. Prius ergo de ijs, quæ ad Collegia; deinde de ijs, quæ ad Studia generalia pertinent, dicetur; cum eo favore, quem diuina Sapiencia ad maiorem gloriam laudemque suam nobis dare dignabitur.

DE MEMO-

in primis rationi consentaneum visum est, ut qui in eam sunt ingressuri, viri sint vitæ probitate, & litterarum eruditione ad id officium idonei. Et quia boni simul & eruditi pauci inueniuntur, si cum alijs comparentur; & ex paucis maior pars iam à susceptis laboribus vellet cōquiescere: perdifficile fore deprehendimus, huiusmodi hominibus, qui boni simul ac litterati essent, hanc Societatem augeri posse, tum propter magnos labores, quos eius institutum exigit, tum propter magnam sui ipsorū abnegationem. Ideo nobis omnibus, qui conseruationem & incrementum eius ad maiorem laudem & obsequium Dei ac Domini nostri cupiebamus, alia via tenenda esse visa est; admittendi nimirum iuuenes, qui bonorum morum & ingeniorū indole spem facerent, quòd in probos simul ac doctos viros ad colendam Christi Domini nostri

tia summi vicarij Christi Domini nostri, vel Superioris eiusde Societatis peragrandò, verbum Dei prædicare, confessiones audire, & reliquis quibuscūq; poterit medijs vti, diuina gratia aspirante, ad animas iuuandas: necessarium esse, vel

*vineam essent euasuri ; admittendi etiam Collegia, cum
ijs conditionibus, quæ in litteris Apostolicis continentur,
sive in vniuersitatibus, sive extra illas fuerint ; & qui-
dem si in Vniuersitatibus, sive illæ Societatis cura com-
missæ sint, sive non. Hac enim ratione nobis in Domino
persuademus ad maius diuinæ Maiestatis obsequium fo-
re, si & numero augeantur, & in litteris ac virtutibus
progressū faciant ij, qui eidē obsequio se totos impēdunt.
Primò ergo de ijs, quæ ad Collegia pertinent ; deinde de
ijs, quæ ad Vniuersitates, agetur : & quod ad Collegia,
primo loco de ijs, quæ ad Fundatores ; secundo de ijs,
quæ ad Collegia iam fundata, quo ad materialia vel tem-
poralia bona eorum, pertinent ; tertio de Scholasticis,
qui in eisdem studijs vacant, admittendis, conseruandis,
litteris & alijs medijs ad proximum iuuandum promo-
uendis, & à studijs educendis ; quarto de ijs, quæ ad gu-
bernationem eorum pertinent.*

DE MEMORIA HABENDA

Fundatorum, & bene de Collegijs
meritorum.

Cap. I.

QUONIAM valde æquum est, vt (quod in no-
bis erit) illorum deuotioni ac beneficentiæ
correspondeamus, quibus diuina bonitas ad fun-
dationem ac dotationē Collegiorum vitur admi-
nistris : Primum in quouis nostræ Societatis Colle-
gio perpetuo singulis hebdomadibus Missa semel
pro eius

pro eius Fundatore & benefactoribus viuis & mortuis celebretur.

Initio item cuiusq; mensis omnes Sacerdotes, qui in Collegio fuerint, pro eisdem semel offerre idem sacrificium perpetuo debeāt. Singulis insuper annis eo die, quo Collegij cuiusq; possessio Societati tra-

A dita est, * cum sollēnitate Missa pro Fundatore & benefactoribus celebretur: & id temporis in eodem Collegio quicumque Sacerdotes adfuerint, eodem sua referent sacrificia.

*IN CAPVT
Primum quartæ
Partis. De me-
moriam habēda
Fundatorū.*

B Eodem die candela cerea Fundatori offeratur, * aut vni ex suis, qui ipsi sit cognatione proxime coniunctus, aut illi demum, quem ipse Fundator designauerit: in qua candela armorum Fundatoris, aut deuotionis insignia extent. * Illa vero testabitur Societas, quam Fundatori in Domino debet, gratitudinē.

A ¶ *S*olemni-
tas eo mo-
do intelligatur, qui
Societati sit visita-
tus, & in eo loco,
vbi Missa cele-
bratur.

B ¶ *Si in loco,
vbi huiusmodi Col-
legium insitutum*

Cum est, temporis successu non esset aliquis de posteritate Fundatoris; mitti candela poterit aliò, vbi ex eius progenie aliquis inueniretur; vel in altari constitui poterit, vbi diuinum sacrificium celebratur nomine & loco Fundatoris huiusmodi.

C ¶ *Per huiusmodi candelā significatio fit gratitudinis*

D 1j *erga*

*erga Fundatores
tenenda, non iuris
patronatus, vel
actionis ullius,
quæ illis, aut eorū
successoribus ad
Collegiū vel eius
bona tēporalia cō-
petat. Nihil enim
tale erit.*

D ¶ *In Cōmuni-
tatibus, vel Rebus
publicis, quæ non
moriuntur, dicen-
tur huiusmodi Mis-
sæ pro earum de-
functis, & pro illis
præsertim, qui de
nobis melius meri-
ti sunt in Dño.*

E ¶ *Quod dictū
est, obseruari om-
nino cōueniet erga
eos,*

Cum primum Societas in Col 4
legij alicuius possessionem vene-
rit; Præpositus Generalis curet
indici per vniuersam Societatē,
vt quilibet Sacerdos ter sacrum
faciat pro superstite Fūdatore ip-
sius Collegij ac benefactoribus;
vt illos sua benignitate Dominus
in rebus omnibus dirigat, & su-
is donis semper augeat. Rursus,
* cum ex hac vita illi excesserint, D
curabit idem Præpositus Genera-
lis, vbi primum rescierit, vt
per totam Societatē singuli Sa-
cerdotes ter sacrum pro anima-
bus illorū faciant. Quoties au-
tem dictum est, Missas esse a Sa-
cerdotibus celebrandas; cæteri
omnes, qui in Collegijs degunt,
ac Sacerdotes non sunt, ad eandē
illam intentionem orare debent;
quandoquidem eiusdem grati-
tudinis nomine vtrique obligā-
tur in Domino.

Fundatores præterea ac benefactores Collegiorum 5
participes peculiariter efficiuntur omnium bono-
rum operum, quæ tum in ipsis Collegijs, tum in
reliqua Societate Dei gratia fiunt.

* In vniuersum autem tum Fundatoribus, tum E
etiam

6 etiam ipſorū neceſſarijs & quoad viuunt, & poſtquam obie- rint, peculiariter ſeſe deuinctā eſſe Societas ex charitate cognoſcat, vt omni officio illos proſequatur, quod à nobis præſtari iuxta minimā hanc noſtrā proſſionē ad diuinā gloriā poſſit.

eos, qui completa Collegia facient. Cum ijs autem, qui aliq. od dūta- xat principium de- derint, ea pars eo- rum, quæ diximus, præſtabitur, quam Præpoſitus Gene-

ralis præſtandam in Domino iudicauerit.

DE IIS, QUÆ AD res temporales Collegiorum pertinent. Cap. II.

1 AD Collegia, quæ liberè Societati offeruntur, vt iuxta ſuas Coſtitutiones omnino eis vtatur, admittenda, Præpoſitus Generalis nomine totius Societatis plenam poteſtatem habebit.

2 Si Fūdator aliquas conditiones exigeret ordini ac modo procedendi Societati conſueto non omnino conſentaneas; eidem Præpoſito Generali (auditis ſentētijſ aliorum, quos ipſe de huiuſmodi rebus melius iudicare cenſebit) conſiderandum relinqua- tur, an omnibus perpentiſ utile ſit futurum Socie- tati ad finem diuini ſeruitij, quem ſibi præfixit, huiuſmodi Collegium admittere, nec ne. Sed ſi temporis decurſu ſe grauari eo onere animaduertet Societas, poterit ipſa in Congregatione generali id

E iij proponere,

proponere, & statuere, vt relinquatur Collegium huiusmodi; vel prospicere, vt onus temperetur, vel certè, vt ad onus id ferendum vires maiores præbeantur.

IN CAPVT
II.

DE ijs, quæ ad Collegiorum res temporales pertinet.

A ¶ **P**repositus Generalis simul cum Societate, nū admiffa iā Collegia vel domus relinquere debeant, an retineri, statuatur. Id tamen in Cōgregatione generali fieri posset; & etiam sine illa, missis nimirū suffragijs ab ijs, qui ius habent suffragij. Et tunc non potest Societas, nec eius Generalis quod sic relinquatur, vel eius partem vllis extra Societatem hominibus donare. Sed si ipsa curam, quam habebat, reliquerit, poterunt qui aliàs hanc auctoritatē sibi in fundatione reseruauerint, pro sua deuotione ad aliud opus applicare id quod sic relictum fuerit. Si verò huiusmodi non intercesserit reseruatio; poterit procedere Societas iuxta suum institutum prout ad Dei gloriam magis conuenire iudicabit.

Hoc tamen dictum sit, si ante Cōgregationem huiusmodi Præpositus Generalis huic incommodo, prout in Domino conuenit, non occurrerit.

Ad relinquenda, vel alienāda Collegia, aut domos iam admiffas * Præpositus Generalis simul cum ipsa Societate potestatem habebit. Cū enim id sit perinde, ac si membrum ab eius corpore præscinderetur, & res alioqui perpetua & maioris momenti sit; cum

eum ea vniuersa cōmunicari melius est.

B In Collegijs Societatis * nec curæ animarum, nec obligationes ad Missas celebrādas, neque aliæ huiusmodi admittantur, quæ à studijs distrahere admodum, & ea, quæ in illis ad diuinum obsequium quæruntur, impedire solent: Quemadmodum neque in domibus alijs, vel ecclesijs Societatis professæ; quæ quoad eius fieri potest, expedita ad sedis Apostolicæ missiones obeundas, aliaque opera ad Dei obsequium & animarum auxiliū esse debet.

* Possessionem

B § De non admittendis obligationibus, & cæ. sic inteligitur, quòd Missarum obligationes vel huiusmodi, quæ assignato redditui cōmensuratæ videantur, assumi nequeunt. Non tamen perinde inconueniens existimatur, aliquam facilitē & exiguam obligationem (quæ tamen non sit animarum cura) admittere;

si causa sufficiens ad id moueret, præsertim si res huiusmodi esset, quæ distractionis & occupationis perexiguæ aut nullius futura esset. In domibus autem Professorum, quando nec illæ redditus ullos habent, nec ipsi ita stabilē habitationem, huiusmodi obligationes non tolerantur.

De alijs obligationibus lectionum vel Lectorum non hic agitur: verūtamen & hæ ipsæ in Collegijs & Vniuersitatibus non sine magna consideratione, nec ultra limitem, quem Præpositus Generalis conuenire ad cōmune bonum, & ipsius Societatis ad Dei & Domini nostri gloriā iudicauerit, assumentur.

E iij C § Societas

C § *Societas in
vsum Scholasti-
corum suorum iux-
ta litteras Apo-
stolicas reddituum
administrationem
exercebit per Præ-
positum Genera-
lem, vel Proucia-
lem, vel alium,
cui Generalis id
commiserit, ad
defendendas &
conseruandas pos-
sessiones & reddi-
tus Collegiorum
etiam in iudicio,
cum id conueniens
vel necessarium fuerit. Ac eiusdem Præpositi erit, vel
eorum, quibus ille facultatem dederit, admittere quid-
quid præterea Collegijs ad sustentationē & incrementum
eorum in rebus temporalibus donaretur.*

D § *Qui disponuntur, vt ad Collegia mittantur, illi
sunt, qui in domibus probationum versantur; & qui ex
domibus Societatis professæ, vel domibus probationum
ad studia mittuntur.*

E § *Qui negotia Collegiorum extra ea gerūt, in primis
intelliguntur Procuratores, qui in summi Pontificis,
vel aliorum Principum curia negotia Societatis gerunt.*

Veriè

* Possessionē Collegiorū cum re
bus tēporalibus, quæ ad ipsa spe
ctant, capiet Societas; & Recto-
res, qui ad id munus cōueniens
habeant talentum, constituet;
qui curā suscipiant conseruandī
atque administrandi res ipsorum
temporales, ac prouideant neces-
sitatibus tam materialis ædificij,
quā Scholariū (qui in ipsis Colle-
gijs degunt) * eorūq; , qui dispo-
nūtur vt ad illa admittātur, atq;
* eorum etiam, qui extra Colle-
gia gerūt illorū negotia. Totius
verò administrationis ratio Re-
ctoribus constet: vt eā reddere,
quando, & cui per Præpositū Ge-
neralē

Verùm quid ad hos & alios sumptus necessarios contribui debeat, Præpositus Generalis seruata proportione debita, per se, vel alium id statuet.

neralẽ constituetur, possint. At
F * Generalis cùm nec in suũ, nec in vllorũ consanguineorum suorũ, nec in professæ Societatis vsũ bona tẽporalia Collegiorũ possit conuertere; eò purius sese in eorum superintendentia ad maiorem gloriam & seruitium Dei gerere poterit.

6 In ijs Collegijs, quæ duodecim Scholasticos (præter Præceptores) ex proprijs redditibus alere

di in vsũ illorũ, qui Collegijs vtiles fuerint, cuiusmodi sunt Administratores, Concionatores, Lectores, Confessarij, Visitatores, & alij Professi, vel similes personæ, quæ spiritali vel temporali Collegiorum huiusmodi vtilitati vacant. Sine tali etiam causa posset expendi aliquid, quod exiguum sit, cum quouis homine de Societate, mensa per diem aliquem eum excipiendo, vel modicum quid viatici, cùm per Collegia in hanc vel illam partem transit, vel quid simile donando. Quod enim tam est exiguum, vt nihilum ducitur; & scrupuli eximuntur hinc quidem inhumaniter se habendi, inde verò contra Sedis Apostolicæ intentionem agendi.

F ¶ Cum dicitur, non posse Societate professam, vel eius Præpositũ Generalem iuari redditibus Collegiorum, intelligẽdum est iuxta litteras Apostolicas, quod non possint in proprios ipsorum vsus redditus conuertiri: possunt nihilominus expendi

¶ Quamuis hoc ita se habeat ; si tamen benefactores essent, qui possessionem aliquam vel redditum dare vellent, admitti illa possent ; vt tãtò maior numerus Scholasticorum , ac Præceptorum ad maius diuinum possēt obsequium sustentari .

alere possunt, ob maiorem populi ædificationem * nec petantur eleemosynæ , nec illæ, aut dona vlla oblata admittantur. G
Si redditus minores fuerint, quã huic numero alêdo sufficiãt ; admitti quidẽ, nõ autẽ peti aliquæ eleemosynæ possent ; nisi tanta paupertate Collegiũ premeretur, vt etiã petere, saltẽ à quibusdã, esset necessariũ. Tunc enĩ (maius diuinũ obsequiũ & vniuersale bonũ præ oculis semper habendo) peti eleemosynæ, immo & ostium ad tempus, quandocunque necessitas id exigeret, emendicari poterunt.

IN Caput III.

DE Scholasticis, qui in Collegijs constituẽtur.

DE SCHOLASTICIS,
qui in Collegijs constituentur.
Cap. III.

¶ Quando aliquis factus esset idoneus

QUOD ad Scholasticos attinet, ad quorum institutionem Collegia assumuntur, in primis quales esse debeant, vt ad ea vel mittantur, vel admittantur, considerare in Dño oportebit. E

Primum omnium cum aliquo ex quinque illis impedimentis in Secunda Parte dictis * nullus in Collegio aliquo A

legio aliquo Societatis inter Scholasticos collocari poterit. Et præter Coadiutores ad ministeria vel auxilium Collegij necessarios, reliqui huiusmodi esse debent, vt secundum rationē sperari possit, idoneos ad vineā Christi Domini nostri exemplo ac doctrina excolendā esse euasuros. Hi autem quo magis ingeniosi, bonisq̃ue moribus ornati, & sani corpore ad ferēdos studiorum labores fuerint; eo magis idonei, & citius ad Collegia mitti, vel in eisdē admitti possunt.

neus à Christi Vicario, vt in aliqua domo Societatis manere possit; etiā idoneus esse intelligetur, vt in Collegijs habitet.

3 Adhæc, illi solū in Scholasticos approbatos admittuntur, qui in domibus vel Collegijs ipsis probati fuerint, & biennio in varijs experimentis & probationibus exacto, ac votis cum promissione de Societatis ingressu iam emissis, ad vitam in ipsa perpetuo ducendam ad gloriā Dei admittuntur.

4 Præter hos, studia quibusdam conceduntur, qui ante biennium & probationes huiusmodi ad Collegia ex domibus destinātur (quod sic in Dño expedire videatur) aut in eisdem admittuntur; non tamen approbati Scholastici censentur,

B donec biennio exacto * & votis ac promissione illa emissis, in approbatorum numerum referantur.

B § *Si in Collegijs Societatis, Scholasticorū non superpeteret iustus numerus, qui per pro-*

DE SHO-
missionem vel propositū Deo in ea seruiendi se dedicaue-
rint; non

vint ; non repugnabit instituto nostro , ex licentia Præpositi Generalis , et ad tempus , quod ei videbitur , alios pauperes Scholasticos , qui tale propositum non habeant , admittere : dum tamen in eis impedimenta illa , quæ in prima Parte dicuntur , non inueniantur ; & huiusmodi indolem præferant , vt sperari possit , quod boni operarij vineæ Christi Domini nostri sint futuri , propter ingenium , vel aliquam institutionē in litteris , bonos mores , convenientem ætatem , & alia Dei dona , quæ in eis cernerentur ad diuinum obsequium , quod solum in ijs , qui de Societate , et extra illam sunt , expetitur . Huiusmodi autem Scholastici in confessionibus frequentandis , in studijs , ac in forma viuendi Scholasticis Societatis conformes esse debent ; quamuis & ratio vestitus diuersa , & habitatio in eodem Collegio separata sit , ita , vt qui institutum Societatis sequuntur , seorsum , & non commixti alijs externis maneant ; cum eis tamen versentur , quatenus ad maiorem ædificationem , ac maius Dei ac Domini nostri obsequium Superior expedire iudicauerit .

Quauis autem nostrorum copia suppeteret ; tamē non repugnabit nostro instituto , si aliquis , qui propositū Societatem ingrediēdi non habeat , in Collegia admittatur ; si pacta cū Fundatoribus inita id exigent : si quidem ad finem , quem sibi præfigit Societas , cū huiusmodi cōditionibus Collegiū admittere vtilē censebitur , vel ob causas alias raras & nō leuis momenti . Verūm seorsū habitare hi , nec conuersari sine facultate Superioris , nisi cū certis quibusdā personis Societatis ad id designatis , deberent .

Paupertas autem Scholasticorum , qui de Societate
non sunt

non sunt, per Præpositum Generalem, vel eum, cui suam ille potestatem communicauerit, expendetur. Et aliquando honestas ob causas, quamuis illi diuitum aut nobilium hominũ filij sint, modò suis uiuant sumptibus, nihil esse uidetur, cur admitti non possint.

A Etas conueniens fore à decimoquarto ad vigesimumtertium annum uidetur, si in litteris progressum aliquẽ non fecissent. Et in vniuersum loquendo, quò pluribus donis ex ijs, quæ in Societate expetuntur, præditi essent; eò magis erunt idonei, vt admittantur. Nihilominus animaduertatur, vt cum huiusmodi restrictiores, quàm laxiores simus: habeaturque diligenter delictus eorum, qui sunt admittendi, examine aliquo particulari cum eisdem antè, quam recipiantur, vtendo.

Aliqui, licet rariores, possent inter nostros, particulares ob causas & Superioris iudicio efficaces, admitti.

DE SCHOLASTICIS

admissis conseruandis.

Cap. IIII.

Ad conseruationem eorum qui in Collegijs sunt, in ijs quæ ad corpus, et res externas attinent, quod in Tertia Parte dictum est, sufficiet. Id tamen peculiari cura animaduertendum erit, vt temporibus valetudini corporis incommodis Scholastici non studeant, vt somno quantũ temporis satis sit, tribuant; & in laboribus mentis modum seruent.

Sic

Sic enim fiet, vt diutius in illis perseuerare tam in litteris addiscendis, quàm in eisdem exercendis ad Dei gloriam possint.

Quod attinet ad spiritualia; eadem erit ratio eorum, qui in Collegiis, & qui in Domibus admit-

*IN CAPVT
IIII.*

*DE Scholasticis
admissis cō-
seruādis,*

ASSI in aliquo particulari Rector conuenire iudicaret plus esse in his rebus concedendum ppter peculiare aliquas rationes; semper discretioni locus erit.

B § Frequentius, quàm octauo quoque die, communicare, non, nisi peculiare ob causas, & potius necessitatis,

tuntur, quandiu in probationibus versantur. Post probationem, cum studiis vacant, vt est cauendum, ne feruore studiorum intepescat solidarum virtutum, ac religiosæ vitæ amor; ita * mortificationibus, orationibus, ac meditationibus prolixis eo tempore non adeo multum loci tribuetur. Quandoquidem litteris dare operam, quæ sincera cum intentione diuini seruitii addiscuntur, & quodammodo totum hominem requirunt, non minus, quàm in illis versari tempore studiorum, imò magis Deo ac Domino nostro gratum erit.

Itaque præter sacramenta Confessionis * ac Communionis (ad quæ octauo quoque die accedendum erit) & præter Missam, quæ quotidie audient; horam vnā impendent recitando Beatissimæ Virginis officio, ac examinandis

bis

bis quotidie suis conscientiiis cū aliis orationibus pro cuiusque deuotione vsque ad prædictam horam explendam, si expleta non fuerit. Quæ omnia iuxta ordinationem ac iudicium maiorum suorum, quibus obedientiam Christi loco præstare debent, facient.

- 4 Aliqui (cuiusmodi esse possent Coadiutores illi, qui legere non didice-

cessitatis, quàm deuotionis, habitu ratione, permittatur. Protrahere vltra octo dies non sine ratione etiam speciali licebit; propter quã possit etiã aliquando Missa intermitti; & in quibusdã augeri & minui

(vt dictum est) præscriptum orationis tempus. Et hæc omnia Superioris prudentiæ relinquẽtur: quamuis vnus horæ plus minus tempus ad Beatissimæ Virginis preces recitandas assumendum sit. In Scholasticis tamen, qui ad dicendum officium diuinum non tenentur, facilius suis temporibus hæc ratio commutari poterit, vt loco præcū Beatæ Virginis, meditationes, & alia spiritualia exercitia succedant (dum tamen hora in illis compleatur) idque præcipuè cum quibusdam, qui cū vno modo in spiritu non proficiant, alio cum gratia Dei magis iuuabũtur, fiet; cum facultate tamen vel ordinatione maiorum, quorum semper erit videre, num in quibusdam propter particulares causas aliud magis conueniet, vt id fiat. Habenda autem erit ratio veræ deuotionis ipsorum, vel Fũdatoris, & circumstantiarum; quæ ad personas, tempora, et loca pertinent. Iis verò, qui inexperti sunt adhuc rerum spiritualium, & in illis iuuari desiderant, aliqua ad meditationem

meditationem & orationem capita proponi possent, prout eis magis conueniret. Dum Missa dicitur, quandiu Sacerdos summis se loquitur, vt populus non audiat, quæ is dicit, num Scholastici possint, nec ne, recitare partem precum suarum, ad quas horam habent designatam, maiorum, vel Superiorum arbitrio id relinquetur; qui hominum, locorum, ingeniorum, & temporum habita ratione, quod ad maiorem Dei gloriam videbitur, prouidebunt.

C § *Quod ad coronam vel rosarium attinet, doceantur quomodo cogitare vel meditari mysteria, quæ in eo continentur, possint; quò maiori cum attentione & deuotione se in eo exercere valeant. Et quando qui legere didicerunt, fructum vberiore in eo, quàm in precibus horariis recitandis inuenirent; iam diximus, quòd in id, quod magis conferet, illæ poterunt commutari.*

didicerunt) præter Missam, horam etiam vnã * recitando Rosario vel Coronæ Beatæ Mariæ Virginis, cum duplici examine quotidiano, vel aliis orationibus pro cuiusque deuotione, vt de Scholasticis dictum est, impèdent.

Ad deuotionis augmentum, & ad excitandam qua Deo obstricti sunt, obligationis memoriam, & ad maiorem studentium in sua vocatione confirmationem bis annis singulis, * in festis videlicet Resurrectionis, ac Natiuitatis;

in eo, quàm in precibus horariis recitandis inuenirent; iam diximus, quòd in id, quod magis conferet, illæ poterunt commutari.

D § *Si videretur Rectori cum Superioris facultate commodius fore aliis in festis solemnibus hanc renouationem aliquando*

nem aliquando particulari aliqua ratione fieri, posset etiam fieri. Cùm etiam de festis Resurrectionis, & Natiuitatis loquimur; simul intra eius octauas, vel totidem dies ante festa intelligatur.

E Natiuitatis, * simplicita vota, quæ iuxta formulam in Quinta Parte, capite quarto dicendam emisissent, congruū erit renouare. Et qui ea nō emisisset, exacto biennio probationis, vt in Examine proponitur, emittet.

S Cùm ad publicas Scholas eundem erit (nam alia loca sine facultate Superiorum non petent)

F cant & redeāt * inuicem associati cum ea modestia interiori ac exteriori, quæ ad sui & aliorum ædificationem

tus: & sic consequenter potest illū statim Superior admittere in Scholasticum, ac simul in probationem ad hoc tantum, vt ad Professorum gradum, vel Coadiutorum suo tempore admittatur. Hæc consuetudo facit, vt quamuis Paupertatis votum sit emissum, bona tamen temporalia haberi possint ad certum vsque tempus, quod Superiori intra probationis spatium videbitur.

F § Rectoris erit, designare cuique socium; qui huiusmodi esse debebit, vt vterque alterius opera magis proficere possit.

E § Quod autem promittit Scholasticus in Societate, est, in eius corpus ingredi, vt statim obseruet Castitatem, Paupertatē, & Obedientiā actu, iuxta Societatis consuetudinem; siue admissus sit, vt post absoluta studia sit Professorus, siue Coadiutor forma-

ædificationem conueniat; & eorum colloquia cum Scholasticis externis sint solùm de rebus ad litteras vel profectum spiritus pertinentibus; prout ad maiorem Dei gloriã omnibus vtilius fore iudicabitur.

DE DOCTRINA, CUI

Scholastici Societatis studere

debent. Cap. V.

CVM doctrinæ, quæ in hac Societate addiscitur, hic scopus sit, suis & proximorum animis Dei fauore aspirante prodesse; hæc erit in vniuersum &

IN CAPVT

V.

DE profectu in litteris.

A ¶ **S**VB litteris humanioribus Rhetorica etiam præter Grammaticam intelligenda est.

in particularibus personis mensura, ex qua quibus facultatibus addiscendis nostri incumbere, & quoduisque in eis progredi debeant, statuatur. Et quia generatim loquendo, * litteræ humaniores' diuersarum linguarum, Logica itidem, Naturalis ac Moralis Philosophia, Metaphysica, & Theologia tam quæ Scholastica, quàm * quæ Positiua dicitur, B

& sacra

B ¶ *Si in Collegiis tempus non suppeteret ad Concilia, Decreta, Doctores sanctos, & res alias morales legendas; postquam ex eis egressi fuerint, vnusquisque priuato studio cum approbatione suorum Superiorum id posset efficere; præsertim si in doctrina Scholastica solida iecerit fundamenta.*

& sacra Scriptura ad id iuuant;

C * harum Facultatum studijs operam dabunt qui ad Collegia mittuntur; & quidem maiori cum diligentia illis vacabunt, quæ ad finem prædictum, habita ratione temporis, loci, & personarum, & cæt. supremus Moderator studiorum magis in Domino conuenire iudicabit.

2 Ad particulares personas descendendo, * quid hi, vel illi addiscere debeant, Superiorum prudentiæ relinquetur. Qui tamen indole ingenij præditus esset, quo in dictis facultatibus solidius fundamentum iaceret, eorem utiliore faceret.

3 De tempore alicui ex his Scientijs impendendo, & quando ad vltiores sit progrediendum, Rector adhibita examinatione conuenienti considerabit, & statuet.

4 Sequantur in quauis facultate securiorem & magis approbatam doctrinam,

modi esset aliquis Sacerdos ad audiendas confessiones, & cæt. Et hi, ac alij, in quibus propter ætatem prouectio-

fundamenta.

C ¶ Iuxta modum ætatis, ingenij, propensionis animi, & institutionis in litteris vniuscuiusque, vel communis boni, quod speraretur, posset in his omnibus facultatibus, vel aliqua, aut pluribus earum quis exerceri. Qui enim in omnibus non posset, curare deberet, vt in aliqua earum excelleret.

D ¶ Aliqui ad Collegia mitti posset, non quod speretur doctos eos esse euasuros iuxta eum modum, de quo dictum est; sed potius, vt alios subleuent; cuius-

rem vel alias causas sperari non potest, quòd in omnibus his facultatibus magnum facturi sint progressum, conueniet, ut iuxta Superioris præscriptum in ijs studijs, quibus vacare poterunt, occupentur; & in linguarum peritia, & in ijs, quæ ad doctrinam confessionibus vtilem pertinent, & demum in ijs, quæ ad commune animarum bonum commodiora sunt futura, proficere curent.

E In libris ethnicis litterarũ humanorum nihil, quòd honestati repugnet, prælegatur; Reliquis ut **E** doctrinam, * & eos authores, qui eam docent: cuius rei penes Rectorem (qui, quod statuetur in vniuersa Societate ad maiorem Dei gloriã, sequuturus est) cura sit.

spolijs Aegypti Societas uti poterit. Christianorum opera quamuis bona essent, si tamen malus fuerit author, legenda non sunt; ne ad authorem aliqui afficiantur. Et conuenit, ad particularia descendendo, qui libri sint prælegendi tam in humanioribus, quàm in alijs disciplinis, qui vero prælegi non possint, constituere.

QVOMODO IVENTVR

Scholastici ad has facultates bene addiscendas. Cap. VI.

VT autem Scholastici plurimum in his facultatibus proficiant; in primis animæ puritatem custodire, ac rectam studiorum intentionem habere conentur,

nentur; nihil aliud in litteris, quàm diuinam gloriã, & animarum fructum querentes; & in suis orationibus gratiam, vt in doctrina proficiant ad hunc finem, crebro petant.

Præterea serio & constanter animum studijs applicare deliberent, sibi que persuadeant, nihil gratius se Deo facturos in Collegijs, quàm si cum ea intentione, de qua dictũ est, studijs se diligenter impendant. Et licet nunquam ad exercenda ea, quæ didicerint, perueniant, illum tamen studentis laborem ex obediẽtia & charitate (vt par est) susceptum, opus esse magni meriti in cõspectu diuinæ ac summæ Maiestatis, apud se statuunt.

IN CAPVT VI.

Quomodo inuẽtur Scholastici ad has disciplinas bene addiscendas.

3 Impedimenta etiam remoueantur, quæ a studijs animum auocant, * tam deuotionum ac mortificationum, quæ vel nimix vel sine ordine debito suscipiuntur, quàm curarum* & exteriorũ occupationum, quæ domi in officijs

A ¶ Hoc in genere dictum sit. Cæterum si alicui necessariũ esse, vt deuotioni & mortificationi

incumberet, videretur; relinquetur Superioris prudentiæ, vt statuatur quantum in ijs progredi oporteat.

B ¶ Adiuuare eos, quibus huiusmodi officia operosa commissa sunt, aliqua hora, nihil prohibet. Verùm onus ipsorum officiorũ sumere, potius Coadiutorũ est, qui ad Scholasticos subleuandos in Collegijs constituentur.

C § *Ea de causa in ijs, qui ad sacros ordines promoti nō sunt, cōgruū erit, si promotio differatur, ne impedimētū ipsis præstet, donec ad finem studiorū accedant; necessitatis tamen saepe occurrētis ratione dispensari aliquādo opus est.*

Huiusmodi erga proximos functiōnes aliqui, qui studia sua iam absoluerint, vel ad id ipsum mittūtur ad Collegia, explere poterunt: sicut etiam ad domestica officia Collegij ob-eunda, quæ maiore occupationem secum afferunt, esse aliquos oportet, qui primaria intentione studijs non vacent: cuiusmodi sunt Coadiutores tēporales, vel aliqui, qui probationis, & non studij gratia in Collegijs agunt.

officijs domesticis, & foris in colloquijs, * confessionibus, at- **C**
que alijs erga proximos functiōnibus' assumuntur: quatenus ab eis declinari in Domino poterit. Est enim consultum, quòd alijs postea vtiliores cum doctrina, quam didicerint, se præbeant, huiusmodi exercitia (licet pia) donec studia sint absoluta, differri; quandoquidem non deerunt alij qui ea interim exerceāt. Et hæc quidem omnia maiori cum desiderio obsequij & gloriæ diuinæ fiant.

In disciplinis ordo seruandus **4**
est, vt prius in latina lingua solidum iaciant fundamentū, quàm Artium liberalium; & in ijs, antequàm Theologiæ Scholasticæ, & quidem in hac, antequàm Positiuæ studijs se dedant. Sacræ Scripturæ vel eodem tempore, vel postea addisci poterunt.

* Linguæ

D * Linguæ vero illæ, in quibus
 § scriptæ vel versæ fuerunt, prius,
 aut posterius, vt Superiori pro
 varietate causarum occurrentiũ,
 ac diuersitate personarum vide-
 bitur, disci poterunt. Itaque hoc
 eius prudentiæ relinquetur. Sed
 si linguarum studio nostri va-
 cant, inter cætera, ad quæ discen-
 tium intentio feratur, illud sit,
 vt versionem ab Ecclesia appro-
 batam defendant.

E * Scholastici omnes lectiones
 6 publicorum Professorum iuxta
 Rectoris Collegij arbitrium au-
 8 diant: * quiquidem Professores
 siue de Societate illi sint, siue

modi eis timeretur, dispensare Superior poterit; vt ei studio, quando ad commune vel particulare bonum conueniet, se dedant.

E ¶ Si in aliquo aliud conueniret, Superior sua prudentia id considerabit; & dispensare poterit. Et quod de publicis lectionibus dicitur, priuatas, cum necessariae vel vtilis domi vel extra Collegia fuerint, non excludit.

F ¶ Nullus de Societate sine approbatione & facultate Praepositi Prouincialis (præterquam in classibus inferioribus, vel ad tempus necessitatis gratia) publicè legat. Qui tamen talentum ad id sortiti, ac præsertim qui iam

D ¶ Conuenit in Theologiae facultate esse ad gradum aliquem promotos, vel in ea mediocriter eruditos, & qui Doctorum sãctorum, & Ecclesiæ decisiones intelligant; vt illis linguarum studium vtile sit, & nihil noceat. Verùm si aliqui tam humiles & infide firmi cernerentur, vt a studio linguarum nihil incõ-

studij perfuncti sunt, in prælegendō (si res maioris momenti aliud non exigerēt) possent exerceri.

G ¶ Quamuis hoc ita se habeat; scribere tamen in eis non debent. Cōstet vero eorum ratio ei, qui Bibliothecæ præfatus est.

II ¶ Quod ad repetitiones attinet, curet Rector, ut certis quibusdā ho-

ris in scholis vel domi fiant, uno quidem repeteute, et alijs audientibus; & quæ difficilia occurrerint, mutuò proponentibus; et siquid erit, de quo constituere inter se non possint, Magistrum adeant. Curabit etiam, ut disputationes & reliquæ exercitationes scholasticæ, quæ iuxta modum disciplinarum, quæ tractantur, conuenire iudicabuntur, non omittantur.

I ¶ Videant Superiores, num conueniat Scholasticos classium inferiorum libros papyraceos habere, ut scribant in eis lectiones, & inter lineas; & ad marginem, quod

siue externi, optadū est, ut docti, diligentes, & assidui, & profectus studētū tam in lectionibus, quàm in alijs litterarijs exercitationibus studiosi sint.

Bibliotheca communis, si fieri potest, in Collegijs habeatur; cuius clauis illis, qui iuxta Rectoris iudicium habere debebūt, tradatur. Præterea * quisque libros qui necessarij ei fuerint, habebit. 7

Scholastici in audiendis lectionibus sint assidui, & in eis præuidendis diligentes, & * postquam eas audierint, repetendis, ijs, quæ non intellexerint, interrogandis, * alijs vero, quæ oportuerit, adnotandis; quò in posterum 8

H
I

iterum memoriæ defectui consulatur.

9 Rector autem Collegij id curæ habeat, vt videat, num magistri, & discipuli suum in Domino officium faciant, nec ne.

10 Cùm perutilis sit (præsertim Artiũ, ac Theologiæ Scholasticæ studiosis) disputandi vsus; intersint Scholastici ordinarijs Scholarum, ad quas accedunt (licet non sint sub cura Societatis) disputationibus; & singulare sui specimen in doctrina præbere, modeste tamen, curent. Conuenit etiam singulis Dominicis, vel aliquo alio die hebdomadæ in

Collegio nostro aliquem ex quauis Classe, Artiũ, & Theologiæ studiosorum a Rectore designatum à prandio (si aliqua ex causa peculiari impedimentum non accideret) aliquas positiones tuendas suscipere; quæ pridie eius diei sub vesperum valuis Scholarum (quò ad disputandum vel audiendum, qui vellent, conuenirent) essent affigendæ; quibus breuiter ab eo, qui responsurus est, confirmatis, argumentari ex externis vel domesticis liceat cuiunque libuerit: aliquis tamen præsit oportet, qui argumentantes dirigat; & ex ea concertatione eliciat declaratque ad audientium vtilitatem doctrinam, quæ

quod oportebit, annotent. Prouentiores in humanioribus litteris et alijs facultatibus chartam secum ferant ad ea, quæ audierint, vel eis occurrerint notatu digna, annotanda; ac postea maiori cum ordine digesta transferent in libros papyraceos, quæ in posterum conseruata velint.

K ¶ De

tenenda

tenenda sit; qui signum etiam det finiendi ijs, qui disputant, ac tempus sic distribuatur; ut omnibus, quoadeius fieri poterit, disputandi locus detur.

Præter hæc duo disputationum prædictarum genera, quotidie aliquod tempus designandum, quo in Collegijs præsidente aliquo, ut diximus, disputetur; ut ea ratione & ingenia magis exerceantur, & difficilia, quæ in his facultatibus occurrent, magis ad Dei gloriam elucidentur.

Qui litteris humanioribus vacant, sua etiam statuta tempora ad conferendum & disputandum de ijs, quæ pertinent ad studia illa, coram aliquo, qui eosdem dirigere possit, habebunt: & Dominicis, vel aliis constitutis diebus alternatim vel suæ facultatis positiones a prandio tuebuntur, vel se in componenda soluta oratione, aut carmine exercebunt; siue id ex tempore proposito ibidem themate ad explorandam promptitudinem fiat; siue domi composita de re prius proposita illic publicè legantur.

*K ¶ De repetitio-
num, et disputa-
tionum; & latine
loquendi exerci-
tationibus si quid*

propter circumstantias locorum, temporum, & personarum mutari debeat; hoc iudicandum prudentiæ Rectoris (facultate a suo Superiore saltem in genere accepta) relinquatur.

* Omnes quidem, sed præcipue humaniorum litterarum studiosi latinè loquantur communiter; & memoriæ quod a suis Magistris præscriptum fuerit, com-

L commendēt, * ac stylum in compositionibus diligenter exercent; nec desit, qui eisdem corrigendis operam suam impēdat. Licebit etiam nōnullis iuxta Rectoris arbitriū præter eos auctores, qui præleguntur, quosdam etiam alios priuatos studio legere; & singulis hebdomadis die aliquo designato vnus ex prouectioribus à prædio orationem latinam aut græcam de re aliqua ad ædificationem domesticorum & externorum pertinēte, qua ad perfectiora in Domino animentur, habeat.

14 Præterea Artium & Theologiae studiosi potissimum, sed & M reliqui * suum habeant priuatū studiū & quietum, quo melius & exactius

L ¶ Ut Scholastici magis in studijs promoueant, bonum esset aliquos eruditione pares designare, qui sancta æmulatione se inuicem prouocent. Inuenit etiam interdū mittere ad Præpositū Prouincialem, vel Generalē aliquod suorum studiorum specimen nunc huius, nunc illius, ut compositionum, si litterarum humaniorum; vel conclusionum, si Philosophiæ vel Theologiæ studiosi fuerint.

Conferet etiam in memoriā eis reducere, quòd, cum ad domos venerint, studijs absolutis, in omnibus facultatibus, quibus operam dederint, sunt examinandi.

M ¶ In hoc priuato studio possent (si Rectori videretur) commentarium aliquem videre. Quādiu autem audiunt, ferè vnus, & is quidem selectus esse deberet. Possent etiam scribere quod profuturum magis censeretur.

& exactius ea, quæ tractata sunt, intelligant.

Vt reprimi oportet quorundam cursum plus æquo concitatum in studijs; ita mouendi, incitandi, & animandi ad studia sunt alij; quibus id necessarium est; quod vt melius præstare possit Rector, intelligat oportet per se, & per aliquem alium, cui Syndici, vel Visitatoris Scholasticorum curam ipse dederit, quomodo Scholastici suum officium faciant.

N § *Si aliquis non aptus ad studia, sed ad alia ministeria idoneus videretur; posset intra Collegia vel domos Societatis in ijs occupari, quæ conuenire viderentur: si ad vtrunq; inutilis esset, & in Scholasticum fuisset admissus, dimitti à Societate posset: nihilominus æquū erit, vt*

Rector re bene considerata, ad Prouincialem vel Generalem id referat; & quod sibi præscriptum fuerit, exequatur.

* Quòd si animaduerneret aliquem in studijs tempus inutiliter terere, quòd nolit, aut certè non possit progressum in litteris facere; expedit illum ab eis remouere, & eius loco alium, qui ad scopum diuini seruitij in Collegijs præfixum magis proficiat, constituere.

Absoluto studio alicuius facultatis, eandem priuatim repetere conueniet, authorem vnum aliquem, vel plures, quàm prius, iuxta Rectoris arbitrium legendo. Poterit autem ex ijs, quæ ad eam facultatem pertinent, si eidem Rectori visum fuerit,

* in scripta

① *in scripta breuius, distinctius, & accuratius redigere ea, quæ prius in lectionum decursu scripserat, cum minori doctrina præditus erat, quàm peracto studiorum curriculo.

17 Suis constitutis temporibus se ad publicos actus examinationum ac responsionum præparèt; & ad gradus consuetos, qui per diligentem examinationem digni inuenientur, promoueri poterunt. Loca tamen certa, vt ab omni ambitionis specie atque ab aliis affectibus parum temperatis recedant, quamuis ea in Vniuersitate, vbi gradum accipiunt, dari soleant, non accipiant; sed simul omnes extra numerum se constituent; nec sumptus, qui pauperes non deceant, in gradibus huiusmodi faciant; ad quos sine humilitatis detrimento, non ob aliud,

① Huiusmodi scripta fieri nõ debēt, nisi ab ijs, qui maiori doctrina & clariori ingenio & iudicio pollent: & reliqui horum labore frui poterunt. Conueniet etiam à Magistro ea approbari. Alij annotationibus præceptoris iuuari possent, & suis etiam notatu dignioribus. Cõferet autem ad vsum, vt suas notas in margine, & indicem præterea habeant rerum, de quibus in huiusmodi scriptis agitur, vt facilius inueniri possent.

fit, quod queritur. Et quamuis huiusmodi libelli rerum excerptarum, vel priorum conceptuum, vel alia scripta qualibet fiant; intelligi tamen oportet, à nemine librũ ullum sine examinatione & approbatione speciali Præpositi Generalis, vt dictum est, publicari debere.

ob aliud, quàm vt possint proximis ad Dei gloriam esse vtiliores, promoueri debent.

Num autem his, qui iam studiorum suorum cursum peregerunt, prælegere priuatim, vel publicè ad suam, vel aliorum vtilitatem conueniat; penes Superiorem id erit iudicium, qui quod magis in Domino expedire videbitur, statuet.

D E S C H O L I S C O L L E

giorum Societatis.

Cap. VII,

I N C A P V T
VII.

D E Scholis Collegiorum Societatis.

A ¶ **P**repositi Generalis erit, vbi huiusmodi scholæ habendæ sint, statuere.

HABITATIONE nō solùm profectus in litteris Scholasticorum nostrorum, sed etiam profectus in litteris & moribus externorum, quos in nostris Collegijs instituendos suscepimus, * Scholæ publicæ, vbi cōmodè id fieri poterit, aperiantur, saltem in disciplinis humanioribus.

* In grauioribus autem disciplinis

B ¶ Et etiam iuxta quòd commodè id poterit Societas. Nostra tamen mens hæc esset, vt in Collegijs cōmuniter litteræ humaniores ac linguarū, & doctrina Christiana, & si opus esset, lectio aliqua de casibus conscientie prælegeretur: si verò sit, qui commodè concionetur, aut confessiones audiat, id etiam vt fiat; & de scientijs superioribus

nis pro locorum, in quibus Collegia fuerint, ratione, semper, quid Deo gratius sit, ante oculos habendo, aperiri poterunt.

2 Teneatur in huiusmodi Scholis is modus, quo externi Scholastici in ijs, quæ ad doctrinam Christianam pertinet, bene instituantur; cureturque quoad eius fieri poterit, ut singulis mensibus ad sacramentum Confessionis accedant, & verbum Dei frequenter audiant, & demum cum litteris mores etiam Christianis dignos hauriant. Et quia in particularibus multum varietatis esse oportebit, pro varietate locorum, & personarum singula persequi non est huius loci. Id tamen dictum sit,

C * in quouis Collegio regulas, quæ ad omnia necessaria descendant, constitui debere. Hoc tamen commendatum hoc loco vo-

D lumus, * ne externis Scholasticis correctio, quoad illis opus erit, desit; quæ tamen per aliquem de ipsa Societate exercenda non erit.

3 Cum tam proprium sit nostræ professionis, nullum temporale præmium accipere pro spiritualibus ministerijs,

rioribus non agatur; sed ad eas ad discendas ab his Collegijs, ij qui in humanioribus litteris profecerint, ad Vniuersitates Societatis mittantur.

C ¶ *Ex regulis Collegij Romani alijs quod cuique conueniet, accommodari poterit.*

D ¶ *Ad hoc ubi corrector haberi poterit, habeatur; ubi non poterit, excogitetur modus, quo castigentur, vel per aliquem ex ipsis Scholasticis, vel alia conuenienti ratione.*

E ¶ *Vbi*

ministerijs, in quibus iuxta nostrum institutum in proximorum auxilium occupamur: non conuenit vllam Collegij dotationem admittere, per quam

E ¶ Vbi Præpositus Generalis, vel Societas curam susciperet aliquius Vniuersitatis; non repugnet huius Constitutionis intentioni, vt sese ex consequenti obligaret ad lectiones illius ordinarias, quamuis inter illas aliquæ Theologicæ essent.

IN CAP- sustentatione, qui communi bono Collegiorum seruiunt, vel propter illud student, dotatio, quam Fundatorum charitas assignare ad gloriam diuinam solet, admittatur.

ad dandum Concionatorem, aut Confessarium, * aut Lectorem **E** aliquem Theologiæ, Societas obligetur. Quamuis enim æquitatis & gratitudinis ratio nos ad seruiendum cum maiori diligentia in dictis ministerijs, quæ nostri instituti sunt propria, moueat, in Collegijs quæ maiori cum liberalitate & deuotione fundata sunt: non tamen sunt recipiendæ obligationes vel conditiones, quæ synceritatem impediunt nostri in procedendo modi, qui est, dare gratis, quæ gratis accepimus: quamuis pro eorum

CVM DECLA. C. VIII.
DE SCHOLASTICIS

97

instituendis in iis, quæ ad proximos suos iuuandos pertinent. Cap. VIII.

SCOPVM illum intuendo, ad quem studia Societatis diriguntur, sub ipsorum finem cõgruum erit, vt ad arma spiritualia in proximorum auxilium tractãda assuescere incipiant. Quamuis enim id propriè magis & diutius in domibus fiat, poterit tamen in Collegiis inchoari.

Primùm illi, qui iuxta Superioris iudicium ad sacros ordines erunt promouendi, in ratione Missæ dicendæ, vt præter intelligentiam, & deuotionem internam, decentem etiam habeant exteriorem modum ad audientium ædificationem, instituantur; & ceremoniis eisdem omnis Societas, quantum fieri potest, utatur: in quibus vsum Romanum vt magis vniuersalem, & quem peculiari quadam ratione Sedes Apostolica amplexa est, quantum patietur regionum varietas, sequetur.

In concionibus etiam, & sacris lectionibus eo modo proponendis, qui ædificationi populi conueniat (qui à scholastico diuersus est) se etiam exercent, stude-

IN CAPVT
VIII.

DE Scholasticis
instituendis in ijs,
quæ ad proximos
suos iuuandos
pertinent.

AG INTER le-
gendũ, præ-
ter interpretatio-
nem, aduertendum
est,

est, vt aliqua, quæ ad mores et vitam Christianã iuuent, attingantur. Et hoc fiet etiam in classibus Collegij, multò vero impensius, cum populo prælegitur.

B ¶ *Cõferet, vidisse Euangelia to*

to anno occurrentia, peculiari studio adhibito, quod ad concionandi rationem designetur; & aliquid ex sacra scriptura, vt populo prælegatur: præuidisse etiam quod ad vitia pertinet, & in eorum detestationem inducit, & remedia eisdem applicanda; sicut econtrariò quæ ad præcepta, ad virtutes, ad bona opera pertinent; tũ ea, quæ mouere possint ad illa amanda, & media etiam ad eadem consequenda. Et hæc in compendium, si fieri potest, redacta utiliora esse solent; ne tam multis libris opus sit.

C ¶ *Huiusmodi media sunt, vidisse præceptiones, quas de modo concionandi illi tradunt, qui bene hoc munus obzierunt; & bonos audire concionatores; & se in concionibus domi aut in monasterijs exercere; bonum habere correctorem, qui de erroribus admoncat tum in rebus, quæ dicuntur, tum in voce, tonis, gestibus, & motibus. Refle-
Etat & ipse considerationem ad ea, quæ dixit; quò magis vndecunque iuuetur.*

studeantque ad id munus obbeundum linguam populo vernaculam bene addiscere. * Res etiam alias vidisse oportet, & præ manibus habere, quæ ad hoc officium utiliores futuræ sunt; ac demum, vt melius & cum maiori fructu animarum id munus obeant, * omnibus mediis vtantur, quibus cõmodè iuuari possint.

D * *In mini-*

4 In ministerio etiam Sacra-
D mentorū * Confessionis, & Cō-
 munionis sese exercent; & non
 solum quod ad ipsorum, sed etiā
 quod ad pœnitentium, & com-
 municantium officium pertinet,
 vt bene ac vtiliter ad Dei gloriam
 ea percipiant, & frequentent, per
 spectum habere, ac exequi curēt.

E * Ad exercitia spiritualia alijs
S tradenda, postquam quisque in
 se ea fuerit expertus, assuescant;
 & dent operam omnes, vt & eo-
 rum reddere rationem, & in hoc
 armo-

D ¶ In confes-
 sionibus præter stu-
 dium scholasticū,
 et casuū conscien-
 tia, præsertim Re-
 stitutionis, conue-
 nient compendium
 aliquod casuum,
 & censurarū, quæ
 reseruantur, habe-
 re (vt videat quò
 pertingat ipsius iu-
 risdictio) & simul
 formulas, quæ mi-
 nus vsitate sunt,

quarundā absolutionū, quæ occurrunt; ac breuem interro-
 gandi methodum de peccatis, & eorum remedijs; & in-
 structionem ad bene ac prudenter in Domino sine damno
 suo, & cum proximorum vtilitate hoc officium exercen-
 dum: & aliqua confessione audita, præsertim in princi-
 pijs, Confessarius apud se consideret, num in re aliqua de-
 fecerit; vt in posterum caueat.

E ¶ Possent ad exercitia alijs tradenda assuescere, non-
 nullis ea tradendo, in quibus minor iactura esse possit, si-
 quid erretur; & conferre cum aliquo magis exerci-
 tato suum procedendi modum, bene annotando quod ma-
 gis vel minus conuenire deprehenderint. Cùm uerò exer-
 citiorum ratio redditur, non solum id agatur, vt alijs sa-
 tis fiat, sed etiam vt in illis desiderium excitetur, vt eis-

dem inuari velint. In vniuersum autem loquendo, quæ ad primam hebdomadam pertinent, tantum tradantur. Quando verò omnia tradentur, rarioribus hominibus, vel qui de vitæ suæ statu deliberare velint, tradi oportebit.

F § Iuuerit etiam in compendium redactam habere explicationem rerum ad fidem & vitam Christianam necessariarum.

G § Aliud etiã compendium de modo inuandi ad bene moriendum utile erit: vt memoria renouetur, quando sanctum hoc officium exercendū erit.

armorum spiritaliū genere tractando (quod Dei gratia ad ipsius obsequium tantopere cōferre cernitur) dexteritatem habere possint.

* Studium etiam congruum in modo tradendæ doctrinæ Christianæ, qui sit captui puerorum ac rudium accommodatus, adhibeatur.

Vt in superius dictis proximi ad bene viuendum iuantur: ita curandum est, vt ea, quæ ad bene moriendum illis cōferunt, percipiantur; quique modus in eo tempore, in quo tantum est momenti ad finem vltimum æternæ fœlicitatis consequendum, vel ab ea excidendum, teneri debeat, intelligatur.

In vniuersum loquendo, edoceri eos conuenit, quem modum tenere oporteat huius Societatis operarios, qui in tam varijs mundi regionibus, cumque tam diuersis hominum generibus versari debent, anteuertendo incommoda, quæ possunt accidere; & emolumenta, quæ ad maius Dei seruitium

seruitium conferunt, captando, omnibus rationibus adhibitis, quæ possunt adhiberi. Et quamuis hoc sola vnctio sancti Spiritus, & ea prudentia, quam communicare solet Dominus illis, qui in diuina sua Maiestate confidunt, docere possit; via saltem aliquo modo quibusdam documentis, quæ iuuent, & ad effectum diuinæ gratiæ disponant, aperiri potest.

DE SCHOLASTICIS
à studio litterarum edu-
cendis. Cap. IX.

IN Caput
IX.
DE Scholasticis
à studio littera-
rum educa-
dis.

A * **E**X Collegijs nōnulli propter
1 causas in secunda Parte di-
ctas, & modo inibi explicato edu-
cuntur; vt alij, qui ad diuinū ser-
uitium magis proficiant, eisdem
succedant. Eadem siquidem in
hac parte domorum, & Collegio-
rum est ratio.

2 Aliqui etiam aliquando edu-
centur, quod ipsis ad maiorem
in spiritu vel in litteris profectū

A ¶ **A**LIJ edu-
cuntur
post septem annos,
ij videlicet, qui
ad collegia admissi
sunt ad id tempus,
absq; eo quod con-
stituerint ingredi
Societatē, quemad-

alio
modum dictum est; sed tamen dispensari in tempore se-
ptem annorum, idque prorogari possit; cum huiusmodi
Scholastici exemplo vitæ suæ, magnæ edificationis essent,
ita, vt vel magnum Dei obsequium ab eis expectaretur,
vel vtilis esse Collegio viderentur.

alio transferri, vel quòd ad vniuersale bonum Societatis conueniat; vt accideret, si, qui Artium curriculum in aliquo Collegio emensus esset, vt easdem alibi prælegeret, ante Theologiæ studium educeretur. Et idem dictum sit, si qua in re alia ad maius Dei obsequium & gloriam essent occupandi.

Communis autem modus educendi Scholasticos ex Collegio aliquo, vbi omnes prædictæ Scientiæ traduntur, tunc erit; cùm quisque studia sua iam absoluerit, peracto Artium curriculo, & quatuor annis Theologiæ studio impensis. Et sub huius temporis finem suarum esse partium Rector intelligat, Præpositum Generalem, vel Prouincialem admone- re, & quantum hi profecerint, referre; ac postmodum quod ei præscriptum fuerit ad Dei gloriam, exequetur.

DE G V B E R N A T I O - ne Collegiorum.

Cap. X.

S V P R E M A M curam vel superintendentiam Collegiorum iuxta Sedis Apostolicæ litteras professæ Societas habebit. Cùm enim quidquam priuatæ utilitatis ex redditibus quærere, vel in suum vsum conuertere non possit; est valde probabile, quòd maiori cum puritate ac spiritu constantius ac diuturnius procedet, in ijs, quæ ad bonum regimen Collegiorum ad maius Dei ac Domini nostri obsequium

quium prouideri conuenit.

2 Præter id autem, quod ad Constitutiones, & dissolutionem, vel alienationem huiusmodi Collegiorum pertinet, vniuersa potestas & administratio, & (vt in genere dicatur) huius superintendentiæ executio penes Præpositum Generalem erit, qui finem illum, ad quem Collegia & Societas tota contendit, præ oculis habens, melius, quid eisdem cõueniat, intelliget.

3 Per se ergo, vel per alium, cui suam facultatem cõmunicauerit in hac parte, Præpositus Genera-

alis Rectorem, * vt præsit cuicunque Collegio, aliquem ex Coadiutoribus Societatis constituet; qui Præposito, Prouinciali, vel cui Generalis præscripserit, rationem sibi assignati muneris reddet. Et penes eundem erit Præpositũ, Rectorem amouere, taliq; cura, prout ei cõuenientius in Domino videbitur, liberare.

4 Curandum est autem, vt ille, cui Rectoris officium imponitur, magni sit exẽpli, magnæ ædificationis, magnæ etiã mortificationis in omnibus prauis inclinationibus, & in Obediẽtia præcipuè, ac humilitate probatus; qui do-

G iiij num

IN CAPVT X.

DE gubernatione Collegiorum.

A **H**OC nõ

prohibet, quin Professus aliquis ad visitandas vel reformandas alicuius Collegij res misseus manere in eo posset, vel omnibus alijs ad tempus præesse, vel aliter; vt magis conuenire ad Collegij vel ad vniuersale bonum videretur.

B ¶ Sicut

nū etiā discretionis habeat, ad gubernandū idoneus, in rebus agēdis versatus, in spiritualibus exercitatus sit; qui seueritatē suo tēpore & loco cū benignitate miscere nouerit; qui sollicitus, qui patiēs laborum, qui etiam in litteris eruditus sit; & demum eiusmodi, cui confidere, cuique suam potestatem tutò communicare Præpositi superiores possint; quandoquidem quo hac potestas maior erit, eò melius regi Collegia ad maiorem Dei gloriam poterunt.

Rectoris officium erit, in primis oratione & sanctis desiderijs totum Collegium velut humeris suis

sustinere; Deinde curare, * vt Con

B ¶ Sicut cura re, vt obseruentur omnino Cōstitutiones, ita & in eisde dispensare (quando eam fuisse mentem illius, qui eas condidit, in re aliqua particulari iudicaret iuxta euentus rerum, & necessitates, maius commune bonum intuendo) ad Rectorem, accepta à suis maioribus potestate, pertinebit.

stitutiones obseruētur, omnibus Collegialibus cum omni sollicitudine inuigilare, eosdemq; ab ijs, quæ nocere possint domi & foris, defendere; tum præueniēdo, tum etiam, siquid mali accideret, remedium adhibendo; vt ad singulorum & vniuersale bonū conuenit; vtque in virtutibus & litteris proficiant, curando; sanitatem eorum, * & bona etiam Collegij tā stabilia, quàm mobilia conseruando; eos, qui officia gerant domestica, prudenter consti-

C ¶ Ad ea, quæ dicta sunt, reducitur cura conueniens amicos

constituendo; & quomodo suis fungantur officiis, considerando; & , prout in Domino conuenire iudicabit, vel in eisdē ministeriis detinēdo, vel ab iisdem

amicos conseruandi, & ex aduersarijs beneuolos reddendi.

remouendo: Et generatim loquendo, curet, vt quæ in superioribus capitibus dicta sunt, quæ quidem ad collegia spectant, obseruētur. Memor sit etiam subordinationis integrè obseruandæ in Obedientia, nō solum ad Generalem, sed ad Prouincialem quoque, certiozem cum, de quibus oportet, reddendo; ad eumque referendo, quæ maioris erunt momenti; & quæ ab ipso iniuncta fuerint (quandoquidem ipsum Superiorem habet) exequendo; vt æquum est ad se referri, sibi que obedientiam præstari ab iis, qui in Collegio degunt: Qui quidem Rectorem suum magnopere reuereri ac venerari, vt qui Christi Domini nostri vices gerit, debebūt; liberā sui ipsorum rerumque suarum dispositionem cum vera obedientia

D ipsi relinquendo: * nihil ei clausum, ne conscientiam quidem propriam tenēdo, quam ei aperire (vt in Examine dictū est) suis cōstitutis temporibus, & sæpius, si causa aliqua id posceret, oportebit; non repugnādo, non contradicendo, nec vlla ratione iudicium proprium ipsius iudicio cōtrarium demonstrando; vt per vnionē eiusdem sententiæ & voluntatis, atque per debitam submissionem melius in diuino obse-

D § Res clausa intelligitur ianua, vel arca, & cæt.

E § Ido-

quo

quo conferuentur, & progrediantur.

Ad bonam domus gubernationem non solum nu

E § *Idonei sunt intelligendi habitatio ratione tum sufficientiæ personarū, tum occupationū. Quæ enim officia multum occupationis secum ferunt, valde occupatis in alijs rebus minime conuenirent: & quia quibusdā experientia, vt bene fiant, necessaria est; non facile mutari deberent.*

F § *Ex regulis cuique videnda essent singulis hebdomadis illæ, quæ ad ipsum pertinet.*

G § *Si tanta non esset copia homi-*

num; vnus plura officia sustinere posset. Sic Minister, & superintendens dictus curam habere possent eorū, quæ ad Rectorem, vel Nouitios pertinent, & cæt.

merum necessarium officialium **C**
 Rector provideat; sed, * vt ido- **E**
 nei sint, quoadeius fieri poterit, **F**
 ad suas functiones, curet: * cui-
 que suas regulas, vbi, quæ ad sin-
 gulorum officia pertinent, conti-
 neantur, tradat: & ne se hic in
 illius officium ingerat, videat.
 Præterea, vt eis prospicere de sub-
 sidio, si necessarium id fuerit, de-
 bebant; ita, cum tempus vacuum
 illis fuerit, vt utiliter illud impen-
 dant diuino seruitio, curet.

Inter officiales Rectori neces- **T**
 sarios, in primis Minister idone-
 us, qui Vicerector, vel Magister
 domus sit, & omnibus, quæ ad
 bonum vniuersale pertinent, pro-
 uideat, est deligendus. Syndico e-
 tiã ad exteriora obseruanda, * & **G**
 aliquo, cui rerum spiritualium
 cura sit, & duobus alijs, vel pluri-
 bus, quorum prudentiæ & pro-
 bitati

H § *Sic*

bitati multum confidat, opus est; vt cum eis de ijs, quæ difficiliora, & ad Dei gloriam maiorem communicanda videbuntur, conferre possit. * Sunt & alij ad particularia officia necessarij.

8 Curet Rector, vt in suo officio cuique integram obedientiam Collegiales præstent, & alij officiales Ministro, & sibi etiam ipsi, prout idem præscripserit. Illud in vniuersum admonuisse conuenit; eos, qui curam aliorum suæ obedientiæ subditorum habent, præire eisdem exemplo obedientiæ, quã suis Superioribus Christi loco ipsimet præstent, oportere.

9 Ad omnia conferet temporis ordo in studijs, orationibus, missis, lectionibus, cibo, somno, & in reliquis seruatus; * & signum constitutis horis detur; quo audito omnes statim vel imperfecta littera relicta ad id, ad quod vocantur, se conferant. Erit autem penes Rectorem, vel eum, qui primas tenebit, id curæ; vt videat, quando hæ horæ pro temporum, vel aliarum causarum occurrentium ratione mutandæ sint; & quod ipse statuerit, obseruetur.

K * Rector ipse legere, aut docere Christianam doctrinam
10 quadra-

H ¶ Sic esse posset qui scriberet, Ianitor, Sacrista, Cocus, lotor. Alia officia minus operosa possent inter Scholasticos diuidi; si alij non essent, qui ea possent exercere.

I ¶ Signum dabitur per campanam, quæ pulsabitur, vt se recipiant ad somnum, & ad mensam.

K ¶ Si conuenire non videbitur ad edificationem, vel ob ali-

ob aliquam aliam causã sufficiẽtem, vt Rẽctor ipse legat; re cum Pro- uinciali communi- cata, si eiusdẽ ille sententiã fuerit, per alium id mu- nus obire poterit.

L ¶ *Constitutio- nes, quæ ad Colle- gia pertinet, seor- sum teneri, & pu- blicè bis aut ter singulis annis legi possent.*

DECLA-

quadraginta dies debet. * **VI** 10
deat etiam, qui ex Collegiali- bus, & ad quem vsque limitem domi & foris in colloquiis, spi- ritualibus exercitiis tradendis, confessionibus audiendis, tum etiam in concionibus, vel le- ctionibus, vel doctrina Christia- na tradenda partim ad ipsorum exercitationem (præcipue sub fi- nem studiorum) partim ob alio- rum domesticorum, vel externo- rum fructum alijs se communi- care debeant: * & in omnibus **L**
quod senserit diuinæ ac summæ bonitati gratus, * & ad ipsius obsequium ac gloriã maiorem, omnibus perpenfis, prouideat.

DE VNIVERSITATIBVS

in Societate admittendis.

Cap. XI.

E ADEM charitatis ratio, qua Collegia admit- **I**
tuntur, & publicæ Scholæ in eis non tantum ad nostrorũ, sed magis etiam ad externorum ædificatio- nem in doctrina & moribus tenentur, extendi po- terit ad Vniuersitatum curam suscipiendam; vt in eis hic fructus extendatur, latiusque pateat tam in
Scientijs,

Scientijs, quæ traduntur, quàm in hominibus, qui ad eas conueniunt, & gradibus, ad quos promouentur; vt alijs in locis cum authoritate docere possint, quod in his bene ad Dei gloriam didicerint.

2 Quibus tamé conditionibus, A * & obligationibus, quibusq; in locis huiusmodi Vniuersitates admitti debeant, ei, qui supremam curam Societatis habet, iudicandum relinquitur. Qui assistentium sibi auditis sententijs, & aliorum, quos in consilium adhiberi volet, per se ipsum deliberare poterit; an sint admittendæ.

tur, iudicando vtile etiam tunc esse Societati ad finem propositum diuini seruitij id oneris subire, omnino in eis implendis deesse non oportet; sicut nec facile aliquid in hac parte præter id, ad quod obligantur (præsertim si id interpretari quis possit quasi noua induceretur obligatio) præstandum est sine Generalis consensu. Ille autem non se facilem ad id concedendum reddet: quin potius, re in consultationem cum suis Assistentibus adducta, videat ne Societatem grauet: & si qua in re indulgeatur, constet obligationem nullam induci, sed id, quod additur, omnino voluntarium esse.

DECLARATIONES
Constitutionum
circa Vniuersitates.

IN CAPVT
XI.

A ¶ CVM Fundator à Societate assignari certum Lectorum numerum, vel alias obligationes suscipi vellet; animaduertendū est, quòd, si admittan-

tendæ. Non tamen, postquam admiffæ fuerint, sine Congregatione generali per eum dissolui poterunt.

Quia tamen religiosa quies, & spirituales occupationes nec animi distractionem, nec alia incommoda, quæ iudicandi in rebus ciuilibus vel criminalibus officium sequi solent, Societati permittunt; iurisdictio huiusmodi, quam per se, vel per alios à se

dependentes exercere debeat So-

cietas, non admittatur: quam-

uis ad ea, * quæ ad bonum sta-

tum Vniuersitatis propriè perti-

nent, * conueniat Iustitiæ ordina-

riæ siue secularis siue ecclesiasti-

cæ ministros circa punitionem

Scholasticorum voluntatem Re-

ctoris Vniuersitatis sibi signifi-

catam exequi, * & generatim res

studiorum fauore suo, præsertim

cùm à Rectore fuerint commen-

datæ, promouere.

DE SCIEN-

ordinaria administratores id statim exequerentur. Et ad hoc & similia à Principe vel à suprema potestate huiusmodi facultatis, scriptum habere testimonium oportebit. vt cōmendatio etiam Reçtoris in alicuius Scholastici fauorem momentū apud eosdem iustitiæ ministros haberet, ne Scholastici opprimerentur, oporteret.

C § Quoniam exemptio ab ordinarijs iudicibus, Scholasticorum

*lasticorū numerum allicere non potest; alijs prerogatiuis
& priuilegijs vt id compensetur, curandum est.*

DE SCIENTIIS, QUÆ
tradendæ sunt in Vniuersitatibus
Societatis. Cap. XII.

CV M Societatis atque studiorum scopus sit, proximos ad cognitionem & amorem Dei, & salutem suarum animarum iuuare; cumque ad eum finem, medium magis proprium sit facultas Theologiæ: in hanc potissimum Societatis Vniuersitates incumbant; ac diligenter per idoneos admodum Præceptores, quæ ad Scholasticam doctrinam, & sacras Scripturas pertinent, ac etiam ex Positiua quæ ad hunc finem nobis præfixum conueniunt (non attingendo tamen eam partem Canonum, quæ foro contentioso inseruit) pertractabunt.

2 Et quia tam doctrina Theologiæ, quàm eius vsus exigit (his præsertim temporibus) * litterarum humaniorum, & Latinae, ac Græcæ, & Hebraicæ linguæ cognitionem: harum etiam idonei Professores & quidem iusto numero constituentur. * Aliarum præterea

IN CAPVT
XII.

A *S*UB litteris humanioribus præter Grammaticam intelligatur quod ad Rhetoricam, Poesim & Historiam pertinet.

B *C*um in aliquo Collegio, vel Vniuersitate eò spectat

*ſpectaretur ; vt homines ad Sara-
cenos, vel Turcas
iuuandos præpa-
rarentur: Arabi-
ca lingua, vel Cal-
daica conueniret ;
cùm ad Indos, In-
dica ; & ſic de alijs
dicendum, que
eſſe poſſent alijs
in regionibus ob ſi-
miles cauſas, vti-
liores .*

*C ¶ Tractabitur
Logica, Phyſica,
Metaphiſica, Mo-
ralis ſcientia, &
etiam Mathematicæ;
quatenus ta-
men ad finem no-
bis propoſitum cõ-
ueniunt.*

præterea linguarum, qualis eſt
Caldaica, Arabica, & Indica,
vbi neceſſariæ vel vtilis ad dictũ
finem viderentur, habita regio-
num diuerſarum, & cauſarum,
quæ ad eas docendum mouent,
ratione, poſſent Præceptores con-
ſtitui.

Sic etiam quoniam * Artes, C
vel Scientiæ naturales ingenia di-
ſponunt ad Theologiam, & ad
perfectam cognitionem & vſum
illius inferuiunt, & per ſeipſas ad
eundem finem iuuant ; qua dili-
gẽtia par eſt, & per eruditos Præ-
ceptores, in omnibus ſyncerè ho-
norem & gloriam Dei quaren-
do, tractentur.

Medicinæ, & Legum ſtudiũ vt à 4
noſtro Inſtituto magis remotũ in
Vniuerſitatibus Societatis vel nõ
tractabitur; vel faltẽ ipſa Societas
per ſe id oneris non ſuſcipiet.

DE

*In legendo & ſcribendo alios inſtituere, opus etiam
charitatis eſſet ; ſi is perſonarum numerus Societati ſup-
peteret, vt omnibus vacare poſſet : propter earum
tamen penuriam hoc ordinariè docere non con-
ſueuimus .*

IN CAPVT

CVM DECL. C. XIII. 113
DE MODO ET ORDINE
prædictas facultates tractandi.

Cap. XIII.

AD tractanda tam facultatum inferiorum, quàm
Theologiæ studia dispositio
& ordo conueniens tam mane,
quàm vesperi seruandus est.

IN CAPVT
XIII.

A Et quamuis * pro regionum,
2 & temporum diuersitate in or-
dine, & statutis horis studio tri-
buēdis possit varietas accidere;
omnes tamen in eo conueniant,
vt vbique fiat, quod inibi magis
expedire ad maiorem in litteris
profectum existimabitur.

3 Nec solùm lectiones sint, quæ
B publicè prælegantur; sed * Ma-
gistri etiam diuersi pro captu &
numero

AD **D**E sta-
tutis le-
ctionum horis, or-
dine, ac modo, &
de exercitati-
bus tam compositi-
tionum (quas à
Magistris emēda-
ri oportet) quàm
disputationum in
omnibus faculta-

tibus, & pronuntiandi publicè orationes & carmina, spe-
ciatim in quodam tractatu per Generalem Præpositum
approbato agetur seorsum; ad quem hæc Constitutio nos
remittit, id duntaxat monendo, illa locis, temporibus, &
personis accommodari oportere; quamuis ad illum ordi-
nem accedere, quoad fieri potest, conueniat.

B Tres ordinariè vt plurimū erunt præceptores in tri-
bus diuersis Grammaticæ classibus; quartus humaniores
litteras, quintus Rhetoricam prælegat: et in horum duorū
H classibus

classibus Græca lingua, & Hebraica, & si qua alia disceretur, est prælegenda; ita, vt semper sint quinque classes. Quòd si tantum negotij aliqua ipsarum exhiberent, vt vnus Magister eis solus non satisfaceret, adiutor aliquis ei adiungeretur. Si verò auditorum numerus ferre non poterit, vt vnus præceptor solus omnibus det operam, quãuis alios auxiliares habeat, geminari posset classis ea, quæ sic numero abundaret, ita, vt duæ (verbi gratia) quintæ classes, duæ quartæ essent; & omnes præceptores, si fieri potest, ex Societate sint: quamuis, si necessitas vrgeret, externi esse possent. Si exiguus numerus, vel auditorum dispositio nec tot classes, nec tot præceptores exigeret, in omnibus prudentia ad moderandum numerum, et eos dumtaxat, qui satis sint, designandos locum habebit.

C ¶ An præter præceptores ordinarios, qui speciatim auditorum rationem habeant, esse vnũ oporteat, vel plures, qui more numero audientium constituantur: * qui quidem profectum C vnus cuiusque ex suis Scholasticis speciatim procurent, & lectionum rationem exigant; * vt D que eæ repetantur, & studiosi litte- publicorum Professorum legant Philosophiam, Mathematicas scientias, vel quamuis aliam disciplinam maiori cum apparatu, quàm Lectores ordinarij; prudentia id constituet iuxta locorum, & personarum, cum quibus agitur, rationem, præ oculis maiorem ædificationem, & Dei seruitium habendo.

D ¶ Nō solùm repetitiones vltimæ lectionis fieri oportebit,

litterarum humaniorum familiarem sermonem latinè communiter loquendo, & stylum scribendo, ac prononciationem composita bene prononciando expoliant, curent; & his, ac multo magis facultatum superiorum studiosis crebras disputationes imponant; quibus dies & horæ certæ constituentur, vbi non solum cum condiscipulis, verùm paulò inferiores cum aliquanto prouectioribus disputent in ijs; quæ ipsi capiunt; quod etiam vice versa prouectiores cum minus prouectis, ad ea, quæ illi tractant, descendendo, & Præceptores alij cum alijs præstabunt; semper, qua decet, modestia obseruata; & aliquo præsidente, qui cõtentionē dirimat, & quid doctrinæ elici oporteat ex disputatis, declaret.

4 Erit itidem Rectoris, per se, vel per Cancellarium semper obseruare; vt qui noui accedunt, examinentur, & in ijs Classibus, cū quæ ijs Præceptoribus, qui ipsis conueniunt, collocentur; & eius discretioni (audita sententia eorum, qui ad id munus designati sunt) relinquatur, num diutius in eadē classe manere, an ad aliā vltèrius progredi debeāt. * Eiusdē erit iudiciū de studio linguarū, præter Latinam, num Artibus, & Theologiæ anteponi, an postponi, & quàm diu in eis quemq;

tebit, verū et hebdomada, & longioris tēporis prout expedire iudicabitur.

E ¶ Possit aliquis ea etate vel ingenio esse, vt sola latina lingua ei sufficiat, & ex aliis facultatibus quantum ad confessiones audiendas, & agendum cū proximis opus est;

est; cuiusmodi sunt aliqui, qui curam animarum gerūt, nec magnæ eruditionis sunt capaces. Alij rursus erunt, qui ad superiores sciētias progredientur. Has autem capessere, et illas relinquere quatenus conveniat, Superioris erit iudicare; quod cū Scholasticis externis significauerit; si volent illi nihilominus aliam rationem sequi, cogēdi non erunt.

F Saltem singulis hebdomadis dies vnus à prandio quieti destinatus sit; in reliquis conferatur cum Prouinciali, qui ordo in vacationibus, vel intermissionibus studiorum ordinarijs sit tenendus.

hæere oporteat. Sic etiā in alijs scientijs superioribus propter ingeniorum & ætatum inæqualitatem aliaque cōsideratione digna, ad eundem pertinebit expendere, quantum quisque eas discere, & quandiu in eisdem versari debeat: Quamuis ij, qui ætate & ingenij aptitudine pollent, melius sit, vt in omnibus proficere, & conspicui esse ad Dei gloriam enitentur.

Vt assiduitas in litterario exercitio, sic & aliqua remissio necessaria est.* Quanta hæc esse debeat, & quibus temporibus, prudenti considerationi Rectoris, expensis circumstantiis personarum & locorum, relinquetur.

D Entes

IN Caput

CVM DECLA. C. XIII. 117
 DE LIBRIS, QVI IN Caput
 prælegendi sunt. XIII.
 Cap. XIII.

GENERATIM (vt dictum est, cum de Collegijs ageretur) illi prælegentur libri, qui in quavis facultate solidioris ac securioris doctrinæ habebuntur.

A* Nec illi sunt attingendi, quorum doctrina, vel authores suspecti sint. Hi tamen particulatim in quavis Vniuersitate nominentur; In Theologia legetur vetus & nouum Testamentum,

B* & doctrina Scholastica Diui Thomæ;

cit, posset postmodum aliquid persuadere ex ijs, quæ malè dicit. Rarum est etiam, aliquid ueneni non admisceri in ijs, quæ à pectore veneni pleno egrediuntur.

B ¶ Prælegetur etiam Magister sententiarum. Sed si videretur temporis decursu alius author studentibus utilior futurus, vt si aliqua summa uel liber Theologiæ Scholasticæ conficeretur, qui his nostris temporibus accommodatior videretur; graui cum consilio & rebus diligenter expensis per viros, qui in vniuersa Societate aptissimi existimentur, cumq; Præpositi Generalis approbatione prælegi poterit. In alijs etiam scientijs & litteris humanioribus si libri aliqui admittentur in Societate compositi, vt

A ¶ **Q**uamuis liber suspitione malæ doctrinæ vacet; cum tamē suspectus est author, legi eum non conuenit. Solet enim opus in causa esse, vt, qui legit, ad authorem afficiatur: & auctoritas, quam apud ipsum habet in ijs, quæ bene di-

utiliores, quàm alij, qui communiter in manibus habentur; magna cum consideratione id fiet, præ oculis habendo scopum nostrum maioris boni vniuersalis.

C ¶ *Vt ex aliqua parte Iuris Canonici, & Conciliorum, &cæt.*

D ¶ *Si aliqui omnino purgari non poterunt, quemadmodum Terētius; potius non legantur: ne rerum qualitas animorū puritatem offendat.*

IN Cap.

Thomæ; * & in ea, quã Positiuam vocant, eligentur ij authores, qui ad scopum nostrū magis conuenire videbuntur.

2 Quod attinet ad libros humaniorum litterarum Latinos, vel Græcos; abstinetur in vniuersitatibus quoque, quemadmodum in Collegijs, quoadeius fieri poterit, ab eis iuuetuti prælegendis, in quibus sit aliquid, quod bonis moribus nocere queat; * nisi prius à rebus, & verbis inhonestis purgati sint.

3 In Logica, & Philosophia Naturali, & Morali, & Metaphysica, doctrina Aristotelis sequenda est; & in alijs Artibus liberalibus, & in commentarijs tam huiusmodi authorum, quàm humaniorum litterarum, habito eorum delectu, nominentur ij, quos videre discipuli, quosque ipsi Præceptores præ alijs in doctrina, quam tradunt, sequi debeant. Rector autem in omnibus, quæ statuerit, procedet iuxta id, quod in vniuersali Societate magis conuenire ad Dei gloriam iudicabitur.

DE CVRSIBVS, ET
gradibus. Cap. XV.IN Caput
XV.

IN litteris humanioribus, & lin-
Aguis * cursus temporis limita-
tus ad earum studium absoluen-
dum esse nequit, propter inge-
niorum & doctrinæ auditorum
varietatem, multasque alias cau-
sas; quæ non aliam temporis præ-
sinitionem, quàm quæ vnicuique
conuenire iuxta prudentis Recto-
ris, vel Cancellarij arbitrium vi-
debitur, permittunt.

2 In Artium studio cursus erunt
ordinandi, in quibus Scientiæ Na-
Bturales * (ad quas minus, quàm
trium annorum, spatium satis nõ
erit) prælegantur; præter quos
medius adhuc annus ad audita
repetenda, & actus scholasticos
celebrandos, & gradum magiste-
rij suscipiendum ijs, qui eum su-
scepturi sunt, relinquetur. Cur-
sus

A **B**ONO
ingenio
præditis, qui stu-
dia inchoant, vi-
deatur, an medius
annus in quavis
quatuor classium
inferiorum sufficiat,
& duo in supre-
ma; quod tempus
Rhetoricæ, & lin-
guarum studijs im-
pendatur, certa ta-
men regula præ-
scribi non potest.

B Si aliquis
alibi audiisset ali-
quid ex artibus li-
beralibus; posset
eius temporis ra-
tio haberi: vt plu-
rimum tamen, vt

quis ad gradum magisterij promoueatur, tres annos, vt
dicitur, studuerit oportet: et tantundem de quatuor Theo-
logiæ annis, ut ad actus admittantur, et in eadem gradum
doctoratus accipiant, dictum sit.

C § Si opportu-
num non fuerit id
ita omnino præsta-
re, uel quòd desint
homines, uel alias
ob causas; præsta-
bitur cum Præpo-
siti Generalis, uel
certè Prouincia-
lis assensu, quod po-
terit.

D § Si talis es-
set rerum status
in aliquo Collegio,
uel Vniuersitate
Societatis; ut se-
cundo quoque an-
no inchoare meli-
us uideretur, uel
aliquatò post quar-
tum; de consen-
su Generalis, uel
Prouincialis fieri
poterit quod ma-
gis conuenire com-
perietur.

E § Si iustas ob
causas aliquis pu-
blice non exami-
nandus

fus ergo integer trium erit anno-
rum cum dimidio vsque ad pro-
motionem ad magisteriũ. * Sin-
gulis autè annis vnus huiusmo-
di cursus inchoabitur, & alius
cum diuino auxilio absoluetur.

Theologiæ curriculum sex an-
nis emetietur. In primis qua-
tuor ea omnia, quæ legi oportebit,
prælegentur; in duobus re-
liquis, præter repetitionē, actus
soliti ad gradum doctoratus ab-
ijs, qui promouendi sunt, absol-
uentur. * Quarto quoque anno
ordinariè cursus inchoabitur,
sic libris prælegendis distribu-
tis, ut quolibet quatuor anno-
rum quiuis studiosus inchoare
possit; & quod reliquum est in-
cepti quadriennij, & eius, quod
sequitur, quadriennij, vsque ad
illum terminum, vnde incœpe-
rat, audiendo, quatuor annis per-
agere omnino cursum Theolo-
giæ possit.

In gradibus tã magisterij Ar-
tium, quàm doctoratus Theolo-
giæ tria obseruentur; Primùm,
nequis nisi diligenter * & publi-
cè exami-

cè examinatus' (per personas designatas, quæ bene suum officium faciant) & idoneus ad prælegendum eandem Scientiam inuentus, promoueat, siue ille de Societate sit, siue extra eam: Alterum, vt præcludatur ostium ambitioni, nullis locis certis eis, qui ad gradus promouentur, assignatis; quin potius honore se inuicem præuenire, nulla locorum differentia obseruata, curent: Tertium, vt quemadmodum gratis docet, ita & ad gradus Societas gratis promoueat, F * & non nisi admodum exigui sumptus (licet voluntarij sint) externis permittantur: ne consuetudo vim legis tandem obtineat, & in ea parte temporis decursu excessus fiat. Videat etiam Rector, ne Magistris, vel vllis alijs de Societate sibi, aut Collegio pecuniam, aut dona quæuis ab vlllo pro re quauis in ipsorum vtilitatem facta accipere permittat; quandoquidem præmium nostrum solus Christus Dominus iuxta nostrum Institutum futurus est; qui est merces nostra magna nimis.

nādus videretur; habita à Generali, vel Prouinciali facultate, fieri poterit quod Rector ad maiorem Dei gloriam fore iudicauerit.

F § Et sic non permittentur conuiuia, nec alij ludi, qui cum sumptibus non mediocribus fiunt, & ad finem nobis propositum inutiles sunt: nec pilei, aut chirothecæ, vel quid aliud detur.

IN Ca-

IN Caput
XVI.

DE IIS, QVAE PER-
tinent ad bonos mores.

Cap. XVI.

A ¶ **Q**VI faci-
le com-
pelli possunt, com-
pellantur ad id,
quod de confесси-
one, missa, concio-
ne, doctrina Chri-
stiana, & decla-
matione dicitur.
Alijs amanter qui
de persuadere con-
uenit: sed ad id ne
cogantur, nec, si
id non praestiterint,
à Scholis expellā-
tur; dum tamen
nec dissoluti, nec
alijs offendiculo es-
se videantur.

B ¶ Quamuis
ut plurimum ex
prima Classe sit fu-
turus, qui hanc de-
clamationem di-
cet, siue ex Scho-
lasticis Societatis,
siue

Diligenter curetur, ut qui lit-
teras discendi gratia ad Vni-
uersitates Societatis se conferunt,
simul cum illis bonos ac Chri-
stianis dignos mores addiscant:
ad quod multum iuuerit, * si om-
nes singulis saltem mensibus se-
mel ad confessionis sacramentum
accedent; si missam quotidie, con-
cionem singulis diebus festis (cum
ea fiet) audient. Ex Praeceptoribus
autem quisque hoc à suis di-
scipulis praestari curabit.

Praelegantur etiam in Collegio,
aliquo die cuiuscunque hebdo-
madæ, Christiana doctrina; &
ut pueri eam ediscant, & reci-
tent, omnesque etiam adultio-
res, si fieri potest, eandem sciant,
curabitur.

Habebitur etiam singulis heb-
domadis (ut de Collegiis est di-
ctum) * ab aliquo ex Scholasti-
cis declamatio de rebus, quæ au-
diētibus ædificationi sint, eos-
que

que ad augmentum in omni puritate ac virtute expetendum inuident: vt non solum stylus exerceatur; sed mores meliores reddantur. Omnes autem eos, qui latinè sciunt, huiusmodi declamationi interesse oportebit.

- 4 In scholis nec iuramenta, nec iniuriæ verbo vel factò illatæ, nec inhonestum aut dissolutum quid in externis ad scholas accedentibus permittatur. Feratur autem Præceptorum peculiaris intentio tam in lectionibus, cum se occasio obtulerit, quàm extra eas ad eosdem ad obsequium & amorem Dei ac virtutum, quibus ei placere oportet, mouendos, & vt omnia sua studia ad hunc finem referant. Quod vt ad memoriam eis reducatur,
- C * ante lectionis initium dicat aliquis breuem orationem ad id institutam, quam Præceptor, & discipuli omnes aperto capite attentè audient.

siue ex externis sit: posset tamen aliquando aliquis alius, qui Prætori videretur, eam conficere; vel quod alius confecerit, pronũciare. Quia tamen res erit publica; huiusmodi esse debet, vt, à quocunq; pronũcietur, eo loco non indigna esse iudicetur.

C ¶ Oratio vel eo modo dicenda est, vt deuotionem & ædificationem addat, vel non est dicenda; Sed præceptor signo crucis se munit aperto capite, & incipiat.

D ¶ Si

- ¶ Propter eos, qui tam in diligentia suis studiis adhibenda, quàm in iis, quæ ad bonos mores pertinent, peccauerint; & cum quibus sola verba bona, & exhor-

& exhortationes non sufficiunt, Corrector (qui de Societate non sit) constitnatur, qui pueros in timore contineat, & eos, quibus id opus erit, quiq̄ue castigationis huiusmodi erunt capaces, castiget. Cùm autem nec verba, nec Correctoris officium satis esset, & in aliquo emendatio non

D ¶ *Si casus aliquis accideret, vbi in remedium offendiculi præstiti satis non esset, à Scholis expellere; videat Rector, quid præterea cõueniat providere:*

quamuis, quoadeius fieri poterit, in spiritu lenitatis, pæce & charitate cum omnibus conseruata, sit agendum.

speraretur, aliisque esse offendiculo videretur; * prætat à scho-
lis eum remouere, quàm, vbi parum ipse proficit, & aliis nocet, retinere. Hoc autem iudicium Rectori Vniuersitatis, ut omnia ad gloriam & seruitium Dei, ut par est, procedât, relinquetur.

DE OFFICIALIBVS,

vel ministris Vniuersitatis.

Cap. XVII.

IN Caput
XVII.

A ¶ **Q** *Vamuis hoc ita se habeat, tamen nec Lectores*

* **C** **V** **R** **A** vniuersalis, vel superintendencia & gubernatio Vniuersitatis penes Rectorem erit; qui idem esse poterit qui in Collegio præcipuo Societatis præest, & iis præditus Deidonis, de quibus dictum est, vt possit

possit commisso sibi officio dirigēdi in litteris & moribus totam Vniuersitatem satisfacere. Eius electio ad Præpositum Generalem, vel alium, cui ille id commiserit (cuiusmodi esset Prouincialis, vel Visitator) spectabit; confirmatio vero semper erit Generalis. * Habebit autem Rector quatuor Consiliarios, vel Assistentes, qui in rebus ad ipsius officium pertinentibus ut plurimum possint eum iuuare, & cum quibus ipse, quæ sunt maioris momenti, conferat.

C * Erit & Cancellarius, vir in litteris egregiè versatus, qui & zelo bono, & iudicio ad ea, quæ sunt ei committenda, polleat: cuius sit munus, generale Rectoris instrumentum esse ad studia bene ordinanda, & disputationes in actibus publicis dirigendas, & ad discernendum, an sufficiens doctrina sit eorum, qui ad actus & gradus (quos quidem ipsemet dabit) sunt admittendi.

Sit

eādem personam hæc duo officia possent conuenire.

res primarios, nec officiales (qualis est Cancellarius) inconsulto Prouinciali, vel Generali, si vicinior est, mutabit; si ille non eidem id commississet; cui ut res omnes perspectæ sint, curare debet.

B ¶ *Ex his Consiliarijs vnus posset Collateralis esse; si Præposito Generali id necessarium videretur: & si tam multi esse commodè non possent, fiet, ut optime poterit.*

C ¶ *Si satis esset Rector, ut præter suum, Cancellarij etiam munus obire posset; in*

D ¶ *Quando*

D ¶ Quando vltima vnam hebdomadā assidue scholas frequentant; inuitandi sunt ad nomina sua dāda, quæ in librum matricule referantur: et legentur eisdem non omnes Constitutiones, sed quæ unicuique sunt obseruandæ; & promissio ab eis, non autem iusiurādū, de obedientia &

obseruatione propositarum Constitutionum exigetur. Si nollent aliqui promissione obligari, vel nomina in matriculam referenda dare; non ideo à Scholis excludendi sunt; dummodo pacifice & sine offendiculo in eis versentur: & sic eis significari poterit; addendo nihilominus, quòd cura magis peculiaris Scholasticorum, quorum nomina scripta in libro Vniuersitatis sunt, haberi solet.

E ¶ Quamuis postea quæ ab omnibus sunt obseruandæ, eo in loco, vbi publice legi possint; quæ verò in quauis classe, in ea ipsa sunt affigendæ.

F ¶ Hic poterit aliquid utilitatis ab externis, qui testimonium suorum graduum requirent, percipere: sic tamen quid moderatum, nihilque in Societatis utilitatem redundet.

Sit Secretarius ex eadem Societate, qui librum habeat, * vbi nomina Scholasticorum, qui Scholas assidue frequentant, nomina scribantur; quiq; eorum promissionem de obedientia Rectori præstanda, & Constitutionibus obseruandis (* quas ipse met proponet) admittat; & sigillum Rectoris, & Vniuersitatis habeat: quæ tamen omnia sine vllis expensis Scholasticorum fient.

* Erit et Notarius, vt fidem publicam faciat de susceptis gradibus,

redundet. Ad testimonium autem nostris reddendum litteræ patentis Rectorum satis erunt.

dibus, & aliis, quæ occurrent.

G * Sint & duo, uel tres Bidelli, unus ad facultatis linguarum, alter ad Artium, tertius ad Theologiae functiones destinatus.

S In has tres facultates Vniuersitas diuidetur; & in quauis earum sit Decanus, & duo alii Designati ex iis, qui melius res facultatis illius callent; qui à Rectore uocati possint dicere, quid sentiât ad suæ facultatis bonum conuenire: & siquid tale in mentem uenerit, dum inter se de huiusmodi rebus agunt, ad Rectorem, quamuis non uocentur, referent.

6 In rebus, quæ ad solam unam facultatem pertinent, * uocabit Rector, præter Cancellarium & suos Assistentes, Decanum etiã & Designatos illius facultatis: in iis, quæ ad omnes pertinent, Decani & Designati omnium uocentur. Et si Rectori uisum fuerit & alios de Societate, uel ex-
tra

G Hi ex Societate non erunt: quia tamen non parũ laboris sunt habituri; commodũ stipendium accipient; & vnus eorũ corrector esse poterit.

H Quamuis decisio rerum ex suffragiis horum non pendeat; ipsos tamen uocari & audiiri cõuenit. Sententiæ autem eorũ, qui res melius intelligunt, eam, quã par est, rationem Rector habebit. Si tamen omnes alij aliter, quã ipse, sentirent: contra omnium sententiam ne agat; nisi prius rē cū Prouinciali cõtulerit.

I Hoc

tra eam ad Congregationem uocare, facere id poterit; ut cum omnium sententias audierit, melius, quod conuenit, constituat.

I § Hoc Syndici officium possit coniungi cum Collateralis, vel consiliarij officio, si sic uideretur conuenire; quod alius in uniuersitate magis ad id idoneus, quam aliquis eorum, non esset.

K § Et quamuis Syndici nihil habeant, quod alicuius momenti sit; singulis tamē diebus

Sabbati saltem, se nihil habere Superiori referant.

L § Mittantur huiusmodi litteræ eo modo obsignatæ, ut nullus sciat, quid alius scripserit. Et cum uellet Præpositus Generalis vel prouincialis pleniorum rerum notitiam: non tantum Collateralis, Syndicus, & Consultores de Rectore, de quæ omnibus alijs scribent; uerum etiam quisque Magistrorum, & Scholasticorum approbatorum, & Coadiutorum quoque formatorum scribet, quid de omnibus ac etiã de Rectore sentiat. Et ne id nouum uideatur

* Erit Syndicus unus generalis, qui tam de personis, quam de rebus (de quibus uidebitur) Rectorem & Præpositum Prouincialem, & Generalem admo- neat; qui quidem Syndicus uir magnæ fidelitatis & iudicij esse debet. Præter hunc, suos habebit Syndicos particulares Rector; * ut quæ quauis in classe acciderint, quibus prouidere oporteat, ad ipsum referant. Et ut ipse de omnibus Præceptoribus, & alijs de Societate; ita & Collateralis, & Syndicus, & Consiliarij de ipso, & de alijs * scribent L
semel

semel singulis annis Præposito Generali, & bis Prouinciali, qui Generalem (si quid oportuerit) admonebit : vt in omnibus maiori cum circumspectione & cura præstandi quod quisque debet, procedatur.

De aliquibus insignijs, num eis Rector, Cancellarius, Bidelli, Doctores, & Magistri, vt in Vniuersitate cognoscantur, vel saltem in actibus publicis vti debeant, nec ne, & si vtantur, qualia esse debeant, * considerationi Generalis tunc existētis, cū aliqua Vniuersitas admittitur, relinquatur. Ille autem per se, vel per alium, expensis circumstantiis, quod iudicauerit ad maiorem Dei gloriam & obsequium, & bonum vniuersale fore (qui vnicus scopus in hac & in omnibus rebus nobis est) constituet.

uum videatur; tertio quoq; anno saltem hæc referri quasi ordinariè sic debeant.

M ¶ Quamuis hoc ita se habeat; id tamen, quod in quouis loco conuenire ex insignijs huiusmodi videbitur, distinctè in cuiusque Vniuersitatis regulis constituetur.

DECLA-

QVINTA PARS

DE IIS, QVÆ AD ADMIT-
TENDVM IN CORPVS SO-
cietatis pertinent.

DE ADMISSIONE, ET QVIS,
& quando debeat admittere.

Cap. I.

DECLARA-
TIONES
IN quintã Partẽ
de ijs, quæ ad ad-
mittendum in cor-
pus Societatis
pertinent.

VI in Societate, quan-
tum satis est, proba-
ti fuerunt; & tandiu,
vt vtrunque intelli-
giam possit, num in ea

dem manere ad maius Dei obse-
quium & gloriam conueniat;
* admitti debent, non, vt prius, A
ad probationem, sed modo ma-
gis interno, vt membra vnus ac
eiusdem corporis Societatis. Hu-
iusmodi autem sunt præcipue,
qui ad professionem, vel in Coad-
iutores formatos admittuntur.

IN CAPVT
I.

A Societas, vt
eius nomen
latissimè accipitur,
omnes eos, qui sub

obedientia Præpositi Generalis viuunt, etiam Nouitios;
& quicunque, cum propositum viuendi & moriendi in
Societate habeant, in probationibus versantur; vt in eã
ad aliquem ex alijs gradibus, de quibus dicetur, admit-
tantur,

Sed quia Scholastici approbati etiam modo quodam interiori, quàm admissi ad probationem, in corpus Societatis cooptantur; de eorum quoque admissione in hac quinta Parte dicetur, quid in Domino obseruandum videatur.

2 Primo quidem facultas admit-
tendi in corpus Societatis eos,
qui admittendi erunt, penes eius
caput erit; vt ratio postulat. Sed
quia Præpositus Generalis tam
variis locis interesse non potest;

* alijs

tantur, complecti-
tur.

Secundo modo,
qui minus l- tē pa-
tet, Societas cum
Professis et Coad-
iutoribus forma-
tis, etiam Schola-
sticos approbatos
continet. Ex his
enim tribus par-
tibus, seu mem-
bris, Societatis
corpus constat.

Tertio modo & magis proprio Professos & Coadiu-
tores formatos duntaxat continet: & sic accipiendus est
in Societatem ingressus, quem Scholastici promittunt;
scilicet, vt inter Professos, vel Coadiutores formatos il-
lius numerentur.

Quarta huius nominis Societatis acceptio & maxi-
mè propria Professo: duntaxat continet; non quòd eius
corpus alia membra non habeat, sed quòd hi sint in Socie-
tate præcipui, & ex quibus aliqui, vt inferius dicetur,
suffragium actiuum et passiuum habent in electione Præ-
positi Generalis, & cæt.

Quocunque ex his quatuor modis aliquis in Societa-
te sit, capax est communicationis gratiarum spiritua-
lium, quas in ea Præpositus Generalis secundum con-
cessionem sedis Apostolicæ ad maiorem Dei gloriam po-

test concedere. *Ca-
terū de primo ad-
mittendi modo, cū
idem sit, atque ad
probationē admit-
mittere, in prima
Parte dictum est;
Et de admissione
in tribus alijs mo-
dis in hac quinta
Parte agetur.*

*B § Alij, quibus
ordinariē magis,
& absolutē com-
municabitur, Præ-
positi Prouincia-
les erunt. Quibus-
dā tamen Præpo-
sitis localibus, vel
Rectoribus, et a-
lijs Visitoribus,*

*aut personis insignibus poterit Præpositus Generalis hęc
authoritatem communicare; immo & alicui, qui de So-
cietate non esset, aliquo in casu, vt Episcopo alicui, vel
personæ in dignitate ecclesiastica constitutæ; cū nullus
ex Professis eiusdem Societatis eo in loco, vbi aliquis ita
est admittendus, inueniretur.*

*C § Quamuis hoc ita se habeat; tamen vt proroga-
ri, ita & contrahi hoc spatium quibusdā in casibus, ex
causis*

* aliis de Societate eam partem
huius facultatis, quæ ad totius
corporis huius bonum facere vi-
debitur, poterit communicare .'

Tempus ad admittendum mo- 3
do superius dicto, in vniuersum
loquendo, * ultra biennium esse C
oportebit; Sed si quis antequam
ad studia mitteretur, vel in eisdē
diu probatus fuisset, post illa ab-
soluta, si ad professionem est ad-
mittendus, integrum adhuc pro-
bationis annum habebit; vt ad-
huc magis perspectus sit ante-
quàm eam emittat. Et prorogari
hoc tēpus poterit (vt in Examine
dictum est) cum Societas, vel qui
ab ea hęc in Domino curā habet,
plenius sibi satisfieri desideraret.

QVALES

causis tamen non levis momenti iudicio Præpositi Generalis (cuius erit dispensandi ius) licebit : raro tamen id fiet .

QVALES ESSE DEBEANT,
qui admittendi sunt.

Cap. II.

CV M nullo ex his modis ad-
mitti debeat, nisi qui idone-
us in Domino fuerit existimatus;
illi ad professionem idonei habe-
buntur, quorum vita diuturnis
ac diligentibus probationibus
A * à Præposito Generali (ad quem
referent particulares Præpositi,
vel alij, quorum testimonium
Generalis requiret) perspecta val-
de & approbata fuerit. Ad hoc
autem conferet illis, qui ad stu-
dia missi fuerunt, absoluta iam
ea cura & diligentia, quæ ad ex-
colendum

IN CAPVT
II.

A § **Q**UAM-
uis in re-
motissimis regio-
nibus (cuiusmodi
sunt India) possit
Præpositus Gene-
ralis iudicio Pro-
vincialis relinque-
re, non expectata
hinc approbatio-
ne (quæ non, nisi
per multos annos,

eo perueniret) nū aliquis ad professionem admitti debeat,
nec ne: in locis tamen, ex quibus maior potest haberi cō-
municatio, non facile ulli Provinciali facultatem admittē-
di ad professionem committet; nisi prius ipse certior fa-
ctus ad eos, qui ei videbūtur in Domino, ad professionem
admittendos particulariter consensum præstiterit.

colendum intellectū adhibita fuerit, vltimæ probationis tēpore in schola affectus diligentius se exercere, & in rebus spiritualibus, & corporalibus, quæ ad profectum in humilitate & abnegatione vniuersi amoris sensualis, voluntatis & iudicij proprii, & ad maiorem cognitionem & amorem Dei conferunt, insistere; vt cū in seipsis profecerint, melius ad profectum spiritus alios ad gloriam Dei & Domini nostri iuuent..

Doctrina etiam in huiusmodi sufficiens esse debet, præter humaniores litteras, & Artes liberales, in Theologia Scholastica & sacris litteris. Et quamuis aliqui breuiori tēpore non minorem progressum, quàm alij longiori, facere possent; nihilominus, vt communis aliqua mentura sumatur, spa-

B ¶ Quamuis vt plurimum hæc mēsurā studij quatuor annorum in sacra Theologia (præ-

ter litterarum humaniorum & artium studia, & examinationem dictam, vt, quem progressum in ea doctrina fecerint, videri possit) sit obseruanda: nihilominus tamen qui in iure Canonico doctrinam sufficientem, vel alia egregia Dei dona haberet, ex quibus quod studio Theologiæ deest, compensari posset; sine eo ad professionem trium & aliqui viri insignes etiam ad quatuor votorum (quamuis hoc extendi non debeat) admitti possent. Horum dono-

tium aliquod temporis præscribetur, & hoc erit, * quadrien-
nium integrum post Artium liberalium & Philosophiæ studia in Theologia expleuisse. Vt ergo ad

B

go ad professionem quis admittatur, in ea facultate hoc tempus se exercuisse, & quidem ad gloriam Dei satis in ea profecisse cōuenit; & in profectus huiusmodi testimoniū quisque ante professionem Assertiones Logices, Philosophiæ, & Theologiæ Scholasticæ tuebitur. Quatuor autem ad argumentandum, & iudicandum de eorum doctrina, an sit quanta oportet, prout iuxta veritatē syncerè senserint, deligātur. Quòd si doctrina ea præditi esse, quæ satis sit, non inuenientur; conducibilius erit, vt, donec eam consequantur, expectent: vt illos etiam expectare oportebit, qui in abnegatione sui ipsorum & virtutibus Religioso dignis testimonium, quod par esset, nondum omnino haberent.

C Præter hos, * nonnulli ad triū
3 votorum solemnium tantū professionem admitti possent, raro tamen

rum donorum iudicium Præposito Generali tantum, vel sicui peculiare præscripto id ille committeret, vt quod foret ad maiorem Dei gloriā, faceret, relinqueretur.

C ¶ Qui ad professionem triū votorum solemnium admittuntur, ordinarie sufficientiā, quæ saltem ad Cōfessarij munus bene obeundum satis sit, habeant oportet; vel certè dona Dei aliqua rara, quæ id cōpensare videātur, ita, vt Præpositus Generalis, vel alius, cui suas vices ad

hoc ille speciali commissione concederet, ad maius Dei obsequium, & Societatis bonum sic cōuenire iudicaret.

Et hi vt plurimum homines erunt, qui, propterea quòd
I iiij bene

bene meriti sint, & valde deuoti, quāuis minori doctrina, ac concionādi aptitudine præditi, quā nostrū Institutum in Professis requirat, admittēdi esse in Domino videbuntur.

IN CA-

vel sine illis in exterioribus, prout cuique diuina bonitas dona sua communicauerit. Hoc ipsum autem metiatur oportet Præpositi Generalis prudentia; nisi alicui ex particularibus, cui multum in Domino confideret, id committendum videretur.

Vt aliqui admittantur in Scholasticos approbatos; quadam proportione seruata, eadem requiruntur; & id peculiari quadam ratione: vt eorum ingenio speretur, eos in litteris profecturos Præpositi Generalis iudicio, vel eius, cui hoc munus ille commiserit, confidendo prudentiæ ac probitati à Deo ipsi donatæ.

DE MODO ADMITTEN-

di ad professionem .

Cap. III.

1 **Q** VANDO aliqui, peracto probationis tempore, & experimentis, ac alijs, quæ in Examine continentur, confectis, ad professionem admittendi fuerint; cum Societati. vel eius Præposito Generali plenè sit in Domino satisfactum, professio hoc modo, qui sequitur, emittet.

2 In primis Præpositus Generalis, vel qui accepta ab eo facultate, ad professionem admittet,

*IN CAPUT
III.*

A * postquam publicè missæ sacrificium obtulerit in ecclesia corâ domesticis & alijs externis, qui interfuerint, cum sanctissimo Sacramêto Eucharistiæ ad eum, qui professionem est emissurus, se conuertat: Ille autem absoluta generali cõfessione, & verbis, quæ ante communionem dici solent, voce alta Votum suum scriptum

A *P* *Articula*
culoria
quæ hic, & inferius attinguntur, decent quidè, & cum fieri potest, obseruanda sunt; non tamen, vt necessaria. Fieri enim posset, vt sa-

cerdos non esset, vel missam celebrare nō posset, qui ex ordinatione Præpositi Generalis professionem admittit. Illud autem essenziale est, vt publicè votum legatur coram ijs de Societate & externis, qui adsuerint, atq; vt tanquam solemne & emittatur, & admittatur.

B *Promissio*

ptum (quod aliquot ante dies confiderauerit oportet) leget; cuius formula hæc est.

E G O .N. professionem facio, & promitto omnipotenti Deo coram eius Virgine matre, & vniuersa cœlesti curia, ac omnibus circumstantibus, & tibi Patri Reuerendo Præposito Generali Societatis IESV locum Dei tenenti, & successoribus tuis; vel tibi Reuerendo Patri vice Præpositi Generalis Societatis IESV & successorum eius, locum Dei tenenti; perpetuam Paupertatem, Castitatem, & Obedientiam, & secundum eam,

B ¶ *Promissio docendorum puerorum, ac rudium hominum iuxta litteras Apostolicas, & Constitutiones, non inducit aliam* * peculiarem curam circa puerorum eruditionem, iuxta formam viuendi in litteris Apostolicis Societatis IESV, & in eius Constitutionibus contentam. **B**

* Insuper

obligationem, quàm reliqua spiritualia exercitia, quæ ad auxilium proximorum adhibentur; cuiusmodi sunt confessiones, & prædicationes, et cæt. in quibus quisque se debet occupare iuxta rationem obedientiæ suorum Superiorum. Quòd autem de pueris docendis in voto fit mētio; ea de causa fit, vt sancta hæc exercitatio peculiari modo sit commendata, & deuotius curetur propter singulare obsequium, quod Deo per cā in animarum auxilio exhibetur, & quia facilius obliuioni tradi poterat, & in desuetudinem abire, quàm alia magis speciosa, cuiusmodi est prædicatio, & cæt.

C ¶ *Tota*

C * Infuper promitto specialē Obedientiam summo Pontifici circa missiones ; prout in eisdem litteris Apostolicis, & Constitutionibus continetur . Romæ, vel alibi, tali die, mense, & anno, & in tali ecclesia .

4 Post hæc sumet sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Quibus peractis, in libro, quem ad hoc habebit Societas, eius nomen, qui professionem emisit, & illius, in cuius manibus emisit, adnotato die, mense, & anno, scribetur ; & eius Vota scripta asseruabuntur ; vt omnia semper constare possint, ad Dei gloriam .

5 Aliqui, qui ad professionem trium votorum solemniū duntaxat admittētur, in ecclesia, ac coram domesticis & externis, qui aderunt, antequam sanctissimum Christi corpus accipiāt, ex scripto suū votum iuxta formulam sequentem legent .

6 EGO .N. Professionem facio, & promitto omnipotenti Deo coram eius Virgine Matre, & vniuersa cœlesti curia, ac omnibus circumstantibus, & tibi Reuerendo Patri Præposito Generali Societatis IESV locum Dei tenenti, ac successoribus tuis ; vel, tibi Reuerendo Patri vice Præpositi Generalis Societatis IESV, & successorum eius, locum Dei tenenti ;

C ¶ Tota intentio quarti huius voti obediēdi summo Pontifici fuit & est circa missiones ; & sic intelligi oportet litteras Apostolicas, vbi de hac obedientia loquuntur ; In omnibus, quæ iusserit summus Pontifex, et quòcunque miserit, et cæt.

IN CA-

tenenti; perpetuam Paupertatē, Castitatem, & Obedientiam, & secundum eam, peculiarem curam circa puerorum eruditionem, iuxta formam viuendi in litteris Apostolicis Societatis I E S V, & in eius Constitutionibus contentam; Romæ, vel alibi, tali die, mense, & anno; & in tali Ecclesia. Deinde sequetur Communio, & reliqua superius dicta.

DE ADMITTENDIS

Coadiutoribus formatis, & Scholasticis. Cap. IIII.

Q VI in Coadiutores formatos spirituales cum simplicibus votis, & non solemnibus admittuntur, in Ecclesia, vel sacello Domus, aut alio decēti loco coram domesticis & ex-

IN CAPIT
IIII.

¶ A **I**N mani-
bus fieri

ternis, qui aderunt, * in manibus eius, qui admissurus sit, votum suum emittent in hac formula, quæ sequitur, id legentes; **EGO**

vota dicuntur, quando emittuntur coram aliquo; qui, cum ad id habeat potestatem, ea admittit. Et quæcumque multi adessent, cum huiusmodi vota fiunt; non ideo tamē mutant naturam simplicium; quandoquidem intentio emittentis & admittentis iuxta traditam à sede Apostolica facultatem hæc est, vt nec emittantur, nec admittantur vt solemnia. Ad prudentiam autem admittentis pertinebit consecuturæ adificationis rationem habere; & sic

B EGO .N. promitto omnipotenti Deo coram eius Virgine matre, & tota cœlesti curia, & tibi R. Patri Præposito Generali Societatis IESV locum Dei tenenti, & successoribus tuis; vel, tibi R. Patri vice Præpositi Generalis Societatis IESV, & successorum eius, locum Dei tenenti; perpetuam Paupertatem, Castitatem, & Obedientiam, & secundum eam, peculiarem curam circa puerorum eruditionem,

B * iuxta modum in litteris Apostolicis, & Constitutionibus dictæ Societatis expressum. Romæ, vel alibi, in tali loco, die, mense, & anno &c. Denique sumat sanctissimum Christi corpus; & fiet, quæ de Profellis dicta sunt.

* Formula

perpetuitatem attinet, conditione, quæ hæc est; Si Societas eos tenere volet. Quamvis enim illi, quod in ipsis est, se obligent in perpetuum, sue deuotionis & stabilitatis gratia: liberum tamen erit Societati eos dimittere; ut in secunda Parte dicitur: quod si accideret; tunc illi liberi ab omnium votorum obligatione manent.

& sic curabit, ut plures, vel pauciores intersint. Cæterum eadem erit formula, qua Coadiutores temporales, & spirituales utiuntur; & utraq; in exterioribus persimilis erit ei, qua Professi utuntur.

B ¶ Quod dicitur, iuxta Bullas, & Constitutiones; intelligendum est, quod Coadiutores emittunt huiusmodi simplicia vota cum tacita quadam, quod ad per-

C § *Si homines essent, qui latinam linguam non intelligerent, quales aliqui Coadiutores temporales erunt; votum in vernaculâ linguâ vertetur; & legant ipsi, vel præeat alius legendo verba, quæ mox ipsimet, eum insequendo, pronuntiabunt.*

D § *Vt hoc votum soli Deo offeratur, & non homini: ita nemo id admittit. Propterea in nullius manibus fieri dicitur: et conditio illa tacita, quæ inesse dicta est in voto Coadiutorum, quod ad perpetuitatem attinet, etiam in hoc est intelligenda, scilicet; Si Societas eos tenere velit.*

E § *Promissio ingrediendi Societatem, vt declaratum est ini-*

C * Formula ad Coadiutores in rebus temporalibus admittendos eadē erit, clausula illa de puerorum institutione solūm remota.

Qui, peracta sua priori probatione & experimentis per biennium, in Scholasticos approbatos admittuntur, coram aliquibus domesticis, * quamvis non in manibus cuiusquam, vota sua emittent' ad hunc modum.

Omnipotēs sempiternæ Deus, **E G O . N.** licet vndecunque diuino tuo conspectu indignissimus, fretus tamen pietate ac misericordia tua infinita, & impulsus tibi seruiēdi desiderio voueo corā sacratissima Virgine Maria, & curia tua cœlesti vniuersa, diuinæ Maiestati tuæ Paupertatē, Castitatem, & Obedientiam perpetuam in Societate **I E S V;**

* & promitto eandem Societatem me ingressurum, vt vitam in ea perpetuò degam; omnia intelligendo

est ini-

gendo iuxta ipsius Societatis Cō-
stitutiones. A tua ergo immensa
bonitate & clementia per I E S V
Christi sanguinem peto supplici-
ter, vt hoc holocaustū in odorem
suauitatis admittere digneris; &
vt largitus es ad hoc desideran-
dum & offerendum, sic etiam ad
explendum, gratiam vberem lar-
giaris. Romæ, vel alibi, tali lo-
co, die, mense, & anno. Post
hæc perinde, vt alij, sanctissimū
Christi corpus sument; & reli-
qua, quæ superius dicta sunt,
peragentur.

S Postquàm aliquis in corpus
Societatis cooptatus fuerit in ali-
F quo gradu, * ad alium progressi-
curare non debet: sed in suo per-
fici, & obsequio Dei & gloriæ
se impendere, ac Superiori, qui
scilicet Christi Domini nostri vi-
ces gerit, curam aliorum omnium relinquere.

6 Qui in domibus versantur, post biennium vote
eadem emittere, quæ Scholastici, & Christo Domi-
no nostro se obstringere debent; & id, quamuis stu-
dijs applicandi non videantur, nec expedire, vt tam-
citò in Coadiutores formatos, vel Professos admit-
tantur, existimetur. Quòd si quis propria impulsus
deuotione

*est initio huius par-
tis, est de uotis Pro-
fessorum solemnibus,
vel Coadiutorum
formatorum, prout Pro-
posito ad maius Dei
obsequium fore vi-
debitur, emittēdis.*

F ¶ Proponere,
quæ in animo ver-
santur, quæque oc-
currunt, licitū est:
nihilominus, vt in
Examine dicitur,
omnino paratum
esse oportebit, vt
id melius esse exi-
stimet, quod Superi-
ori suo melius vi-
debitur.

G ¶ Etiam

G § *Etiam in libro aliquo horum memoria (sicut & aliorum) honestas ob causas debet afferuari.*

H § *Quod ad Scholasticos attinet ; iam in quarta Parte dictum est, quibus temporibus sua vota renouare debeant. Eadem erit ratio eorum, qui in Domibus habitant, et vota emiserunt.*

In tribus enim festis solemnibus singulis annis ea renouare debent, & in aliquo alio, si Superiori videretur expedire: non in cuiusquam manibus, seu in quoquoque suum votum legente coram sanctissimo Sacramento, reliquis, vel nonnullis de Societate presentibus; vt m. ois ad de-

uotionem obseruandi quod Deo ac Domi-

stro promiserunt, magisque præ oculis

habendum id, quod ex obligatio-

ne debent eidem Domino,

excitentur.

deuotione ante id tempus bien-
nij vellet votis se Deo offerre; eã-
dem formulam sequi poterit ; &
* vno voti sui scripti exemplo tra-
dito Superiori, alterum penes
se retineat; vt quid Deo ac Do-
mino nostro obtulerit, recorde-
tur. Et ad hoc ipsum, simulque
ad deuotionem augendam con-
feret, * statutis quibusdã tempo-
ribus, que congrua videbuntur,
vota sua renouare. Quod qui-
dem non est, obligatione noua se
obstringere, sed eius, qua obstri-
cti sunt in Domino, recordari, at-
que eandem confirmare.

SEXTA

S E X T A P A R S

DE IIS, QUI ADMISSI,
ET IN CORPVS SOCIE-
tatis cooptati sunt, quod ad
ipsorum personas attinet.

DE IIS, QUÆ AD OBE-
dientiam pertinent.
Cap. 1.

T ILLI, qui iam ad professionem,
vel in Coadiutores formatos admis-
si sunt, vberiori cum fructu iuxta
nostrum Institutum diuino serui-
tio, & proximorum auxiliis se im-
pendant; aliqua in seipsis obserua-

re debent; quorum præcipua licet ad ea vota, quæ
Deo & Creatori nostro iuxta litteras Apostolicas ob-
tulerunt, reducantur; de illis tamen, vt magis & de-
clarentur, & commendentur, in hac sexta Parte dice-
tur. Et quoniam quæ ad votum Castitatis pertinēt,
interpretatione non indigent; cum constet, quàm sit
perfectè obseruanda, nempe enitendo Angelicam
puritatem imitari & corporis, & mentis nostræ mū-
ditia: His suppositis, de sancta Obediētia dicetur;
quam quidem omnes plurimum obseruare, & in
ea excellere studeant; nec solum in rebus obligato-
rijs, sed etiam in alijs; licet nihil aliud, quàm si-

gnum voluntatis Superioris sine vlllo expresso præcepto, videretur. Versari autem debet ob oculos De-

**DECLARA-
TIONES**

*IN Sextam Par-
tem.*

*IN CAPVT
I.*

A **H**Æ primæ Declarationes, quæ simul cum Constitutionibus promulgantur, eandem, quam illæ, auctoritatem habent; et ita in vtrarumque obseruatione eandem curam adhiberi oportet.

B **H**uiusmodi sunt illæ omnes, in quibus nullum manifestum est peccatum.

C **O**be-

littera à nobis inchoata nec dum perfecta studio celeriter

us Creator ac Dominus noster, propter quem homini obedientia præstatur; &, vt in spiritu amoris, & non cum perturbatione timoris procedatur, curādum est; ita, vt omnes constanti animo incumbamus, vt nihil perfectionis, quod diuina gratia consequi possimus, * in absoluta omnium Constitutionum obseruatione, ' nostrique Instituti peculiari ratione adimplēda prætermittamus: & exactissimè omnes neruos virium nostrarum ad hanc virtutem Obedientiæ in primis Summo Pontifici, deinde Superioribus Societatis exhibendam intendamus; ita, * vt omnibus in rebus, ad quas potest cum charitate se Obedientia extendere, ' ad eius vocem perinde, ac si à Christo Domino egrederetur (quandoquidem ipsius loco, ac pro ipsius amore & reuerentia obedientiam præstamus) quàm promptissimi simus, re quauis, atque adeo

littere

lenter obediendi relicta; ad eum scopum vires omnes ac intentio- nem in Domino conuertendo;

C* vt sancta Obedientia tum in executione, tum in voluntate, tum in intellectu sit in nobis semper omni ex parte perfecta; cum magna celeritate, spirituali gaudio, & perseverantia, quidquid nobis iniunctum fuerit, obeundo; omnia iusta esse, nobis persuadēdo; omnem sententiam ac iudicium nostrum contrarium cœca quadam obedientia abnegando; & id quidem in omnibus, quæ à Superiore disponuntur, vbi definiri non possit (quemadmodū dictum est) aliquod peccati genus intercedere. Et sibi quisque persuadeat, quod qui sub Obedientia viuunt, se ferri ac regi à diuina Prouidentia per Superiores suos, sinere debent, perinde, ac si cadauer essent; quod quouersus ferri, & quacunque ratione tractari se sinit; vel similiter, atque senis baculus, qui, vbicunque, & quacunque in re velit eo vti, qui eum manu tenet, ei inseruit. Sic enim obediens rem quamcumque, cui eum Superior ad

C § Obedientia, quod ad executionem attinet, tunc præstatur, cum res iussa completur; quod ad voluntatem; cum ille, qui obedit, id ipsum vult, quod qui iubet: quod ad intellectum; cum id ipsum sentit, quod ille; & quod iubetur, bene iuberi existimat: & est imperfecta ea obedientia, in qua præter executionem non est hæc eiusdem voluntatis & sententia inter eum, qui iubet, & qui obedit, consensio.

IN CA-

auxilium totius corporis religionis velit impedere; cum animi hilaritate debet exequi, pro certo habens, quòd ea ratione potius, quam re alia quauis, quam præstare possit propriâ voluntatē ac iudicium diuersum sectando, diuinæ uoluntati respondebit.

Omnibus itidem maxime commendatum sit, ² ut multum reuerentiæ (& præcipuè in interiori homine) suis Superioribus exhibeant, I E S U M C H R I S T U M in eisdem considerent, ac reuereantur, eosdem ex animo ut patres in eodem diligant; ac sic in spiritu charitatis in omnibus procedant, ut nihil ex externis uel internis eos celet; quin potius, ut omnia prorsus intelligant, quòd melius in uia salutis & perfectionis se dirigant, optare debent. Et ea de causa omnes tam Professi, quàm formati Coadiutores semel singulis annis (& quoties præterea superiori visum fuerit) ad suas conscientias in confessione, vel secretò, vel alia ratione eidem aperiendas propter magnam eius rei utilitatē (ut in Examine dictum est) parati esse debebunt; tum etiam ad confessionem generalem, quæ ab vltima generali inchoerur, ei, quem Superior sibi substituerit, faciendam.

Deferant omnes ad Superiorem suum res, quæ ³ eis expetendæ occurrerint: nec priuatus quispiam directè, vel indirectè sine eius facultate, & approbatione, à Summo Pontifice, nec ab alio extra Societatem gratiam vllam in suum priuatum, vel aliorum usum petat, aut petendam curet: sibi que persuadeat,

persuadeat, si per Superiorem suum, vel cum eius consensu, quod optat, non obtinuerit, ne id quidem ad diuinum seruitium sibi conuenire; & , si conuenit, cum Superioris consensu, vt qui Christi Domini nostri locum erga ipsum tenet, id se consecuturum.

DE IIS, QUÆ AD

Paupertatem, quæque eam consequuntur, pertinent.

Cap. II.

PAUPER TAS, vt murus Religionis firmus, diligenda & in sua puritate conseruanda est; quãtum diuina gratia aspirate fieri poterit. Et quia humanæ naturæ hostis ad hoc propugnaculum ac refugium debilitandum (quod Deus Dominus noster Religionibus inspirauit contra illum, aliosq; religiosæ perfectionis aduersarios) eniti solet, ea, quæ à primis Fundatoribus bene ordinata fuerant, immutare; per declarationes, vel innouationes, primo illorum spiritui minimè consentaneas: vt quod in nobis situm fuerit, hac parte Societati prospiciamus: Quicumq; in ea professionem emisierint,

A* se ad innouationem Constitutionum in ijs, quæ ad Paupertatem pertinēt, nihil facturos promittant; nisi aliquo modo pro-

IN CAP. II.

A ¶ *In nouari, quod ad paupertatem attinet, est relaxari ad red-*

K iij rerum

ad redditus, vel possessionem vllā in propriū vsū, vel ad sacristiam, vel ad fabricam, vel ad aliquem alium finem præter id, quod à Collegia, & Domos probationum attinet, admitte'dum.

Et ne in re, quæ tantum habet momenti, Constitutio nes mutētur; post emissam professionem vnusquisque

promittat coram Præposito Generali, & ijs, qui apud eum erunt; offeratque in conspectu Creatoris & Domini nostri, quod nunquam assentietur, vel quidquam agat ad immutandum quod ad Paupertatem in Constitutionibus pertinet; nec in conuentu totius Societatis congregatæ, nec per seipsum vlla ratione id curando.

B ¶ Si aliquis ex Fundatoribus Domorū vel Ecclesiarū vellet redditus aliquos ad fabricę vsū relinquere; dūmodo nec dispositio eorū ad Societatē pertineat, nec sit, unde ei cōpetat actio in illos (quāuis id illi curæ esset, vt is, cui tale munus cōmissum est, suum officiū faceret) et sic in rebus similibus; nō esset id à paupertate Societatis alienū.

C ¶ In

rerum occurrētium ratione, eam in Domino magis restringēdam iudicarent.

In Domibus, vel Ecclesijs, quæ à Societate ad auxilium animarum admittentur, * redditus nulli, ne sacristiæ quidem, aut fabricæ applicati haberi possint: sed neq; vlla alia ratione, ita, vt penes Societatem eorum sit vlla dispensatio: sed in solo Deo, cui per ipsius gratiā ea inseruit, fiducia cōstituatur; sine redditibus vllis ipsum nobis prospecturū de rebus omnibus cōuenientibus ad ipsius maiorem laudē & gloriā.

Professi

C * Professi viuant ex eleemofy-
 nis, in Domibus, cū aliquò
 nō mittuntur: nec officium Re-
 ctorum ordinariū in Collegijs,
 vel Vniuersitatibus Societatis ha-
 beant (nisi ipsarum necessitas,
 vel magna utilitas id exigeret)

D * nec redditibus eorum in Do-
 mibus vtantur.

Coad-

zare autem diu etiam possent, cū necessariū aut cōueniens ad ipsius Collegij, vel Vniuersitatis bonum id esset; ut si ad gubernationem studiorum essent necessarij; vel si legerent, aut in spiritualibus exercitijs confessionum & concionum, ad Scholasticos, qui id præstare deberent, subleuandos, vel ad id demum, quod ipsi non possunt, præstandum, occuparentur; vel si ad visitanda & dirigenda huiusmodi Collegia, vel Vniuersitates mitterentur: quando etiam necessarium aut conueniens ad vniuersale bonum id videretur; vt si aliquis cum expressa facultate Præpositi Generalis scribendi gratia per tempus aliquod, se eò reciperet.

D Res minimæ ducuntur pro nihilo; et ita ad scrupulos eximendos declaratur vbi Rector eum, qui iter per ipsius Collegium haberet, ac viatico egeret, viatico aliquo, ac eleemosyna prosequeretur, recipi eam posse. Quòd autem Collegia suppleant aliquos sumptus, quos si ipse non facerent, facturæ essent domus, si possent, vt vestitum & viaticum eis, qui ad Collegia ex domibus mit-

K iij tuntur.

C ¶ In Collegijs Professos non habitare; intelligitur, diu in eis manendo: quamuis, dum aliò iter faciūt, diē aliquem, vel tempus congruum in eis manere possint: habi-

ūtur, providere: quamvis id sit, aut esse videatur. Domum iuuare; non tamen est cōtra intentionē huius Cōstitutionis, quæ cauet, ne Collegiorū redditibus ad victū, & vestitū, & alias expēsas proprias Domus iuuetur. Sic etiam intelligitur cōtra Cōstitutionē non esse, quòd in aliquo horto Collegij aliquid recreationis infir-

mi, vel sani, qui sunt in Domibus, sumant; dum tamen expensis Collegij, quamdiu sunt in Domibus, non alātur: & tantundem de rebus similibus potest iudicari.

E ¶ *Quia, vt in litteris Apostolicis dicitur, non est habitura Societas ius ciuile ad rem vllam stabilem, nisi ad ipsius habitationem & vsum esset opportuna: quidquid stabile illi datum fuerit; teneatur eo, quàm primum poterit, se exuere, ac vendere; vt pauperibus Societatis, vel externis sua in penuria subueniatur.*

Quamuis hoc ita se habeat; temporis tamen opportunitas ad vendendum non est excludenda. Et hoc intelligatur,

Coadiutores, quamdiu in Domibus erunt, quæ ex eleemosynis viuunt, & ipsi eodem modo viuunt: In Collegijs, si Rectores fuerint, vel Lectores, aut alioqui in rebus necessarijs, vel valde conuenientibus eisdē Collegijs vtilis fuerint, viuēt sicut reliqui, ex eorum redditibus, quamdiu eorum opera Collegia indigebunt. Cū autem desierint vtilis esse Collegijs, desinēt in eis habitare; & in Domibus Societatis, vt de Professis est dictum, habitabunt.

Non solum redditus, * sed nec E possessiones vllas habeant in particulari

particulari nec in cōmuni Domus vel Ecclesiæ Societatis, præterquam quod ad habitationem, vel vsum necessarium eis, aut valde conueniens fuerit; cuiusmodi duceretur; si in vsum conuatescentium, vel eorum qui, vt rebus spiritualibus vacent, se ab hominum frequentia recipiunt, locus aliquis à communi habitatione separatus, qui aere salubriori, & alijs commodis polleteret, admitteretur; & tunc huiusmodi ille sit, vt nec alijs locetur, nec fructus, qui reddituum loco esse possint, habeat.

6 Quamuis ad bona & sancta opera, & maximè perpetuo duratura incitare laudabile sit; ob maiorem

vel si fructus, & olera ex hortis venderentur; quorum nihil licebit. Quamuis fructibus, aut parte ipsorum ad commodum domus suæ vti possint: si tamen Societas colonum aliquem, vel secularem hominē haberet, qui hortis vel agris, quos dictæ Domus habent, præesset; non esset etiam ei prohibendum, ne ad priuatam suam vtilitatē, quod videretur conuenire, ex dictis, faceret: dummodo tunc nec ad Domos nec ad particulares personas Societatis vtilitas interim vlla perueniret.

tur, cū res illa stabilis necessaria non est ad Domus vsum, vt aliqua ex superius memoratis. Aliarum rerum mobilium, vt pecuniarum, vel librorum, vel earum, quæ ad victū & vestitum pertineant, potest in cōmuni Societas proprietatē ad vsum suum habere.

F § Huiusmodi essent, si vini, vel olei, vel tritici prouentū dictæ possessiones ferrent;

G § Quamuis

maiolem tamen ædificationem nullus de Societate debet, nec potest quemquam ad eleemosynas perpetuas Domibus vel Ecclesiis eiusdem Societatis relinquendas incitare: & si aliqui sponte sua eas relinquere; nullum ius civile ad eas petendas in iudicio adquiratur: Sed, cum ad id charitas propter Deum eos mouerit, tunc eas elargiantur.

G ¶ *Quamuis quicumque uoluerint, Domum vel Ecclesiam eleemosynis iuuare possint (sive in spiritualibus ipsi ab ea inuentur, sive non) tamen nõ debet quidquam accipi tanquam stipendium, vel eleemosyna pro ijs, quæ ob solium Christi domini nostri obsequium eis communicantur; ita, ut hoc detur, aut accipiat pro illo.*

H ¶ *Intel-*

fessiones, & reliqua spiritualia ad eam conueniunt,
conijci

Omnes, qui sub obedientia sunt Societatis, * meminerint se gratis dare debere, quæ gratis acceperunt, nec postulando, nec admittendo stipendium, vel eleemosynas ullas, quibus Missæ, vel confessiones, vel prædicationes, vel lectiones, vel uisitationes, vel quoduis aliud officium exijs, quæ Societas iuxta nostrum Institutum exercere potest, compensari uideatur: ut sic maiori cum libertate possit & proximorum ædificatione, in diuino seruitio procedere.

Ut omnis auaritiæ species euitetur, præcipue in pijs ministerijs, quibus ad animarum auxilium Societas utitur; nulla sit in Ecclesia

arca, in quã eleemosynæ ab ijs, qui ad cõciones, missas, vel cor-

conijci solent .

9 Eadem de causa munuscula, quæ Magnatibus ad res maiores ab ipsis obtinendas offerri solent, ne offerantur; nec huiusmodi primarios viros inuisere nostri consuescant, nisi sancto studio piorum operam ducerentur; vel quando intima benevolentia in Domino tam essent coniuncti; ut huiusmodi officium aliquoties eis deberi videretur .

10 Parati sint ad mendicandum ostiatim, quando uel obedientia, uel necessitas id exiget. Et sit vnus, vel plures ad eleemosynas petendas, quibus personæ Societatis sustententur, destinati; quas eleemosynas simpliciter amore Domini nostri petent .

H * Ut nihil proprium domi teneri, ita nec foris apud alios potest. Et quisque ijs, quæ de comuni data fuerint ad vsum suum necessarium aut conuenientem, refecatis superfluis, sit contentus .

H ¶ Intelligendum est hoc absolute de Professis, & Coordinatoribus formatis. Cæterum in Scholasticis, &

Quo alijs, qui tempus probationis nondum expleuerunt, hoc intelligi debet de rebus ijs, quæ in presentia subsint eius dispositioni. Nihil enim horum habere debent, nisi conscio & approbante Superiore. Neque vero sermo est de bonis, quæ forte procul inde illi habent, de domibus scilicet, vel rebus alijs: sed, quod ad hæc attinet, parati etiam esse debebunt, vt illis se abdicent, quandocumque Superiori videretur; vt in Examine dictum est .

Quo melius Paupertatis puritas, & quies illa, 12
 quam secum affert, conseruetur; non solum parti-
 culares Professi, vel Coadiutores formati hæredi-
 tariæ successionis nō erunt capaces; verum nec Do-
 mus, nec Ecclesiæ, nec Collegia eorum ratione.
 Sic enim, omnibus litibus & controuersijs præci-
 sis, charitas cum omnibus ad Dei gloriam melius
 conseruabitur.

Quando Summus Pontifex, vel Superior huius- 13
 modi Professos, vel Coadiutores ad laborandum in
 vineam Domini mittet; nullum viaticum petere
 possint, sed se liberaliter repre-

I ¶ *Id est pe-
 dites, vel equites
 cum pecunijs, vel
 sine illis: & omni-
 no parati esse debe-
 bunt ad id facien-
 dum, quod is,
 qui mittit, magis
 conuenire, & ad*

sentent, * vt mittantur, prout I
 illis ad maiorem Dei gloriam fo-
 re videbitur.

Vt in hac etiam parte modo 14
 consentaneo debitæ paupertati
 procedatur, * nullum in Domi- K
 bus Societatis iumentum ad æ-
 quitandum ad vsum alicuius de
 ipsa
 maiorem ædificationem vniuersalem fore iudicauerit.

K ¶ *Nisi id fieret propter aduersam valetudinem cōti-
 nuam, uel necessitatē vrgentem propter publica negotia,
 præcipue in amplis populis. Tunc enim potius vniuersa-
 lis boni, & sanitatis nostrorum, quàm tēporis desiniti, aut
 perpetui, quàmq; suis vel alienis pedibus incedendi, ratio
 est habenda; intuendo semper quod necessariū et honestū
 sit, & nulla ratione quod ad pompam vllam pertineat.*

L ¶ *Vel*

ipsa Societate (siue Praepositus, siue subditus ille sit) ordinarie habebitur . ’

L ¶ Vel saltens quòd omnino non recedat.

15 In vestitus itidem ratione tria obleruentur ; Primum, vt honestus ille sit ; Alterum, * vt ad vsum loci, in quo viuitur, accommodatus ; Tertium, vt professioni paupertatis non repugnet.

M ¶ Hoc intelligendum est in ijs, quibus Domus nouas vestes prouidet . Non tamen repugnat , quòd qui Societatem ingrediuntur, si panno preciosiore , aut re simili indui venerunt, eo vti possint, nec etiam, si

M * Videretur autem repugnare, si fericis, vel preciosis pannis uteremur ; à quibus abstinendum est ; vt in omnibus humilitatis & submissionis, debita ad maiorem Dei gloriam ratio habeatur .

in occurrenti aliqua occasione, vel necessitate quis uestibus melioribus , honestis ta-

16 In ijs, quæ ad rationem victus, somni, ac vsus reliquarum rerum vitæ necessariarum, uel conuenientium spectant, * quamuis

men, indueretur : sed ad ordinarium vestiendi modum eis vti non debent . Est nihilominus considerandum , quòd non omnes eisdem viribus naturalibus , nec sanitate corporis, nec ætate ad eam conuenienti pollent : atque ita iuxta maius particulare bonum huiusmodi personarum , & vniuersale aliarum multarum, id considerandum est, & , quoadeius fieri poterit, ad maiorem Dei gloriam prouidendum .

N ¶ In par-

N In particularibus si magis vel minus necessarium erit iuxta circumstantias personarum, relinquatur discretioni eorum, qui ipsis præ sunt; ut, quemadmodum eis conueniet, provideant.

*quamuis communis illa sit, minimeq; diuersa ab eo, quod Medicus illius loci, in quo uiuitur, iudicabit, ita, ut quod quisque sibi inde subtraxerit, ex deuotione, non ex obligatione subtrahat; habenda tamen semper erit ratio humilitatis, paupertatis, ac spiritualis ædificationis; quæ semper nobis in Domino ob oculos uersari debet.

DE IIS REBUS, IN

quibus occupari, & à quibus abstinere debent qui in Societate sunt. Cap. III.

QUONIAM habita ratione temporis, ac approbationis uitæ, quæ expectatur, ut aliqui ad professionem, uel in Coadiutores formatos in Societate admittantur, tanquam certum ducitur, eos uiros spirituales futuros; & qui sic in uia Christi Domini nostri profecerint, ut per eam currere possint, quantum corporis ualetudo & externæ occupationes charitatis atque obedientiæ permittent: non uideatur in ijs, quæ ad orationem, meditationem, & studium pertinent, ut nec in corporali exercitatione ieiuniorum, uigiliarum, aut aliarum rerum ad austeritatem uel corporis castigationem spectantium

A spectantium * ulla regula eis præscribenda; nisi quam discreta charitas unicuique dictauerit: dum tamen semper Confessarius consulatur, & ubi dubium acciderit, quid conueniat, res ad Superiorem referatur. Hoc tamen dicetur in uniuersum; esse quidem animaduertendum, ne nimius huiusmodi rerum usus tantopere uires corporis debilitet, tantumque temporis eos distineat; ut deinde spirituali proximorum auxilio iuxta nostri Instituti rationem non sufficiant: Nec contra tanta in illis sit relaxatio; ut, seruore spiritus refrigerante, humani ac inferiores affectus incalescant.

2 Sacramentorum frequentatio ualde commendetur. Differt autem non debet communio, aut Missæ celebratio sine causis iudicio Superioris legitimis, ultra octo dies: omnesque assignato sibi Confessario, uel alioqui iuxta ordinem, quem quisque præscriptum habet à Superiore, confiteantur.

Ex Regu-

IN CAPVT
III.

A ¶ **S**i quibusdam conuenire iudicabitur certum tempus præscribi, ne excedat, uel deficient in spiritualibus exercitijs; Superior id facere poterit. Sic etiam in usu aliorum mediocrium, si ipse omnino iudicaret aliquo utendum esse, non id relinquendo arbitrio cuiusquæ particularis personæ, procedet, ut in Domino conuenire iudicabit. Subditi autem erit, cum omni deuotione, quod sibi præscriptum fuerit, amplecti.

B ¶ Si

Ex Regulis particularibus, quæ in domibus, ubi ipsi fuerint, obseruantur, debent operam dare, ut eam partem obseruent, quæ conueniens est, ac iudicio Superioris ipsis imponetur; siue ad profectum uel ædificationem suam id sit, siue etiam aliorum, inter quos uersantur.

Quoniam occupationes, quæ ad animarum auxilium assumuntur, magni momenti sunt, ac nostri Instituti propriæ, & ualde frequentes; cumque alioqui nostra habitatio tam sit in hoc uel in

illo loco incerta: * non uten-

B ¶ Si in quibusdam Domibus uel Collegijs sic conuenire iudicaretur nostri choro ad horas canonicas, uel missas, & alia officia decantanda: quandoquidem illis, quos

tur; eo tempore, quo uesperis prædicandum, uel legendum est, ad populum detinendum ante huiusmodi lectiones uel conciones posset uespertinum officium tantum dici. Sic etiam ordinarie Dominicis & festis diebus sine cantu figurato uel firmo, ut uocant, sed tono quodam deuoto, suaui, & simplici, & id in hunc finem, et quatenus iudicaretur, quod populus ad magis frequentandas confessiones, conciones, & lectiones moueretur, & non aliter. Eodem tono officium, quod tenebrarum dici solet, cum suis ceremonijs in hebdomada sancta fieri posset.

In Missis maioribus, quæ dicentur (licet submissa uoce) habita deuotionis et decentiæ ratione, licebit duos uesfitos superpellicijs, uel unum assistere: prout in Domino fieri poterit.

C ¶ Quod

lis, quos ad ea audienda deuotio mouerit, abunde suppetet ubi sibi ipsis satisfaciant. Per nostros autē ea tractari conuenit, quæ nostræ uocationis ad Dei gloriam magis sunt propria.

§ Cum homines itidem huius Societatis semper parati esse debeant ad discurrendū per quasuis mandati partes, quo fuerint à Summo Pontifice, uel à suis Superioribus missi; non debent curam animarum, neque item mulierum Religiosarum, uel aliarum quarumcunque suscipere, ut ordinarie illarum confessiones audiant, uel ipsas regant; Quamuis nihil repugnet, semel unius Monasterij confessiones ob speciales causas audire.

C * Obligari etiam ad missas perpetuas in suis ecclesijs dicēdas, uel ad curam similem, quam libertas nostro procedendi modo in Domino necessaria non patitur, minimè conuenit.

7 Ut plenius possit Societas rebus spiritualibus iuxta suum Institutum uacare; * quoad eius fieri poterit, à negotijs secularibus absteineat

C § Quod ad Collegia attinet, in quarta Parte attingitur, quid horum possit tolerari: Domibus quidem omnino conuenit tale onus nō suscipere.

D § Hoc obseruetur, quoad eius

fieri poterit: Superiori tamen ad casum aliquem necessitatis, uel maioris momenti ad finem diuini seruitij prefixum facultas dispensandi ad tempus relinquetur. Hic autem Superior Præpositus Generalis erit, uel qui ab eo facultatem ad hoc acceperit.

L E § Si Supe-

abstineat (qualia sunt testamentariorum, uel executorum, uel procuratorum rerum ciuilium, aut id genus officia.) nec ea ullis precibus adducti obeūda suscipiant, vel in illis se occupari sinant. Quod si Collegiorum aliqua negotia tractanda fuerint, suos habeāt procuratores, per quos ea tractēt, & iura sua tueantur. Si uerò ad Domos Societatis, uel ad totū eius corpus pertinent: quò pacem suam melius cōseruare possit Societas; idem procurator, uel alius ex Coadiutoribus, uel demum aliquis extra Societatem, aut Familia quæpiam, quæ domus patrociniū susciperet, ius Societatis ad maiorem Dei gloriam posset defendere.

Eadem de causa, utque inquietudinis à nostra professione alienæ occasiones euitentur, & melius pax ac beneuolentia cum omnibus ad maiorem Dei gloriam conseruetur, nemo ex Professis, uel Coadiutoribus, uel etiam Scholasticis Societatis in cau-

E § Si Superior alicui facultatem daret, ut in causa ciuili examinaretur in gratiam alicuius, cui

id denegari non posse uideretur; limitatio tunc necessaria erit, que prohibeat, siquis articulus criminalis uel infamatorius occurrerit, in eo examinari. Ad hoc enim nullus Superior facultatem dare debet.

sis ciuilibus, nedum criminibus, * se examinari (nisi, qui ad peccatum obligare potest, cōpelleret) sine licentia Superioris permittat. Superior autem eam minimè dabit, nisi in causis

quæ

quæ ad Religionem Catholicam pertinent, vel alio-
 qui in pijs, quæ sic cedunt in huius fauorem, vt in
 alterius detrimentum non cedant; Quandoquidem
 Instituti nostri est, sine cuiusquam offensione, quan-
 tum fieri potest, omnium in Domino commodis
 inferuire.

DE AVXILIO, QVOD

morientibus in Societate præstat, &
 de suffragijs post mortem.

Cap. IIII.

VT in vita vniuersa, ita & multo magis in morte
 vnusquisque de Societate eniti, & curare debet,
 ut in ipso Deus ac Dominus noster IESVS Chri-
 stus glorificetur, ipsiusque beneplacitum impleatur,
 & proximi ædificentur, saltem exemplo patientiæ, ac
 fortitudinis, cum fide viua, ac spe, & amore bono-
 rum illorum æternorum, quæ nobis Christus Domi-
 nus noster tam incompatilibus vitæ suæ tempo-
 ralis laboribus, & morte promeruit, & acquisiuit.
 Cùm tamen persæpe huiusmodi sit morbi ratio, ve
 usum vitium animæ magna ex parte impediatur; cum
 que huiusmodi sit ille à temporali uita transitus, ut
 propter graues impugnationes Dæmonis (à quo
 summopere refert non superari) requirat subsidium
 fraternæ charitatis; sollicitè aduertat Superior, ut,
 qui iuxta Medici sententiam de uita periclitatur, an-
 tequam usu iudicij priuetur, omnibus Sacramentis

L ij sanctis

sanctis acceptis, tanquam armis à diuina liberalitate Christi Domini nostri nobis concessis, ad transitum à temporali uita ad æternam, se muniat.

Iuuari etiam debet orationibus omnium dome-

**IN CAPVT
IIII.**

A § **S**i aliqui ex infirmis, q̄ in phrenesim inciderint, usu rationis privati sint (quo in statu quidquid dixerint, nihil habet vel culpæ vel meriti) vel si cōzingeret esse aliquos, qui minus edificatiōis in sua egritudine, quàm par esset, præberet; utrisque paucos assistere ex ijs, quibus magis cōsideretur, oporteret.

B § In aliquo possent aliquot horæ deesse ad diem natalem, quando mali odoris ratione (præsertim cum viget æstus) iudicio Superioris anteuerti id tempus posse uideretur: ordinariū tamen spatium id erit, quod dictum est.

E § **V**sus

sticorum ualde peculiaribus, donec animam suo Creatori reddat. Et præter alios, qui ingredi possunt, plures, * aut pauciores pro arbitrio Superioris, aliqui delicti sint oportet peculiariter ut infirmum morti proximum inuisant, & ei assistant, & animosiorē reddant, eaque suggerant, eisq̄ auxiliis iuuent, quæ eo tempore conuenient: & cum iam alijs rebus iuuari non poterit, eum Domino commendent; donec eius animā à corpore discedentem dignetur ad se recipere, qui eā tam caro pretio sanguinis & uitæ suæ redemit.

Posteaquam quis expirauerit, usque ad sepulturam eius corpus decenter, * quandiu conueniet, B tenea-

Creneatur. Postmodum * absoluto officio coram domesticis pro more sepeliatur, & mane proximo post eius mortem omnes Sacerdotes domestici pro eius anima missæ sacrificium offerant; reliqui uero peculiari oratione pro eodem diuinam implorant clementiam, atque in eo perseuerent ulterius, iuxta Superioris arbitrium, & cuiusuis priuatam deuotionem, & obligationes quæ in Domino intercedunt.

C § *Vsus habet, vt officium decatur tono mediocriter alte, sine cantu; presentibus in ecclesia domesticis cum suis candelis accensis, & cæt.*

4 Reddantur etiam certiores alij de Societate in locis illis, quæ Superior conuenire iudicauerit, vt simile officium præstent; ita ut charitas erga eos qui uita perfuncti sunt, non minus, quàm erga uiuentes, in Domino demonstretur.

Q V O D C O N S T I T V.

tionem peccati obligationem non inducunt.

Cap. V.

v **C**V M exoptet Societas uniuersas suas Constitutiones, Declarationes, ac uiuendi ordinem omnino iuxta nostrum Institutum, nihil ulla in re declinando, obseruari; optet etiam nihilominus suos omnes securos esse, uel certe adiuuari, ne in laqueum ullius peccati, quod ex ui Constitutionum huiusmo-

di, aut ordinationū proueniat, incidant: Visum est nobis in Domino ut excepto expresso uoto, quo Societas Sūmo Pontifici pro tēpore existenti tenetur, ac tribus alijs essentialibus Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, nullas Constitutiones, Declarationes, uel ordinem ullum uiuendi posse obligationem ad peccatum mortale uel ueniale inducere; nisi Superior ea In nomine Domini nostri IESV Christi, uel In uirtute Obedientiæ iuberet; quod in rebus, uel personis illis, in quibus iudicabitur, quòd ad particularem uniuscuiusque, uel ad uniuersale bonum multum conueniet, fieri poterit; & loco timoris offensæ, succedat amor & desiderium omnis perfectionis: & ut maior gloria & laus Christi Creatoris, ac Domini nostri consequatur.

SEPTIMA

S E P T I M A P A R S

DE IIS, QUÆ PERTINENT
AD ADMISSOS IN CORPVS
Societatis ad proximorū uti-
litatem per vineam Do-
mini distribuendos.

DE MISSIONIBVS
summi Pontificis.
Cap. I.

V In sexta Par-
te de ijs dictum
est, quæ obser-
uāda sunt cuiq;
de Societate er-
ga seipsum; ita
in hac septima de ijs dicendū est,
quæ erga proximos (qui finis no-
stri Instituti ualde proprius est)
dum diuiduntur per Christi ui-
neam, ut in ea illius parte, atq;
opere, quod ipsis commissum
fuerit, se exercent, obseruari de-
bent, * siue à summo Christi Do-
mini

DECLARA-
TIONES

IN septimam
Partem.

IN CAPVT
I.

A **H** *Hi sunt quæ
tuor modi
uniuersaliores; no-
stros diuidendi per
Christi Domini no-
stri uineam; de qui*

bus totidem capitibus septimæ huius Partis agitur.

L iiij B § Intentio

mini nostri Vicario, siue à Superioribus Societatis, qui etiam diuinæ Maiestatis loco ipsis præsumunt, per diuersa loca mittantur; siue ipsimet sibi eligant vbi, & qua in re occupentur; si ipsorum iudicio relictam fuerit, ut discurrant quacunque maius Dei & Domini nostri obsequium, & animarum profectum assequi se posse arbitrentur; siue labor sit impendendus, non loca peragrandò diuersa, sed in stabili ac continua habitatione in aliquibus locis, ubi magnus diuinæ gloriæ & obsequij prouentus speratur. Et, ut primo loco de missione summi Pontificis ut inter cæteras præcipua, tractetur, ani-

maduertendum est; quòd * eò B

B ¶ *Intentio quarti voti ad summum Pontificem non tendebat ad locum aliquem particularem; sed vt per uarias mundi partes qui vouebant, spargerentur. Cum enim qui primò conuenerunt in hanc Societatem, ex diuersis prouincijs & regnis essent, nec eis constaret, inter quas regiones fidelium vel infidelium versari deberent; ne in via Domini errarent, promissionem illam vel votum emisissent, vt summus Pontifex eos ad maiorem Dei gloriam, & iuxta ipsorum intentionem per orbem discurrendi, distribueret; & sicubi optatum spirituale fructum non inuenirent, vt inde in alium atque alium locum, maiorem Dei gloriam & animarum auxilium inuestigando, se conferrent.*

ras obstrinxit, vt quòcunq; gentium ad maiorem Dei gloriam & animarum auxilium inter fideles, vel infideles, nos mittendos censuerit, nos conferamus. Nec intellexit Societas particularē aliquem locum; sed vt per orbem in diuersas regiones, & loca spargeretur: cùm optaret, quod factu optimū eisset, eligere; id que speraret futurum, si hanc ipsius distributionem summus Pontifex faceret.

Et in hac parte, cùm omnem proprium sensum ac voluntatē CHRISTO Domino nostro, & eius Vicario Societas subiecerit, nec Superior pro seipso, nec quisquā alius ex inferioribus pro se, vel pro alio curare nec tentare mediā, vel immediatē cum summo Pontifice, vel eius ministris poterit; vt residere, vel mitti potius in hanc partem, quam in illam debeat: sed inferiores hanc curam vniuersam summo Christi Vicario ac Superiori suo; Superior verò, quod ad suam personam attinet, * summo Pontifici, & ipsi Societati in Domino relinquat.

Præterea,

D ¶ Societas esse intelligerentur qui ex eadem in loco, vbi agit Præpositus Generalis, inuenirentur; qui possent quod res habet, bene summo Pontifici referre, si aliorū relatu

C ¶ Cùm aliquis ex inferioribus ad locum aliquē vel opus designaretur, ad quod mittendus nō fore, rebus à sūmo Christi Vicario bene perspectis, indicaretur; Præpositus generalis pleniorē notitiā eius Sanctitati dare, omnibus tandē ipsius arbitrio relinquitur, poterit.

relatu diuerso ad-
 duci videretur, vt
*Præpositum Gene-
 ralem, quo nõ con-
 uenit ad commune
 bonum Societatis
 & maius Dei ob-
 sequium, mittere
 cogitaret.*

¶ Hoc sanè rep-
 resentari poterit,
 imò debet per
 prælatum, aut quẽ
 uis alium, per quẽ
 summus Pontifex
 iubet aliquò profi-
 cisci, quẽ sit ipsius
 mens de modo iti-
 neris conficiendi;
 & ibidem, quò
 mittitur, manen-
 di; nũm ex elee-
 mosynis propter
 Christi amorem
 emendicatis, an
 alio modo viuẽdo.
 Quod enim sũmo
 Pontifici melius videbitur, deuotius & securius in Do-
 mino fiet.

Præterea, qui à summo Pon-
 tifice designatus fuerit, vt aliquo
 se conferat; se ipsum liberaliter,
 re temporali nulla pro viatico
 per se, vel per alium postulata,
 offerat; quin potius sic à summo
 Pontifice mittatur, * vt eius Sá- E
 ctitas ad maius Dei & sedis Apo-
 stolicæ obsequium fore, nulla rei
 alterius in eo habita ratione, iu-
 dicauerit.

Si summus Pontifex personam 4
 non designaret; sed aliquem, vel
 plures ad hunc, vel illum locum
 proficisci iuberet, Superioris ar-
 bitrio relinquendo, qui sint ad
 huiusmodi missionem aptiores;
 Superior iuxta eius præceptum
 eos, qui magis conuenire, &
 aptiores ad id fore videbuntur,
 designabit. Qua in re maius bo-
 num vniuersale intuebitur, &
 vt quàm minimum detrimentũ
 alia opera ad Dei obsequium su-
 scepta, patiantur.

Ei, qui sic missus fuerit, ple- 5
 nẽ de-

nè declarari conuenit plurimum missionem suam, & scopum, quò fertur summi Pontificis intentio, & effectum cuius gratia mittitur; * & hoc, si fieri potest, in scriptis, quò exactius, quod ei iniunctum fuerit, explete possit. * Eundem etiam Superior iuuare consilijs ac instructione, quoad eius fieri poterit, curabit; vt in omnibus ad Dei & sedis Apostolicæ obsequium, utilius suum impendat ministeriũ.

6 Si ad particularia loca, tempore minimè limitato per summum Pontificem mittetur: ad tres menses ibidem manendum ei esse intelligatur, & magis, aut minus, pro modo maioris aut minoris spiritualis fructus, qui inde percipi videbitur, vel alibi sperabitur; vel demũ vt ad bonum aliquod vniuersale magis expedire iudicabitur. Quæ omnia iuxta Superioris arbitrium, qui sanctam intentionem Pontificis in Christi Domini nostri obsequium confiderabit, transigentur.

7 Cum in locis designatis diutius erit residendum; si fieri

F. ¶ Si id non obtinebitur, curandum certè erit, vt uerbo tenus mēs summi Pontificis intelligatur, siue ipsemet eam immediate, siue per Superiorem, vel Prælatum, vel quemuis alium ei qui mittitur, declaret.

G. ¶ Superior etiã aliquibus documentis adhibitis, non solum in suis, sed etiam summi Pontificis missionibus iuuare poterit; vt melius quod ad Christi domini nostri obsequium queritur, consequatur.

si fieri poterit sine detrimento principalis missionis, atque intentionis summi Pontificis; excursions aliquas, si poterit, & cum fructu diuini seruitij eas fore iudicabit, facere, non erit inconueniens; vt in locis vicinis animarum auxilio seruiens, postmodum ad suæ residentię locum redeat: in quo quidem præter id, quod est ei peculiari ratione iniunctum (ad quod præcipuam etiam conferet curam, nec propter alias occasiones, licet bonas, diuini obsequij posthabebit) potest, & debet considerare quibus alijs in rebus, quæ ad Dei gloriam, & animarum salutem conferant, suam operam sine detrimento suæ missionis (vt dictum est) possit impendere. Opportunitatem autem, quam Deus ad id dederit, quantum in eodem conuenire iudicabit, è manibus elabi non sinet.

Ad finem nostræ professionis ac promissionis melius consequendum, Præpositus Generalis, cum nouus Christi Vicarius in Apostolica sede fuerit constitutus, per se, vel per alium intra annum ab eius creatione & coronatione teneatur eius Sancti-

tati declarare professionem, ac promissionem expressam Obœbientię, qua ipsi Societas peculiari voto circa missiones ad Dei gloriã se obstrinxit.

DE MIS-

DE MISSIONIBVS
Superioris Societatis.IN Caput
II.

Cap. II.

A * **Q**VO spirituali animarum
necessitati subueniri mul-
tis in locis maiori cum facilitate,
ac securitate eorum, qui ad id fue-
B rint destinati, possit; * Præpo-
positi Societatis, iuxta facultatē
eis à summo Pontifice cōcessam,
mittere quosuis de Societate pote-
C runt, * quocunq; magis expe-
dire

A ¶ **F** A ilius
& expe-
ditius pluribus lo-
cis (præsertim si
remoti sint à sede
Apostolica) per
Superiorem Socie-
tatis prouideri po-
test; quàm, si sē-
per eis, qui boni-
nibus Societatis in-

digent, esset summus Pontifex adeundus. Particulari-
bus etiam securius est, si cum suorum Superiorum obe-
dientia, quàm si pro arbitrato suo (etiam si id possent)
& non ab ijs missi proficiscerentur, à quibus Christi Do-
mini nostri loco, vt ab interpretibus diuinæ voluntatis,
sunt regendi.

B ¶ Vt potest Præpositus Generalis reliqua munera
per seipsum & per inferiores; ita & hoc mittendi suos,
reseruatis missionibus, quas duxerit reseruandas, obire
poterit.

C ¶ Mittere quòcumque eis videbitur, inter fideles;
etiam in Indias, & inter infideles, præsertim vbi aliqua
esset habitatio fidelium, vt in Graciam, & cæt. intelli-
gendum est. Vbi essent omnino infideles; considerare ad-
modum Superiorem oportebit in conspectu Domini, num
mittere,

mittere, nec ne, & quò, & quos debeat. Semper autē erit subditi, missionē suā, vt de manu Domini, hilari animo suscipere.

D ¶ Vt in mittendo ad hunc vel ad illum locum reētius procedatur, præ oculis habendo maius diuinum obsequium et vniuersale bonum, vt regulam, ad quam exiguntur missiones oportet: eligenda videtur in tam ampla Christi Domini nostri vinea (paribus cæteris; quod in omnibus, quæ sequuntur, debet intelligi) eius pars illa, quæ magis indiget tam ob penuriam aliorum operariorum, quàm ob miserum statum & infirmitatem proximorum in ea, & damnationis extremæ periculum.

Considerandum est etiam, vnde verisimile sit fructum vberiore ex medijs proximi iuandi, quibus vtitur Societas, prouenturum; inde scilicet, vbi ostium apertius, & maior dispositio, & facilitas in hominibus, ut iuuari possent, videretur: quod quidē positum est in eorum maiori deuotione, ac desiderio (quod ex instantia qua nostros petunt, ex parte intelligi potest) vel in conditione

dire iudicabunt; qui tamen vbi-cunque fuerint, ad obedientiam sedis Apostolicæ parati erunt. Et quia cōplures sunt, qui aliquos ex nostris sibi concedi petant, potius propriæ obligationis spiritualis erga suum gregem, vel aliorum commodorum à fine nostro magis distātium ratione habita, quàm communium & vniuersalium; Præpositus Generalis, vel qui ab eo hanc habuerit facultatem, diligēter in huiusmodi missionibus curet, * vt in suis ad

D hanc

ditione & qualitate personarum, quæ magis sint idoneæ, vt iuuari, & fructum, quem ceperint, ad Dei gloriam conseruare possint.

Vbi magis debemus, vt in locis illis, in quibus De nus vel Collegia Societatis sunt, vel aliqui ex ea, qui studēt, et beneficentia populi iuuantur. Si paria essent cætera, quæ ad spiritualem profectum attinent; magis conueniret, aliquos nostros operarios versari, & huiusmodi loca talem ob causam iuxta ordinem perfectæ charitatis alijs præferri.

Quia bonum, quò vniuersalius, eò diuinius est: illi homines, & loca, quæ, cum profecerint, in causa eruat vt bonum ad multos alios, qui eorum authoritatem sequuntur, vel per eos reguntur, perueniat; debent præferri. Sic spirituale auxilium, quod hominibus magnis & publicis (sive seculares, ut Principes, Domini, Magistratus, uel Iustitiæ ministri; sive ecclesiastici illi sint, vt Prælati) quodque uiris doctrina & authoritate eminentioribus confertur, maioris momenti esse propter rationem eandem boni vniuersalioris existimandum est; propter quam etiam auxilium in pensum magnis gentibus, vt Indis, vel populis primarijs, vel Vniuersitatibus, quò solent multi confluere, qui, si iuuentur, ipsi operarij esse ad alios iuuandos poterunt, debeat præferri.

Vbi itidem intelligeretur inimicus Christi domini nostri seminasse zizania, ac præcipue effecisse, vt male sentiant, uel male affecti sint in Societatem, quò impediatur fructus, qui ex ea posset prouenire; tunc impensius esset incumbendum, præsertim si alicuius momenti,

& cuius

priorem locum habere æquum est.

Sic etiam inter pia opera, quæ equalis essent momēti ac necessitatis, & quæ æqualiter vrgerent, si aliqua securiora tractanti, alia verò periculosiora essent; & rursum aliqua, quæ facilius & expeditius, alia, quæ maiori cum difficultate & longiori tempore absoluantur: priora etiam debent præferri.

Cæteris, quæ dicta sunt, paribus; cum etiam sint aliqua occupationes vniuersalioris boni, & quæ se ad plurius auxilium extendunt, vt concionari, vel legere; alia magis particulares, vt cōfessiones audire, vel exercitia spiritualia tradere: si vtrisque vacari non potest; priores præferantur: nisi aliqua circumstantie mouerēt, vt secundæ magis conuenire viderentur. Cum etiam quædam pia opera diuturniora, & semper profutura sint, vt fundationes aliqua pie, quæ ad proximorum auxilium instituuntur; alia minus diuturna, quæ rarò, & ad tempus exiguum iuuant: constat priora secundis esse præferēda: & sic Præpositus Societatis potius ad hæc, quàm ad illa, suorum operam conferre debet. Fiunt verò hæc omnia propterea, quòd ad maius Dei obsequium, maius que proximorum bonum ita conueniat,

¶ & * vt hanc personam potius, quàm illam mittat,

* hoc,

fit, quæ efficaciter meliora cum in alijs omnibus eligere faciat; tum in mittendis ad quemuis locū illis, qui magis cōuenient, & quadrabūt personis & rebus, propter quas

¶ ¶ Quamuis summa prouidentia, & sancti Spiritus directio ea

mittuntur: illud tamen in vniuersum dici potest; primum, quod ad res grauiore, & in quibus plus refert non errare (quoad situm in eo fuerit cum diuina gratia, qui providere debet) mitti viros magis delectos, quibusque magis confidatur, oportet.

In rebus, quæ corporis labores maiores exigunt, qui robustiores & saniores.

Vbi pericula spiritualia plura sunt, qui in virtute magis probati & securiores.

Vt agant cum viris prudentibus, qui spiritualem gubernationem vel temporalem habent; ij conuenire magis videntur, qui discretionis & conuersandi cum hominibus gratiam habent, cum exteriori specie (modò, quæ interiora sunt, non desint) quæ ad authoritatem conferat. Possit enim magni momenti esse eorum consilium.

Ingeniosis & subtilibus ac litteratis ij magis quadrat, qui in ingenio itidè & litteris peculiare donum habent. Hi enim in lectionibus, & colloquijs magis iuuare poterunt.

Ad populum vt plurimum aptiores erunt, qui talento prædicationis & audiendarum confessionum pollent.

Quod ad numerum attinet huiusmodi operariorum, qui mittendi sunt, & combinationem eorum; consideratio erit etiam adhibenda; & primò quidem, cum fieri posset, conueniret vnum solum non mitti, sed saltem duos, tum vt mutuò ipsi in rebus spiritualibus & corporalibus inuentur, tum vt possint esse magis vtilis ijs, ad quos missi sunt, labores inter se diuidendo, quos in seruitium proximorum suscipiunt.

Et si duo mittentur; cum vno concionatore vel lectore

re commodè coniungeretur alius; qui messem in confessionibus & spiritualibus exercitijs, quam ille prepararet, colligeret; iuuaretque eundem in colloquijs, & alijs medijs, quæ ad proximos iuandos adhiberi solent.

Sic etiam si quis in modo procedendi Societatis, & cùm proximis agendi parum exercitatus mitteretur; alteri in his magis exercitato adiungi deberet, quem imitari, cum quo conferre, quemque de rebus dubijs, quæ occurrerent, consulere possit.

Alicui valde feruenti & animoso alius magis circumspectus & cautus bene adiungeretur; & sic de alijs mixtionibus huic similibus, ita, vt diuersitas vinculo charitatis vnita sic vtrunque iuuet; vt contradictionem vel discordiam inter eos, aut alios proximos generare non possit. Plures, quàm duos, cùm opus, ad quod mittuntur, maioris esset momenti in diuino obsequio, ac maiorem multitudinem exigeret, & alioqui Societas plures operarios sine detrimento rerum aliarum ad maiorem Dei gloriam & vniuersale bonum spectantium posset provide re, Superior mittere poterit; prout sancti Spiritus vniuersio eum docuerit, vel in diuine Maiestatis conspectu melius conuenientiusque ipse senserit.

G * hoc, vel illo modo, * ad Quod ad modum attinet eos mittendi (præter conuenientem instructionem) num pauperum more, vt sine iumento ac pecunia, an maiori cum commoditate mitti oporteat; cum litteris item, an sine illis, quò tendunt, destinatis (sive ad priuatos aliquos homines, sive ad Ciuitatem, vel eius caput scriben-

zur, quæ ad authoritatem aut beneuolentiam conferant) Superior undecunque maiorem proximorum adificationem, & diuinum obsequium intuen- do, quod conuenit, constituet.

Hic Tempus, * ad prolixius, vel breuius tem- pus, id semper, quod ad maius Dei dandū est, siue ad hanc, siue ad illam partem mittantur, quando à summo Pontifice præscriptū non est, metietur hinc quidem qualitas negotiorum spiritualium, quæ tractantur, & momentum ipsorum maius aut minus, habita necessitatis & fructus, qui percipitur, vel speratur, ratione; inde verò consideratio eorum, quæ aliis in locis se offerunt, & obligatio eis vacandi, & vires Societatis, quas habet, vt his atque illis operibus possit satisfacere. Quædā etiā accidere solent, quæ expendenda sunt, ut missionis tempus vel breuius sit, vel prolixius. Demum habita primi nostri instituti ratione, cū hoc sit per varias mundi partes discurrere, ac magis vel minus in illis hæere pro fructus, qui cernitur, modo; videndū erit, num cōueniat plus aut minus tēporis in his, aut illis missionibus impendi. Et vt hoc intelligatur, cōueniet crebris litteris certio- rem reddi Superiorem percepti fructus ab his, qui missi sunt.

Cū mutari aliquem oportebit; animaduertat Superior, quòd ad eum reuocandum, quoad fieri poterit, ijs medijs utatur; vt hi, à quibus aliquis euocatur, potius beneuoli omnino maneant, quàm offensi uel male affecti, & quòd in omnibus honor & gloria diuina, & bonum vniuersale quæritur, sibi persuadeant.

Dei obsequium & bonū vniuersale facit, statuatur. Cum hac ergo rectissima ac syncerissima intentione in Dei ac Domini nostri conspectu habita; &, si ei videbitur, propter deliberationis difficultatem vel momentum, re diuinæ Maiestati suis & domesticorum orationibus ac sacrificijs commendata; & cum aliquo vel pluribus ex eadem Societate, qui videbuntur inter eos, qui adfuerint, communicata, statuet per seipsum, num mittere debeat, nec ne; & sic de reliquis circumstantijs; vt ad Dei maiorē gloriam conuenire iudicabit. Erit autem eius, qui mittitur, officium, nulla ratione se ingerendo ad eundem, vel manendum in hoc loco potius, quàm in illo, * plenā ac omnino liberam sui dispositionem Superiori, qui cum Christi loco dirigit, ad ipsius maius obsequium & laudem relinquere. Sic etiam, vt alij maneant alicubi, vel aliò se conferant, * nemo quoquo modo sine consensu Superioris sui, per quem ille in Domino gubernandus est, curare debet.

Quocunque cum Superiore communicata re, hanc esse ipsius voluntatem intellexerit.

K ¶ His non repugnat proponere motus animi, aut cogitationes, quæ in contrarium occurrunt, subiycendo suū

M iij sentire

I ¶ Hinc planè fit, prohiberi, ne quis Principem, vel Cōmunitatē, aut hominem quēuis magnæ auctoritatis ad scribendum Superiori, vel verbo tenus petēdum aliquem de Societate moueat; nisi prius,

sentire & uelle ei, quod ipsius Superior Christi Dñi nostri loco sentiret, ac uellet.

L ¶ Dicitur, ordinariè, propterea quòd aliquando is, qui mittitur, tam instructus est, tantaque dexteritate pollet; ut instructio nõ sit necessaria. Sed demũ hoc fiet, quandocunque opus erit.

M ¶ Cuiusmodi essent orationes et Missæ, quæ initio præsertim suscipiendorũ operum, vel quã maior subsidij necessitas cernitur, quòd res magni momenti sint, vel difficultates graues incidant, ad id applicentur. In hoc ergo, sicut & in alijs auxilijs suarum patentium, aut sedis Apostolicæ litterarum, & alijs rebus, quæ possent esse necessaria, providebit Superior, prout ratio, & caritas monebit.

N ¶ Hoc consilium & instructio non tantũ negotijs, sed

Quòcunque Superior mittere aliquem, * eum plenè instruere (& ordinariè in scriptis) debebit tam de modo procedendi, quàm de medijs, quibus eum uti velit ad finem, quem in animo habet. Per crebram etiam litterarum communicationem, quantum fieri potest, totius successus certior redditus ex eo loco, ubi ipse residet (ut personæ, & negotia exegerint) consilio, * & alijs auxilijs, quæcumque adhiberi possint, providebit; ut maius seruitium Deo fiat, magisque commune bonum per personas Societatis iuuetur: quod tanto maiori cura præstari debebit; quanto negotii qualitas (quòd vel magni momenti sit, vel difficile) * & personarum, quæ missæ sunt

(quod

N

sed

*sed etiã personis, (quod consilio, & instructione
 prout vnusquisq; indigeant) id magis exigit.
 vel animari, vel
 reprimi opus habet, perutile esse poterit : & sic de alijs
 intelligatur.*

DE LIBERA AD HANC

vel illam partem profectioe.

Cap. III.

QVAMVIS eorum sit, qui sub obedientia So-
 cietatis viuunt, se non ingerere directè vel in-
 directè ad sui missionem, siue à summo Pontifice,
 siue à suo Superiore i nomine Domini nostri IESU
 Christi mittantur: qui tamen ad regionem aliquam
 magnã (cuiusmodi esset India, vel aliã Prouinciã)
 missus esset, si pars eius aliqua peculiari limitatione
 ei assignata nõ fuerit, potest magis, & minus in hoc
 vel in illo loco immorari, aut discurrere quãcunq;
 omnibus perpensis (in se, quod ad voluntatem suã
 attinet, indifferentiam sentiendo) & oratione facta,
 iudicauerit ad Dei gloriam magis expedire. Hinc
 apparet quod (primæ & summæ obedientiæ summi
 Pontificis non repugnando) multo magis in huius-
 modi missionibus Superiori ad hãc partem potius,
 quàm ad illam, prout in Domino senserit conueni-
 re, eosdem dirigere licebit.

Vbicunq; quis maneat, si non est ei iniunctum,
 vt medio aliquo limitato vtatur; quale esset, legere,

M iij vel

IN CAPVT
III.

A **Q** *Vāuis*
hoc ita
se habeat ; tamen
conferre media ,
quibus vti debet
cum eo Superiore , qui ei propior fuerit , semper erit se-
curius .

vel prædicare ; in eo se exercebit
ex ijs , quibus vtitur Societas
in quarta Parte capite octauo di-
ctis, & proximo capite dicendis,
* quod magis conuenire iudica-
bit ; atq; etiã quod in sexta parte
deuitandum dicitur, ad maius
Dei obsequium etiam deuitabit .

A

QUIBVS IN REBVS DOMVS
& Collegia Societatis proximum
adiuuent. Cap. IIII.

QU¹IA non solùm enititur Societas discurrendo
per varia loca , sed etiam in quibusdam conti-
nenter residendo (vt in Domibus , & Collegijs)
proximos iuuare : operæpretium est intellexisse ,
quibus modis possint animæ in huiusmodi locis iu-
uari ; vt eorum pars illa , quæ poterit , ad gloriam
Dei exerceatur .

Et primò quidem conferet bonum exemplum to-
tius honestatis ac virtutis Christianæ ; vt nō minus
bonis operibus , imò magis , quàm verbis eis ædifi-
cationi esse , quibus cum agitur , curent .

Iuuatur etiam proximus sanctis desiderijs , & o-
rationibus in Dei cōspectu pro vniuersâ Ecclesiâ , ac

* pro

A * pro ijs præsertim, qui maioris sunt momenti, ad eius vniuersale bonum effusis, ac pro amicis etiam, & bene de nobis meritis viuentibus, & vita functis; siue postulent ipsi, siue non postulent; ac pro illis, in quorum auxilium peculiariter ipsi, & reliqui de Societate in varijs locis inter fideles, & Infideles incumbunt; vt Deus omnes ad gratiam suam excipendam per debilia huius minimæ Societatis instrumēta disponere dignetur.

IN CAPVT
IIII.

A § Cuiusmodi sunt Principes ecclesiastici & seculares, & alij, qui multū prodesse, uel obesse bono anīarū, et diuino obsequio possēt.

B § Vt in sexta Parte explicatū est.

4 In Missarum etiam sacrificijs
B iuuare possunt, & alijs diuinis officijs, * nulla pro eis eleemosyna accepta; siue aliqui particulares ea petierint; siue pro sua deuotione quisque ea Deo obtulerit. Et quod attinet ad Missas, præter eas, quæ pro Fundatoribus dicuntur, vna, vel duæ, aut plures (pro numero Sacerdotum, & prout conuenierit) singulis hebdomadis pro benefactoribus viuis, aut defunctis offerentur, Deum ac Dominum nostrum rogando, vt pro illis hoc sanctum sacrificium admittere, & pro infinita ac summa liberalitate suam beneficentiam remunerari, qua illi erga Societatem nostrā ex diuino amore ac reuerētia vsi sunt, æternis præmijs dignetur.

C § Præter

§ Porerit iuuari etiā proximus in Sacramentorum admini-

C Præter eos, qui Confessarij ordinarij constituti sunt, Superioris erit, in spiritualibus necessitatibus, quæ occurrunt, videre, num alij horum Sacramentorum administrationi vacare debeat, & quod cõuenit, statuere.

D Pascha intelliguntur octo dies ante, & totidem

post ipsum festum : Quanquam eo tempore, qui facultatem haberent, vel peregrini, & reliqui, quos ius excipit, possunt ad communionem admitti; & illi etiam, qui, cum iam suis parochiis satisfecerint, vellent hisce quindecim diebus semel, aut sepius in nostris Ecclesiis sanctissimum Christi corpus accipere.

E Quia quibusdam in locis fieri posset, vt aliquando his medijs, vel eorum parte vti non conueniret : Constitutio non obligat, nisi cum Superiori eis vtendum esse videretur; sed eam intentionem ostendit, quam habet Societas in locis, in quibus residet, quæ ea est, vt hæc tria media, vel duo ex illis, vel quod eorum magis conuenire videbitur, exerceatur.

administratione : præcipuè in audiendis confessionibus (* ad quas aliqui à Superiore, qui eo fungantur officio, sunt designandi) & in sancto Eucharistiæ sacramento, * extra Paschæ tamen festum, sua in Ecclesia administrando.

Proponatur verbum Dei populo assiduè in Ecclesia in concionibus, lectionibus, & in Christiana doctrina per eos, quos Superior probauerit, & ad tale munus destinauerit, * & quidè ijs temporibus, & modo, qui eidem ad

maiolem

maiolem Dei gloriam & animarum ædificationem expedire videbitur.

7 Potest & hoc ipsum, quod dictum est extra Ecclesiam Societatis, alijs in Ecclesijs, vel platejs, vel alijs locis præstari; quando ei, qui cæteris præest, ad maiolem Dei gloriam conferre videbitur.

8 Curabunt etiam priuatim proximum pijs colloquijs ad meliora promouere tum consilio, & exhortatione ad bona opera, * tum etiam tradendis spiritualibus exercitijs.

9 Corporalibus etiam pietatis operibus, quantum spiritualia, quæ maioris sunt momenti, permittent, quantumque vires patientur, incumbent; vt infirmis iuuandis, præcipuè in xenodochijs, eos inuisendo, & aliquos, qui eis inseruiant, mittendo; & dissidentes ad concordiam reuocando; sic etiam pauperes, ac in custodijs publicis detentos, quoad eius fieri poterit, per se subleuando, * &, vt alij subleuent, curando. Metiatur autem oportet

F ¶ Exercitia spiritalia plene non nisi paucis, usque huiusmodi, vt ex eorũ profectu non vulgaris ad Dei gloriam fructus speretur, tradenda sunt. Prima verò hebdomadæ exercitia ad multos, & aliqua conscientie examina, & modi orandi (præsertim primus trius illorum, qui in exercitijs proponuntur)

Præpositur) ad multò plures etiã extendi possent. Quis enim bona præditus voluntate ad hæc idoneus erit.

G ¶ Nihilominus non conuenit, Societatem, vel eius

Domas,

Domos, aut Collegia cum aliqua Cōgregatione misceri: nec in ea ulli conuentus agantur, nisi qui ad earundem Domorum vel Collegiorum vtilitatē in diuino obsequio fient.

DECLA- Præpositi prudentia (qui maius Dei obsequium ac bonū vniuersale semper ob oculos sibi proponet) quantum in huiusmodi rebus operę sit ponendum.

In Collegijs, & eorum Ecclesijs fiet ex ijs, quæ de Domibus dicta sunt, quod fieri poterit; pro ut opportunum fuerit, iuxta Superioris (vt dictum est) arbitriū.

Qui talento præditus ad scribendos libros cōmuni bono vtilis, eos conscriberet, in lucem edere non debet aliqua scripta, nisi prius Præpositus Generalis ea videat, & legi ac examinari faciat; vt, si ad ædificationem fore videbuntur, & non aliter in publicum prodeant.

De ijs, quæ ad officia domestica & res alias magis particulares pertinent, in Regulis Domorum dicitur: nec ulterius progrediemur circa missiones, uel diuisionem eorum, qui de Societate sunt,

per uineam Domini nostri

IESV

Christi.

OCTAVA

OCTAVA PARS

DE IIS, QUÆ CONFER-
RVNT AD EORVM, QUI
dispersi sunt, cum suo capite, &
inter se mutuam vnionem.

DE IIS, QUÆ IUVANT
ad vnionem animorum.

Cap. I.

QUO difficilius est, mē-
bra huius Congrega-
tionis cum suo capi-
te & inter se inuicē
vniri,* quòd tam dif-

fusa in diuersis mundi partibus
inter fideles & infideles sint; eò
impensius, quæ iuuant ad vnio-
nem, quærenda sunt: quando-
quidem nec conseruari, nec regi,
atque adeo nec finem, ad quem
tendit Societas ad maiorem Dei
gloriam, consequi potest; si in-
ter se & cum capite suo membra
eius vnita non fuerint. Dicitur
ergo de ijs, quæ conferunt ad ani-
morum vnionem; Deinde de ijs,
quæ ad vnionem personalem in

Con-

DECLARA-
TIONES
In Octauam Par-
tem.

IN CAPVT
I.

ASSVnt & a-
lia ratio-
nes, qualis est,
quòd vt plurimū
litterati erūt, &
gratia apud Pria-
cipes, & prima-
rios viros, ac po-
pulos non parum
valebūt.

B§ Ho

Congregationibus vel conuentibus pertinent. Et quidem circa animorum vnionem, quædam ex parte subditorum, quædam ex parte Superiorum, quædam ex vtrorumque parte iuuabunt.

B ¶ Hoc autem nō excludit numerū (licet magnū) eorum, qui erunt idonei, vt in Professos, vel Coadiutores formatos, vel Scholasticos approbatos admittantur; sed hoc eò spectat, vt commendatum habeatur, ne, qui tales non erunt, idonei (præcipue ad professionem) facile censeantur; & cum bene obseruabitur quod in secūda & in quinta Parte dictum est, Jatis erit. Qui enim huiusmodi essent, vt his locis traditur, turba existimari non deberent; sed potius gens electa, tametsi magna ea esset.

Ex parte subditorum iuuerit, a
* magnam turbam hominum ad B
professionem non admitti; nec quoscunque, sed selectos homines etiam inter Coadiutores formatos, aut Scholasticos retineri. Multitudo enim magna eorum, qui vitia sua non bene domuerunt; vt ordinem non fert, ita nec vnionem, quæ in Christo Domino nostro tam necessaria est, vt bonus status, ac procedendi modus huius Societatis conseruetur.

Et quia huiusmodi vnio magna ex parte per obedientiæ vinculum conficitur; hæc semper in suo vigore conseruanda est: Et qui foras ad laborandum in agro dominico ex Domibus mittuntur,

* quoad-

C * quoadeius fieri potest, in eadē sint exercitati: Et hac in virtute, qui primas in Societate tenēt, bono sui exemplo alijs præluceant, vniti omnino cū suo Superiore; & promptè, humiliter, & deuotè ei obediendo, persistant. Qui autem tam egregium sui specimē in obedientia non dedisset, certè ei adiungi deberet socius, qui in ea magis esset conspicuus. Nam vt plurimum socius, qui in obedientia magis profecit, eum, qui minus in ea profecisset, cum diuino fauore in eadem iuuabit. Et alioqui, quamuis ad hunc scopū non tenderetur, ei, qui cum aliquo munere gubernādi mittetur,

D * Collateralis socius (si Superiori videbitur, quòd sic melius cōmissio muneri satisfaciet) adiungi poterit: qui sic se geret cum eo, qui alijs præest, & ille inuicem cum hoc; vt obedientia ac reuerentia subditorum debilior erga Superiorem non reddatur: sed ille potius verum ac fidelem adiutorem & subleuatorem erga suam personam & aliorum, qui
sua

C ¶ Cum experimento cōperitum esset, aliquos ex his, qui missi sunt, nō recta incedere, quod ad obediētiā attinet; vel reuocari debeat; vel socij, qui in ea profecerint, eis adiungi; quamuis initio missi non fuissent.

D ¶ Quamuis Collateralis obediētiæ Præpositi, uel personæ illius, cui datur, nō subdatur: debet tamē ei interius & exterius reuerentiā exhibere, ac in ea reliquis, qui eius obediētiæ subduntur, exemplū præbere. Debet itidē, qua poterit, diligētia eum, qui alijs præest,

præst, iurare in rebus omnibus ad ipsius officium pertinentibus, in quibus eius operam ille requiret.

Quamuis etiam nulla de re interrogaretur: cum tamen animaduertet, quod ei aliquid dici conveniat, quod ad personam, aut res, quæ sunt ipsius officij, pertinet; debet fideliter ea, quæ oportet, ei referre, & cum libertate & modestia Christiana, quod sentiat, explicare: propositis tamen suis rationibus, & ijs,

quæ ipsum mouent; si Præpositus in sua contraria sententia persisteret; Collateralis proprium iudicium submittere, & ei conformem se reddere debet; nisi tamen clarissime intelligeret illum errare. Quod si accideret; ad Superiorem referre debet.

suae fidei commissi sunt, sibi datum esse in Collaterali experiatur.

Ad eandem obedientiæ virtutem ordo bene obseruatus inter ipsos Superiores, quorum alij alijs subduntur, & inferiorum erga illos, pertinet; ita, vt singuli, qui in aliqua Domo vel Collegio versantur, ad suum Præpositum localem, seu Rectorem recurrant, & per eum in omnibus regi se fiant. Eis autem, qui per prouinciam aliquam varijs in locis distincti manent, ad Prouincialem Præpositum, vel alium localem viciniorem erit recurrendum; pro ut eis iniunctum fuerit. Omnes verò Præpositi locales, vel Rectores crebra communicatione cum Prouinciali utantur, & iuxta eius arbitrium in omnibus se gerant. Eodem modo Præpositi Prouinciales cum Generali se habebunt.

* Sic

Curet

Curet etiam Collateralis vnionem, quoad eius fieri poterit, subditorum inter se, & cum suo Præposito immediato; & inter eos velut Angelus pacis incedat: & studium adhibeat, vt de Superiore suo sic sentiant, illumque ita ament, ut oportet, quem Christi Domini nostri loco habent.

Debet etiam certiore reddere Superiorem suum Generalem, vel Prouincialem ijs de rebus, quas vel ipse, vel is, cui Collateralis adiunctus est, commendaret; & sponte sua etiam eius loco id faciat, cum per aduersam corporis ualeitudinem, vel occupationes, vel aliquã aliã causam ille in hac parte officio suo deesset.

Contra Præpositus cum suo Collaterali nonnulla obseruare debet; ac primum, considerando quòd non vt subditus, sed vt auxilium & subleuamen ei datus est, peculiarem erga eum dilectionem & honorem præ se ferre debet; agatque cum eo familiariter, vt sit animosior ad ei dicendum, quod sentit; commodiusque id faciat, ac videat, qua in re eum iuuare possit. Curet etiam, vt auctoritatem habeat, & diligatur ab inferioribus. Eo enim vtilius eius ministerio erga illos vtetur.

Siqua occurrerint, quæ difficiliora esse videantur; cum eo tractari oporteret, eius sententiam rogando, & ad dicendum quod sentit (etiam cum non interrogaretur) reducendumque sibi in memoriam quod ad suam personam & officium conuenire videatur, exhortando. Et auditis, quæ à Collaterali dicuntur, melius per seipsum, quod factum opus est, constituet.

Quod attinet ad executionem sui officij; ad subdito-

rum gubernationem utatur Collaterali ut fideli ministro in rebus maioris momenti ; siue vniuersales sint ad Dominos ; siue particulares ad quemuis ex fratribus spectantes .

In ijs , quæ ad Prepositum Generalem pertinent , eique debentur , utatur etiam eius opera : & in omnibus eo habeat loco , eoque modo ipsi confidat , quo alteri sibi (dempta potestate) in spiritus vnione in Christo Domino nostro .

Et animaduertendum est , duabus ex causis præcipue Collateralem adiungi debere ; Prima est , quando in eo , qui cum præcipuo munere mittitur , maius auxilium desideraretur ; propterea quod non sit magnopere versatus & exercitatus in huiusmodi gubernatione ; vel propter alias causas : quamuis eius desideria & vita ad maiorem Dei gloriam sint valde approbata . Secunda , quando aliquis ex eis , quos secum est habiturus , huiusmodi esset ; ut existimaretur minus profecturus , si sub eius qui præest , obedientia constituatur ; quàm si ut socius adiungeretur : dummodo talentum ad eundem iuuandum haberet .

*E ¶ Cum particularibus ex causis Preposito Provinciali magis conuenire ad diuinum obsequium uideretur , ut aliquis ex ijs , qui in Domibus
vel*

* Sic enim , subordinatione conseruata , vnio , quæ in ea quàm maxime consistit , aspirante gratia Dei , conseruabitur .

Siquis diuisionis vel dissensionis eorum , qui vnà viuunt , inter se , uel cum suo capite author esse cerneretur ; diligentissime ab ea

Congre-

Congregatione velut pestis, quæ eam potest summopere inficere, si præsens remedium non adhibeatur, * separandus est.

F Ex parte Præpositi Generalis, quæ ad hanc vnionem animorum conferent, * sunt eæ dotes, quibus (vt in nona Parte dicitur) eum exornari oportet, quibus cum præditus fuerit, erga omnia membra *vel Collegijs versantur, sibi immediate subsit; potest ab obedientia Rectoris, vel Præpositi localis eum eximere. Et sic Generalis quosdã ex priuatis, & Præpositis localibus, uel Rectoribus, suæ obedientiæ proximè reseruare possit. Vt plurimum tamen prædicta obedientiæ subordinatio eo melior erit, quo perfectius obseruabitur.*

F ¶ Separare intelligendum est; vel omnino à Societate dimittendo; vel in alium locum transferendo: si hoc sufficere videretur, & ad diuinum obsequium, ac commune bonum iudicio illius, qui curam eius habet, magis conueniret.

G ¶ Iuuabit etiam in primis inter alia Dei dona bona existimatio, & authoritas erga subditos: & habere ac præ se ferre dilectionem, & curam illorum; ita vt subditi sibi persuadeant suum Superiorem scire, velle, & posse bene ipsos in Domino gubernare. Ad quod, sicut ad alia multa, conferet, secum viros, qui consilio polleant, habere (vt in nona Parte dicitur) quorum opera in ijs, quæ statuenda sunt ad bonum Societatis progressum, in his atque illis locis ad Dei gloriam vti possit.

Conferet etiam, circumspecte & ordinate præcipere,

eo modo curando subditos in obedi-
entiae officio con-
tinere, ut Superior
omni beneuolentia,
& modestia, &
charitate in Domi-
no, quod in ipso est,
utatur; ita, ut sub-
diti se potius ad di-
lectionem maiorē,
quā ad timorem
suorum Superio-
rum possint compo-
nere; quamuis ali-
quando utrunque
sit utile: eorum e-
tiam arbitrio ali-
quid relinquendo,
cum probabile vi-
debitur, quod eos
ad iuuabit; aliquan-
do etiā eis ex par-
te aliquid indulgē-
do, et cōpatiēdo, cum videretur id posse magis cōuenire.

Hic poterit nihilominus subditos alijs in locis, prout
occurrit occasio & necessitas occurrerit, visitare: & prope Ro-
mam aliquando habitare; prout ad maiorem Dei gloriam
fore iudicauerit.

membra Societatis suo fungetur
officio: capitis uidelicet, à quo in
illam influxus ad præfixum ipsi
finem necessarius descendat: &
sic à Generali Præposito, ut à ca-
pite, vniuersa facultas Prouincia-
lium egrediatur, ac per eos ad Lo-
cales, per hos autem ad singula-
res personas descendat: sic etiam
ab eodem capite (vel saltem eo
sua facultatem communican-
te, & rem approbante) missiones
procedant. De communicatione
gratiarum Societatis tantundem
sit dictum. Quò enim magis in-
feriores à suis Superioribus pen-
debūt; eo melius amor, obediē-
tia, atque unio inter eos retine-
bitur.

Et ut locus magis conueniat
ad cōmunicationem capitis cum
suis membris; cōferre plurimum
potest, ut * Præpositus Generalis
H
magna

magna ex parte Romæ resideat, vbi cum aliis omnibus locis Societatis faciliori vtetur commercio. * Præuinciales itidem in ijs locis diutius versabuntur, vnde cum inferioribus, & cum superiori Præposito commoda fuerit communicatio, quantum in Domino id effici poterit.

§ Præcipuum vtriusque partis vinculum ad membrorum inter se & cum capite suo vnionem, amor est Dei ac Domini nostri IESV Christi: cum cuius diuina ac summa bonitate si Superior & inferiores valde vniti fuerint, perfacile inter se ipsos vnientur; idque per eundem illum amorem fiet, qui à Deo descendens ad omnes proximos, ac peculiari ratione ad corpus Societatis pertinet. Charitas itaque, & , vt in vniuersum dicatur, omnis probitas ac virtus, qua iuxta spiritum procedatur, ad vnionem ex vtraque parte iuuabit; & (quod inde sequitur) omnis rerum temporalium contemptus, in quibus sui ipsius amor, grauissimus huius vnionis ac boni vniuersalis hostis, errare solet. Multum etiam conferet consensio tum in interioribus;

I § De visitatione Præpositi Præuincialis eadem erit ratio, atque Generalis. Poterit enim id facere, cum videbitur ad Dei maius obsequium fore; estque id valde proprium eius officij. Cum tamen aliquo in loco diutius est ei residendum; si fieri potest, locum eligat, ex quo cum subditis & cum Generali crebra communicatione litterarum vti possit.

K § Cum

K § Cum ijs, qui adhuc litteris operam non dederint, curandum est, vt omnes (vt plurimum) eandem doctrinam, quæ in Societate fuerit electa, vt melior & conuenientior no-

stris, sequantur. Qui autem studiorum cursum iam peregit, aduertat, ne opinionum diuersitas coniunctioni charitatis noceat; & quoadeius fieri poterit, doctrinæ in Societate communiori se accommodet.

L § Præpositi locales, vel Rectores, qui sunt in aliqua Prouincia, quique missi sunt ad fructum in agro Domini curandum, Præposito suo prouinciali singulis hebdomadis, si fieri potest, scribere debent; & Prouinciales, & alij Generali singulis hebdomadis, si vicinus fuerit: si autem in regno diuerso resident, vbi desit ea commoditas, tam priuati ad fructificandum missi (vt dictum est) & Præpositi locales, & Rectores, quàm Prouinciales, singulis mensibus semel Generali scribent; qui curabit, vt eisdem, saltem Prouincialibus, semel singulis mensibus scribatur. Ipsi vero Prouinciales Præpositis localibus, & Rectoribus, & priuatis personis, quibus opus erit, semel etiam singulis mensibus scribi curabunt; & vtrunque crebrius iuxta occasionum in Domino occurrentium rationes.

* vt est doctrina, iudicia, ac voluntates, quoadeius fieri poterit; tum etiam in exterioribus; vt est vestitus, ceremoniæ Missæ, & reliqua, quantum personarum, & locorum, & cæterorum varietas permittet.

Magnopere etiam iuuerit * literarum vltro citroq; missarum inter

M inter inferiores et Superiores frequens commercium, & crebro alios de alijs certiores fieri * ac audire quæ ex varijs locis ad ædificationem pertinentibus communicari omnibus possunt;

hanc formulam sequi oportebit. Qui sub vno Prouinciali sunt, ex diuersis Domibus vel Collegijs scribant quarti cuiusque mensis initijs litteras, quæ solum ea, quæ ad ædificationem faciunt, contineant: & alterum earum exemplum lingua vernacula illius prouinciæ, alterum latina scriptum sit: & mittant vtrunque duplex Prouinciali, vt mittat alterum exemplum vtraque lingua, Generali cum alijs suis litteris: vbi referat quod notatu dignum, vel ad ædificationem fuerit; si particulares id omiserunt. Ex altero vero exemplo tot alia exscribi curet; vt ad certiores reddendos alios de sua Prouincia satis sint. Si multum temporis consumeretur mittendis huiusmodi litteris Prouinciali; Præpositi locales, & Rectores possunt litteras suas latina & vernacula lingua scriptas, rectè ad Generalem, & earum exemplum Prouinciali destinare. Poterit etiam Prouincialis, cum ei visum fuerit, quibusdam ex localibus iniungere, vt certiores reddant alios eiusdem Prouinciæ, transmissis ad eos earundem litterarum, quæ ad Prouincialem mittuntur, exemplis.

Vt tamen, quæ in vna Prouincia geruntur, in alia sciantur; curabit Præpositus Generalis ex litteris, quæ à Prouincijs mittuntur, tot exempla exscribenda, quot satis sint; vt omnes alij Prouinciales certiores reddantur. Illorum vero quisque exscribi in suæ Prouinciæ usum curabit.

Cum magnum inter duas Prouincias commertium esset, vt inter Lusitaciam & Castellam, Siciliam & Neapolim; Prouincialis vnus possit Prouinciali alterius exemplum litterarũ Præposito Generali missarũ transmittere.

N § Ad clariorem omnium cognitionem quarto quoque mense mittatur Præposito Prouinciali ex singulis Domibus vel Collegijs breuis catalogus, isque duplex, omnium, qui in ea domo sunt: quique etiam post vltimum catalogum missum vsque ad id tempus, quo scribitur, desint; vel quòd mortui fuerint, vel alia quavis causa: breuiter perstringendo dotes vnuscuiusque. Et Prouincialis eodem modo singulis quadrimestribus exemplum catalogorum cuius-

nis Domus & Collegij Generali trās mittet. Ita enim melius intelligentur, quæ ad personas attinēt, melius quæ totum Societatis corpus ad Dei gloriã regi poterit.

ficationem, * & eorum, quæ N geruntur, cognitionem, afferuntur; cuius rei Superioribus, ac præcipuè Generali, & Prouincialibus cura erit, eo constituto ordine, vt quouis in loco, quæ ad mutuam consolationem & ædificationē in Domino faciunt, ex alijs sciri possint.

QVIBVS IN CASIBVS

Congregatio generalis fieri
debeat. Cap. II.

AD vnionem personalem vt veniamus, quæ in Cógregationibus Societatis fit; considerandum est,

est; quibus in casibus, qui, & per quem; ac itidem quo in loco, quo tempore, & modo debeant congregari; & id definiri, de quo in Congregationibus agetur. Et vt declaretur primo loco, quibus in casibus Congregatio, & Conuentus generalis fiat; illud in primis suppositum sit; quòd non videtur in Domino in presentiarum

IN CAPVT II.

A expedire, * vt certis temporibus aut crebrò fiat; quoniam Præpositus Generalis * adiutus communicatione, quam cum vniuersa

A **C** *uiusmodi esset, tertio aut sexto quoque anno, plus, minus.*

B *Huiusmodi communicatio fit per transmissas litteras, et personas, quæ ex Prouincijs venire debent: saltem vnus ex singulis earum tertio quoque anno, et ex Indijs quarto: electus Professorum et Rectorum illius Prouinciæ suffragijs: ad certiore[m] multis de rebus faciendum Præpositum Generalem. Possunt etiam per huiusmodi communicationem, cum opus fuerit, intelligi sententiæ eorum, quos Præpositus Generalis in uniuersa Societate melius sensuros iudicabit. Et sic, adhibitis eis, quos apud se habet consilij gratia, multa constituere sine Cōgregatione totius Societatis poterit; quandoquidem magna ex parte Cōgregatio ideo ad bene constituendum iuuare solet, quòd vel rerum maior cognitio habetur; vel quòd conueniunt aliqui eminentiores viri, qui dicunt quod sentiunt. Id autem multis in casibus sine Congregatione generali, vt dictum est, transigi potest.*

¶ Non

versa Societate habet, & eorum opera, qui cum ipso degent, hoc laboris & distractionis vniuersæ Societati, quantum fieri poterit, adimet. Aliquando tamen congregari, omnino erit necessarium; ut ad electionem Præpositi Generalis, siue eligendus sit, qui in demortui locum succedat; siue aliquam ob causâ ex ijs propter quas Generalis à suo officio absolui potest: ut postea dicetur.

C § Non res perpetuæ quauis satis sunt, ut generalis Conuentus in dici debeat; nisi maioris momenti sint. Aliquæ tamen magni momentis, licet non perpetuæ, satis essent.

Hoc autem discer-

ere, & statuere, Præpositi Generalis erit. Cum tamen aliqua acciderent, quæ vrgerent, magnique momenti viderentur; ut qui assistunt Generali, & Prouinciales, ac Præpositi locales pluribus inter se suffragijs iudicarent, quòd cogi debeat Cōgregatio generalis, ut nona in Parte dicitur; cogetur: idque Præposito Generali gratum esse oportet; & ut Congregatio huiusmodi magna cum diligentia fiat, idem Generalis statuere debet.

Altera causa est, cùm delibere oportebit * de rebus perpetuis ac magni momenti; quales essent (verbi gratia) Collegia vel Domos dissoluere, aut aliò transferre; vel res admodum difficiles ad vniuersam Societatem spectantes; vel rationem procedendi in illa pertractare ad maius diuinum obsequium.

QVI

QVI DEBEANT CON-
gregari. Cap. III.

IN Caput
III.

NON omnes, qui sub Obe-
dientia Societatis viuunt;
A nec Scholastici approbati, * ve-
rùm Professi duntaxat, & præte-
rea Coadiutores aliqui, si ita expe-
dire in Domino videretur, ' sunt
ad Congregationem generalem
conuocandi; & quidem ex his
non nisi qui commodè venire
queant. Non itaque infirmi ac
valetudinarij, nec qui in regio-
nibus remotissimis agunt, vt in
Indijs; sed nec illi, qui præ mani-
bus negotia habent magni mo-
menti, quæ absque graui incom-
modo deserui non possunt, conue-
nient.

A *Cvm* vocat
Congrega-
tionem qui supre-
mam in Societate
curam habet; eius
erit iudicium, num
aliqui, qui profes-
sionem trium vo-
torum solemnium
emiserunt, vel Co-
adiutores nonnul-
li ad conferendum
cum eis de rebus,
quæ in Congrega-
tione tractanda sūt;
venire debeant.
Hoc enim aliquan-

do conueniens fore videtur; præsertim si Rectores Colla-
giorum, & eorum Procuratores, aliq̄ue officiales, quibus
optimè perspecta erunt, quæ ad ipsorum officia pertinent,
vocentur. Possent etiam huiusmodi officiales suffragium
actiuum & passiuum ad reliqua habere; præter quàm vt
Professis quatuor votorum præesse possint. Si Cōgregatio
ad electionem Generalis indicitur; nullus, qui quatuor no-
ta solēnia in professione non emiserit, suffragium actiuum
aut passiuum ad huiusmodi electionem habere poterit.

B § Pro-

nient. Pendebit autem hoc ex iudicio Præpositi Generalis, si is ad Congregationem conuocauerit; vel eorum, qui cōgregati in singulis Prouincijs fuerint, vt venturos ad generalem Congregationem eligant. Verùm vt certa aliqua ratio præscribatur; cùm Cōuentus celebrabitur ad eligendum Generalem, aut ad deliberandum de ijs, quæ ad Generalem ipsum

B¶ Prouinciali veniendum esse intelligatur, si possit: sin minus pro se alium mittet: qui magis idoneus ei videbitur ex tribus, quos Congregatio prouincialis elegerit.

C¶ Quamque Collegiorum Rectores, ac Procuratores: vel ij, quos tanquam vicarios illi suo nomine miserint. Cùm conuentus ad res alias indiceretur; Præpositus Prouincialis sine congregatione Prouinciæ, duos ex ea eligere poterit pro arbitrio Præpositi Generalis; cuius erit pro occurrentium causarum ratione constituere, num conuentus Prouincialis huiusmodi ad duorum illorum electionem sit cogendus, an Prouincialis sine conuentu eos debeat eligere, prout ei videbitur in Domino expedire.

spectant, terni ex singulis Prouincijs veniant; * Prouincialis videlicet Præpositus cum duobus alijs, qui fuerint ad hoc negotium in Congregatione prouinciali electi: quæ quidem Congregatio in singulis Prouincijs ante generalem, ad hunc finem cogetur.

Conuenient autem & suffragij ius habebunt in ea Professi omnes Prouinciæ, qui interesse poterunt, Præpositi Domorum, at-

* His

C * His tribus & generali Congregationi, quicunque in Prouincia remanent suas vices delegabunt. Quòd si præter duos electos, quosdam alios Præpositus Generalis designaret, vel Præpositus Prouincialis adducendos iudicaret; eadem erit horum, & aliorum ratio. Sed si Prouincialis præter tres, aliquos eligeret; plures, quàm duos, adijcere non poterit; ita, vt ad summum quinque ex vna Prouincia veniant.

C ¶ *Quamuis qui remanent in prouincijs, suum suffragium in scriptis mittere non possint: tamen, si res fuerit eis communicata, suã sententiam in scriptis transmittent; & qui veniunt, dicent in Cõgregatione generali, quid & alij sentiant.*

2 Ex Professis, qui Congregationi intererunt, vnusquisque suffragium vnicum, solus Generalis duo habebit. Sed si numerus par esset, Prouincialis reliquis præferetur: & si inter ipsos Prouinciales esset paritas; pars illa, in quam Præpositus Generalis, uel (si is è viuis excessisset) ipsius Vicarius inclinabit, esset præferenda. Vt enim illis magis est necessarium diuinæ gratiæ auxilium propter munus quod gerunt; ita sperandum est, Deum ac Dominum nostrum vberius id illis, vt sentiant & dicant quæ ad ipsius gloriam faciant, largiturum.

IN CA-

IN Caput
IIII.

AD QVEM SPECTET
Congregationem gene-
ralem indicere.

Cap. IIII.

ASI nullus ex
Professis

apud Generalem
esset, & aliquem
ipse ex vicinis no-
minaret; eadem
erit ratio. Si ta-
men morte præoc-
cupatus, vel mor-
bo, qui ad hunc
effectum perinde
ac mors censea-
tur, Vicarium non
nominavit; qui
apud eum fuerint
Professi (quamuis
non in eodem loco,

sed in vicinis fuerint) pluribus suffragijs Vicarium eli-
gent. Et siue Præpositus Generalis aliquem vicinum ab-
sentem, siue nullū nominauerit; qui præest Domui, in qua
mortem obiit Generalis; vel qui vicinior esset, si in nulla
Domo Societatis moreretur, curabit statim mitti qui cer-
tiores faciat Professos vicinos, vt ad Vicarium constituen-
dum (vt dictum est) qui gerat vices Generalis, donec
ille electus fuerit, congregentur; vel ad eum agnoscen-
dum, quem constabit electum esse.

CVM ad eligendum nouum
Præpositum, priore vita fun-
cto, conuentura est Societas; * v-
nus ex Professis, quem suum in
hac parte Vicarium ante mortem
Præpositus nominauerit, alios
certiores faciendos curabit. Hic
autem Vicarius (vt plurimum)
vnus ex iis erit, qui adesse Præpo-
sito, & ipsum iuuare soliti sunt,
vel certè ex iis, qui proximè de-
gunt. Huius officium erit, Socie-
tatem ad electionem Præpositi fa-
ciendam, præscripto tempore, &
loco,

loco, quò conuenire oporteat, conuocare.

- 2 Quindo non ad electionem Generalis congregatur Societas; in alijs euentibus Præpositus Generalis eam conuocabit; præter quàm in illis, qui in noua Parte exprimentur: & non congregabit frequenter Societatem, vt dictum est; nisi rerum agendarum necessitas vrgeret. Sed cùm generalis Congregatio ad electionem Præpositi cõuocata eum iam elegerit; deinde de rebus alijs grauioribus, quàm vt à Generali, & iis, qui cum ipso agunt, decidi debeant, tractari poterit.

DE LOCO, TEMPORE, & modo congregandi.

Cap. V.

- 1 **L**ocus, quò conueniet Societas ad Generalis electionem, videtur ordinariè curia summi Pontificis esse debere, ubi plurimum erit ipsius Generalis residentia: nisi Societas ex composito conueniendum esse in alium locum, qui commodior omnibus futurus esset, statueret; ut liquis in confinio diuersarum Prouinciarum, in quibus manet Societas, esset constitutus; uel alius, qui magis accommodus uideretur. Si Præpositus Generalis est, qui Societatem ad alia negotia congregat; eius erit, eligere ac designare locum, quem in Domino aptiorem iudicauerit.

- 2 Spatium temporis, quod cogendæ Societati tribuetur,

buetur, ubi de electione Generalis agendum est, quinque aut sex mensium erit, à tempore, quo litteræ, quæ de hac re commonefacient, scriptæ fuerint. Prorogari tamen id tempus poterit, cum necessitas postulauerit. Cum uero alias ob causas fuerit congreganda, Generalis Præpositus pro suo arbitratu tempus designabit.

Modus in congreganda Societate seruandus hic erit; ut ille, cuius hoc est munus, confestim uariis uicis Prouinciales, & si qui ex Professis sigillatim conuocandi essent; adscripta (quantum sat esse ipsi uidebitur) causa, loco, & tempore conuentus habendi, certiores faciat: admonens quoque, ut ubique Missæ celebrentur, & orationes fiant pro fœlici Præpositi electione. Vnusquisque autem Prouincialium (si ipsi soli eligendi potestatem non habuerint) Professos, qui in ipsius Prouincia uersantur, Rectores quoque, & locales Præpositos, qui uenire possint, conuocabit. Vbi uero ad Congregationem prouincialem conuenerint, qui commode potuerint, eliget pluribus suffragijs (Prouincialis sententia pro duobus suffragijs numerata) eos, qui ad generalem Congregationem uenient; qui esse ij debebunt, quos magis expediat Congregationi interessè, & quorum absentia minus detrimenti Prouinciæ sit allatura. Ipsi uero, quàm primum poterunt, ad constitutum locum, relictis in suis Prouinciis Vicariis, & rebus omnibus bene compositis, proficiscuntur.

Curabunt præterea Superiores, ut omnes, qui sub
obedientia

obédientia Societatis viuunt, quotidie in orationibus & in Missarum sacrificijs plurimum Domino commendent eos, qui ad generalem Congregationem se conferunt; & simul, vt, quidquid in ea transigetur, ad maius obsequium, & laudem, & gloriam diuini nominis cedat.

DE MODO DELIBERATIONIS, cum de electione Generalis agitur. Cap. VI.

1 **S**I conuentus indictus est ad noui Præpositi, qui in demortui locum succedat, electionem; simul atque conuenerint, Vicarius Generalis quatuor dies ante Præpositi futuri electionem de eadem omnes alloquatur, horteturq; ad eam, prout ad maius Dei obsequium, & bonam Societatis gubernationem conuenit, faciendam: & præter hunc diem, tres sequentes habebunt, vt se Deo commendent, meliusque considerent, quisnam ex vniuersa Societate ad huiusmodi curam maximè idoneus sit futurus; informationem capientes ab eis qui eam benedare poterunt: donec tamen ingrediantur locum electionis, & in eum includatur, non desinant apud se, quem sint electuri.

2 Hoc medio tempore vnusquisque, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, teneatur Vicario manifestare, vel alicui ex antiquioribus Professis (qui cum Vicario conferet) si sciret aliquem hoc mi-

IN CAPVT
VI.

AGVT *suffragio*
priuari quis possit
vt inhabilis, quòd

nus affectasse, vel etiam tunc affectare, directe, aut indirecte id procurando, vel signo aliquo id declarando. * Qui autem de ambitione huiusmodi conuictus esset, actiuo & passiuo suffragio priuetur, de ambitione huiusmodi notatus esset, oporteret clare testimonijs conuictum esse, vel alioqui, quantum satis est, de veritate eorum, quæ obiecta sunt, constare; quacunque ratione id constare posset. Sed cum probationes suspitionem tantum valde probabilem, sed non fidem certam facerent; is non erit ad electionem idoneus; et, quæ sita aliqua occasione, remouendus quidem ab ea Congregatione, sed suffragij iure tanquam inhabilis priuandus non erit. Nec suspitio euulganda erit, & multo minus, si suspitio probabilis non esse deprehenderetur. Tunc enim nulla ratione id nocere debet ei, qui non iuste notatus fuerit: nec desinet Congregationi interesse, & suffragij ius, sicut alij, habere. Ad quem pertinet hoc iudicare, Vicarius est, tribus alijs ex antiquioribus Professis vocatis: & condemnatio vt minimum tribus suffragijs fieri debet. Qui autem aliter, atque in animo sentiret, sententiam diceret, ipso facto excommunicationem incurret.

Si ipsemet Vicarius, vel aliquis ex antiquioribus notaretur; semper quatuor ex ijs, qui prius professionem emisserunt, iudicabunt, excluso eo, qui notatus est: & eorum quisque, ad cuius aures huiusmodi infamia perueniret, reliquos vocet; vt de ea cognoscatur.

B § Qui

uetur, ' vt inhabilis ad eligendum alium, & vt ipse eligatur : nec in eam Congregationem, nec in aliam vnquam admitti possit.

3 Ipso die electionis, qui hos tres dies consequetur, celebret aliquis Missam de Spiritu sancto, quam omnes audiant, ac in eadem sanctissimum Christi corpus sumant.

4 Postmodum ad campanæ pulsum, * qui suffragium habent, ad locum Congregationis vocentur; & vnus eorum concionem habeat, qua in genere (nullo dato signo, quo particularis aliqua persona significetur) ad electionem eius Præpositi, qui ad maius Dei obsequium conueniat, exhortetur; Et postquam hymnum illum simul dixerint; Veni creator Spiritus &cæt. in prædictum locum Cōgregationis ab aliquo ex Præpositis, vel Rectoribus, vel aliquo quopiam de Societate, cui id officij in Domo Congregationis commissum fuerit, includantur; ita, vt nec inde egredi, nec eis aliquid ad uictum, præter panem & aquam,

B § Qui suffragium habent, Professi quatuor votorum duntaxat erunt, vt dictū est; si quidem de electione Generalis agitur: quamuis curetur, vt & alij conueniant ad maiorem rerum cognitionem habendam, si opus fuerit, & ad agendum post electionē Generalis alijs de rebus, in quibus Rectores, & Præpositi locales (si professionem triū

votorum emiserunt, vel Coadiutores formati sunt) qui uocandi erunt, suffragium (vt superius diximus) habebunt.

& aquam dari possit; donec Præpositum Generalem elegerint.

Quod si omnes communi inspiratione, non expectato ordine suffragiorum, quempiam eligerent; ille sit Præpositus Generalis. Omnem enim ordinem, & eligendi formulam Spiritus sanctus, qui ad huiusmodi electionem eos mouit, facile supplet.

Quando eo modo non perageretur electio; formula quæ sequitur erit obseruanda. In primis quisque

C *Seruabunt omnes silerium in locis Congregationis; ita ut vnus cum alio non colloquatur in ijs, quæ ad electionem pertinent (nisi quid esset, quod necessarium videretur; & id quidem coram omnibus dicendum esset) donec Generalis sit electus.*

seorsum orabit Deum, * & cum nullo alio loquendo, in Creatoris sui ac Domini conspectu exijs, quæ prius intellexit, apud se statuet, quem sit electurus; & in charta scribet nomen persone, quam eligit in Præpositum Generalem, & suum subscribet; & ad hoc spatium vnus horæ ad summum præfigatur: deinde ad sedes suas omnes conueniant: Et Vicarius * cum Secretario ad hoc ipsum

D *Antequam ingrediantur in locum electioni destinatum, in spatio quatuor illorum dierum congregati omnes, qui in loco Congregationis Professi inuenientur, Secretarium, & Assistentem eligent: ac quilibet, quem nominet, scriptum dabit; & publice Vicarius cum duobus ex Professis antiquioribus videbit, quis plura habeat suffragia:*

ipsum inter Professos electo; & alio tertio, qui eis assistat, exurgens à sede protestetur nolle se admittere quenquam, nec excludere, quem non debeat. * Det autem omnibus absolutionem generalem ab omnibus censuris ad hunc canonice electionis effectum: Postmodum, inuocata Spiritus sancti gratia, accedat cū suis socijs ad mensam in medio positam: & ipsimet tres prædicti mutuo suffragia sua alius ab alio petant: & * iuret vnusquisque prius, quàm det, quòd eum nominat,

in hoc cum omni reuerentia IESVM Christum, qui sapientia est æterna, quòd ego N. illum eligo, & nomino in Præpositum Generalem Societatis IESV; quem sentio ad hoc onus ferendum aptissimum. Itaque duo iurat; vnum, quòd suum nomen ponit, vt personæ eligentis; alterum, quòd ponit nomen illius, quem magis idoneum iudicat, vt personæ electæ: & tunc suffragium suum scriptum dabit. Et hanc iuramenti formulam quisque scriptam habeat exterius in eadem charta sui suffragij, & eam legat alta voce, cum suffragium dat tribus designatis. Locus autem, vbi quisque seorsum, & coram omnibus suum dat suffragium, mensa erit in medio constituta, vbi Vicarius est cum suis Assistentibus.

suffragia: &, vbi paritas esset, tres ipsi suffragia sua ferent; et qui duo habuerint ex eis, Secretarius, & Assistentens erunt.

E § Absoluit ab omnibus censuris, quas non incurrisset propter defectus ad hanc electionem pertinentes.

F § Formula iuramenti hæc esse poterit; Testem in

nominat, quem sentit in Domino ad hoc munus magis idoneum; & suffragia in manibus Secretarij simul feruentur: deinde à quolibet eorū, qui in Congregatione sunt, seorsum, sed tamen coram alijs proprium suffragium scripto contentū postulent, quod præuio eodem iuramento eisdem dabit vnusquisque. Deinde in medio omnium Secretarius suffragia, electum solummodo nominando, promulgabit; ac demum vno suffragiorum numero cum alio collato, qui plus, quàm mediam partem suffragiorum omnium, habuerit, sit Præpositus Generalis: & ita qui primus eum nominauit, vel Vicarius percontetur alios, an suum consensum ei præstent, quem maior pars elegerit; & vtcunque respondeant, formabit Decretum electionis, dicendo; In nomine patris, & filij, & spiritus sancti; E G O .N. nomine meo, & omnium idem sentientium eligo .N. in Præpositum

G § Incipiente Vicario cum Assistentibus, vel (si aliquis eorum fuerit electus) duobus reliquis; & sequentur cæteri.

H § Modus

Generalem Societatis I E S V . Quo peracto * statim omnes ad Reuerentiam ei exhibendam accedāt, & flexo vtroque genu manum eius osculentur. Qui vero electus fuerit, nec electionem, nec exhibitam reuerentiam (memor cuius nomine eam admittere debet) recusare poterit. Deinde simul omnes dicant, Te Deum laudamus.

Si non fuerit, qui amplius, quàm mediam partem suffra-

fuffragiorum, habeat; alia ratio, scilicet cōpromissionis ineatur, H * electis inter omnes tribus, aut quinque electoribus' (qui nimirum ad id munus plura haberint suffragia) & quò maior horum trium vel quinque pars inclinauerit, ille sit Præpositus Generalis, & promulgetur; eiq; reuerentia exhibeatur, & Deo nostro gratiæ agantur, vt superius dictum est.

8 Post promulgationem nulli integrum erit, suffragium suum mutare, nec peracta electione aliam tentare: & obseruet, quæ dicta sunt, qui schismaticus ac ruinæ Societatis author haberi nolit, & in pœnam excōmunicacionis latæ sententiæ incidere, I * aliasque graues censuras subire, pro arbitrio Societatis; cui vnio & conformitas omnimoda ad Dei gloriam conuenit.

DE MO-

I ¶ Poterit Vicarius cum plurium assensu, vel qui electus fuerit in Præpositum Generalem, discernere censuras, quæ conuenire in Domino uidebuntur.

H ¶ Modus eligendi hos electores erit; vt scribat vnusquisque quos sentiat eligendos, & qui plura habuerint suffragia, sint electores: & cum quisque scripserit huiusmodi electorum nomina, iurabunt omnes in hanc formam; Testem inuoco I E S V M Christum, qui sapientia est æterna, quòd ego N. illum eligo, & nomino in Præpositum Generalem Societatis I E S V, quem electores ad id constituti elegerint, & nominauerint.

CONST. PARS VIII.
DE MODO IN DELIBERA-
tionibus tenendo, quando in Con-
gregatione generali non de ele-
ctione Præpositi, sed alijs de
rebus agitur.
Cap. VII.

CVM in Congregatione non de electione Præpo-
siti, sed alijs de rebus grauibus, & ad statū So-
cietatis pertinentibus agitur; inclusio necessāria nō
erit: licet sit curandum, vt quā expeditissimè fie-
ri poterit, quæ tractanda sunt, absoluantur. Sed
quia ex prima & summa Sapientia descendat oportet
lux ea, qua dijudicari possit quid statuere con-
ueniat; in primis Missarum sacrificia offerentur;
fietque oratio in loco Congregationis, & alijs par-
tibus Societatis per totum illud tēpus, quo cōgre-
gantur, & quo tractantur res in eo Cōuentu defini-
endæ, ad gratiam impetrandam; vt omnia ad maio-
rem Dei gloriam constituentur.

IN CAPVT
VII.

AQ *Vi veni-
unt Pro-
uincialium loco,
eis absentibus eo-
dem ordine loquē-
tur. Hoc tamen
obser-*

Deinde semel aut sæpius om-
nibus congregatis, * Præpositus
Generalis; deinde Prouinciales,
Rectores, alijque ad Congrega-
tionem vocati, quæ eis tractāda
videbuntur, rationesque eorū,
quæ sentiunt, postquam diligē-
ter omnia considerauerint, ac
Deo & Domino nostro commen-
daue-

dauerint, corā omnibus breuiter proponent : ' Er postquā
 B dixerint sententiam suam, * eius summam scriptā in medio relinquent; ' vt, si qui velint, eam legant; & quod ea de re sentiant, in sequenti Congregatione dicant.

3 Rebus agitatis hinc inde in vna, vel pluribus Congregationibus, si nihil manifestè in alterā partem constitui videretur; cōi omnium, vel terè omnium assensu quatuor, qui definiant, ex ijs qui interfunt conuentui, & in eo ius habent suffragij, plurium sententijs (quibus alij se stare velle compromittant) eligantur: qui, quoties opus fuerit, cum Preposito Generali congregati, omnia

obseruabitur, vt antiquissimus ex Professis cuiusvis Prouinciæ, qui Prouincialis sit, vel loco Prouincialis veniat, dicat primus; et eū sequentur reliqui omnes eiusdē Prouinciæ iuxta antiquitatem professionis, vel votorum, quæ Coadiutores spirituales emittunt: Postea inter reliquos Prouinciales qui fuerit antiquior, & cum eo reliqui ex eadē Prouincia.

Post huiusmodi sequentur, si alij fuerint, qui sub nullo Prouinciali sint, uel extra ordinem sint vocati; qui etiam ordine antiquitatis dicent.

B ¶ Suum scriptum super mensa, quæ in medio erit, ponendo. Curabit autem Secretarius, vt, si opus fuerit, plura exempla exscribantur, vel quisque secum ferat; quibus rationes, quæ ipsos mouent, contineantur; vt videri possint ab ijs, qui sententiam de rebus eisdem dicturi sunt.

C ¶ Promul-

omnia ea, de quibus agitur, decident. Quod si omnes eiusdem sententiæ non fuerint; quò verget maior pars, id præferendum, & à tota Congregatione vt de manu Domini admittendum erit.

Si Præpositus Generalis ea corporis ualetudine non esset, vt posset rebus omnibus tractandis interesse; posset alium suo loco substituere; & sic sigillatim, omnibus rebus constitutis, prout maiori parti visum fuerit, quod decretum est, scribetur, & in plena Congregatione legetur: & si etiam tunc alicui visum fuerit, quid ea in re sentiat, dicere ei licebit; sed omnia tandem arbitrio Præpositi cum Definitoribus reliquentur.

Consideratis denuo illis, quæ discussa sunt, &

C § *Promulgatio fiet coram tota Domo, ac postea per Domos & Col*

legia reliqua; quod de ordinationibus & statutis dictum intelligatur, quæ, vt ubique obseruentur, constituta sunt. Quod enim ad Collegium, uel Domũ, uel personam vnã tantum pertineret, non est quòd alijs in locis promulgetur; quamuis res secretæ non essent: Sed si essent secretæ; multo magis euulgatio sub grauibus censuris arbitrio Præpositi Generalis est prohibenda.

Ordinationes in Cōgregatione constitutæ in suo vigore permaneant (si in alia Congregatione generali non reuocentur) quãuis Præpositus Generalis, sub quo factæ sunt, et uiuis excessisset.

DECLA-

N O N A . P A R S

DE HIS, QUÆ AD CA-
PVT SOCIETATIS,
& gubernationem ab eo de-
scendentem perti-
nent.

QVOD PRÆPOSITVM
Generalem, & quidem perpetuum,
dum vixerit, esse oporteat.
Cap. 1.

1

V T I N omnibus Rebuspub. vel
Congregationibus bene constitu-
tis, præter eos, qui ad fines par-
ticulares in eis tendunt; neces-
se est, esse aliquem, vel etiam plu-
res, qui boni vniuersalis curam ha-

béant, &, vt ad proprium finem, ad id tendant :
sic etiam in hac Societate, præter eos, qui particu-
laribus domibus, Collegijs, & Prouincijs etiam,
in quibus huiusmodi sunt Domus, vel Collegia,
præfunt, necesse est, esse aliquem, qui vniuersæ So-
cietatis curam habeat; qui hunc sibi finem consti-
tuat, vt bene gubernetur, conseruetur, & augea-
tur totum Societatis corpus; & hic est Præpositus
Generalis; qui cum duobus modis eligi posset, sci-
licet, vt ad tempus aliquod definitum, vel vt quan-
diu

DECLARATIONES
In nonam Partē.

IN CAPVT
I.

A ¶ Præter rationes, que

in hac Constitutione attinguntur, ut Generalis ad vitā constituitur; sunt et alia. Vna est, quòd longius recedet omnis cogitatio et occasio arbitrii, quæ huiusmodi officiorum pestis est, quàm, si certis temporibus esset eligendus.

Alterà, quòd facilius est, unum idoneum, quàm plures, ad hoc munus inueniri.

Tertia est, exemplum, quod sumitur ex communi ratione gubernationum magni momenti quæ ad vitam esse solent, tam in ecclesiasticis, summi Pontificis, & Episcoporum; quàm in secularibus, Principum, ac Dominorum. De remedio autem, quo euitentur aliqua incommoda, quæ sequi possent ex huiusmodi officio, si ad vitam teneatur; inferius capite quarto agetur.

B ¶ Maior erit Præpositi authoritas, si mutari non poterit; quàm, si ad vnum vel plures annos eligeretur, cum externis, quia magis omnibus notus erit; & cum ijs, qui de Societate sunt, propter rationem eandem. Et contrà, scire, quòd eo officio aliquando sit perfunctorus, et æqualis, vel inferior alijs futurus; esse etiam in eo parum exercitatum, authoritatem potest imminuere.

C ¶ Constat,

diu viuet, Societati prælit: * pro A
pterea quòd experientia, & in gu
bernando exercitatio, & homi-
num particularium notitia, * & B
erga eosdem authoritas confert
magnopere, vt bene hoc munus
obeat; ad vitam, & non ad tem-
pus aliquod præscriptum erit eli-
gendus.

gendus. Accedat autem ad cætera hoc commodi ex eo, vt Societas in rebus magni momenti ad Dei gloriam satis ferè semper occupata, * vniuersalibus his Conuentibus minus laboris & distractionis patiatur.

QUALIS ESSE

debeat Præpositus Generalis.

Cap. II.

A * INTER dotes varias, quibus ornari Præpositum Generalem optandum est, omnium prima hæc erit; vt cum Deo ac Domino nostro quam maximè coniunctus, & familiaris, tam in oratione, quam in omnibus suis actionibus sit; vt eò vberius ab ipso, vt boni totius fonte, vniuerso corpori Societatis abundantem donorum, ac gratiarum eius participationem, ac multum valoris, executionem perficit, quodque ex bonis corporis, & externis iuuare poterit, & iuxta ordinem positum, momentum earum estimandum est.

C ¶ Constat rarius Congregandam vniuersam Societatem; si Præpositus ad vitam eligetur: quandoquidem quæ fiunt Congregationes, maiori ex parte ad eius electionem, & raro in alijs occasionibus fiunt.

IN CAPVT II.

A ¶ AD has sex partes, vt primarias, reliqua reducuntur; quandoquidem in eis Præpositi perfectio consistit erga Deum: quodque eius affectum, intellectum, & exe-

B ¶ Et sic

valoris, & efficaciam omnibus illis rationibus, quibus ad animarum auxilium utetur, impetret.

Secunda, ut vir sit, cuius in omni virtutum genere exemplum reliquos de Societate iuuet; ac precipue in eo splendor charitatis erga omnes proximos, & in primis erga Societatem; ac verae humilitatis, qua Deo & hominibus amabilem eum reddant, sit conspicuus.

Liber etiam ab omnibus inordinatis affectionibus; per gratiam Dei edomitis & mortificatis, sit oportet; ne interius iudicium rationis perturbent: & ut exterius tam sit compositus, & in loquendo praesertim tam circumspectus, ut in eo nihil, ne verbum quidem, notari possit, quod non ad aedificationem siue eorum, qui de Societate sunt (quibus speculi, & exemplaris loco esse debet) siue externorum faciat.

Nihilominus eo modo didicerit rectitudinem, ac seueritatem necessariam cum benignitate, & mansuetudine miscere, ut nec se flecti sinat ab eo, quod Deo ac Domino nostro gratius fore iudicauerit: & tamen filijs suis, ut conuenit, compari nouerit; eo modo se gerendo, ut etiam qui reprehenduntur, uel corriguntur, quamuis secundum inferiorem hominem, quod agitur, displiceat; agnoscant nihilominus, quod recte in Domino, & cum charitate ille suum officium faciat.

Animi etiam magnitudo ac fortitudo est ei per necessaria ad infirmitatem multorum ferendam, & res magnas in diuino seruitio aggrediendas, in eis-
que

que constanter, quando id conuenit, perseuerandū; non propter contradictiones (licet à magnis, & potentibus excitatas) animum despondēdo: nec ab eo, quod ratio, & diuinum obsequium postulat, ullis eorum precibus, aut minis separari se sinendo; ut omnibus demum casibus, qui incidere possunt, sit superior: nec prosperis efferri, nec aduersis deijci animo sese permittat: paratissimus, cum opus esset, ad mortem pro Societatis bono in obsequium IESV Christi Dei ac Domini nostri subeundam.

6 Tertia est, ut præclaro intellectus, ac iudicij dono polleat; ut nec in rebus ad speculationem, nec ad praxim pertinentibus, quæ occurrerint, hoc talento sit destitutus. Et quamuis doctrina ualde ei necessaria sit, qui tam multis uiris eruditis est præfutura; magis tamen est necessaria prudentia, & in rebus spiritualibus & internis exercitatio ad uarios spiritus discernendos: ad consilium ac remediū tam multis, qui necessitatibus spiritualibus laborabunt, adhibendum. Discretionis etiam donum in rebus externis, ac modo res tam uarias tractandi, & cum tam diuersis hominum generibus in ipsa Societate, & extra illam agendi summopere erit ei necessarium.

7 Quarta & in primis necessaria ad res conficiendas est uigilantia, & sollicitudo ad eas incipiendas, & strenuitas ad easdē ad finem & perfectionem suam perducendas; ut nec incuria, nec remissione animi inchoatæ & imperfectæ relinquuntur.

Quinta

B ¶ *Et sic videtur etas valde senilis non convenire, quæ ad labores & curas huius officij idonea esse non solet; nec valde iuvenilis, quam nec authoritas, nec experientia quæ convenit, comitari solet.*

C ¶ *Externa censeantur; nobilitas, diuitiæ, quas in seculo habuit, honor, & similia. Et horum, cæteris paribus, aliqua ratio est habenda: alia tamen maioris momenti sunt, quæ, quamvis hæc desint, ad electionem possint sufficere.*

IN CAP-
 cium bonum, quod etiam idonea doctrina comite-
 tur. In reliquis enim per eos, qui ad eius auxilium
 destinandi

Quinta ad corpus pertinet; in quo, quod ad sanitatem, specie externam, * & ætatem attinet, B habenda est ratio, hinc quidē decentiæ & authoritaris, inde verò virium corporis, quas eius munus exigit; vt in eo fungi officio suo ad Dei ac Domini nostri gloriam possit.

Sexta * circa res externas est, C inter quas, quæ magis ad ædifi- 9 cationem, & Dei obsequium in eo officio conferunt, præferri debent. Huiusmodi esse solent estimatio ac bona fama: & demū quæ ex cæteris ad authoritatem cum externis, & cum ijs qui de Societate sunt adiuuant.

Denique ex eorum numero esse 10 se debet Præpositus Generalis, qui in omni virtutū ornatu clarissimi, & de Societate optime meriti, & diu in eadem tales esse perspecti sunt. Et si aliquæ ex dotibus superius dictis deessent; certè non desit eximia probitas, & amor erga Societatem, ac iudi-

destinandi sunt (de quibus inferius dicitur) cum auxilio & favore diuino multa suppleri poterant.

DE AVTHORITATE PRÆPO-
siti Generalis erga Societatem, ac de
officio eius. Cap. III.

I **V**T bene gubernetur Societas; expédire valde videtur, vt Præpositus Generalis omnem habeat authoritatem in Societatem ad ædificationem; quæ potestas (vnde Præpositi officium cognoscitur) hæc erit; primum Præpositus Generalis per se, & per alios admittere in Domibus, vel Collegijs, vel vbiunque libeat; poterit eos, qui ad institutum Societatis ei idonei videbuntur; siue ad pro-

A bationem, * siue ad professionem, siue in Coadiutores formatos; vel Scholasticos approbatos ad-
B mittendos censeat. * Poterit etiã eosdem dimittere, & à Societate remouere.

Eius certiore fieri, & de eorum dotibus ipsi satisfactum esse oportebit; vel hoc munus admittendi pro suo arbitratu (iuxta id, quod in quinta Parte dicitur) alicui, cui perinde, ac sibi ipsi, confidat, peculiariter committat.

B ¶ Iuxta id, quod in secunda Parte de dimittendi ratione dictum est.

IN CAP. III.

A ¶ **C**V M vnum vel plures ad professionem per alium admiserit; prius nominatim de eis

P **C** ¶ Siue

Eiusdem erit, quos mittendos iudicauerit, & quòcunque volet, ad studia litterarum mittere. Poterit & eosdè reuocare ante, vel post absoluta studia, ac transferre ab vno in alium locum; prout ad ipsorum particulare, & ad vniuersale bonum Societatis magis conuenire in Domino existimabit.

Totam habebit superintendentiam, & gubernationem Collegiorum; quod ad Scholasticos, & Præceptores, & officiales attinet; inter quos primas tenent Rectores; quos constituere, ac remouere poterit, eamque facultatem eisdem communicare, quàm senserit in Domino conuenire; & per huiusmodi Rectores administrationem Collegiorum exercebit in ijs, quæ ad ædificia, & temporalia ipsorum bona in Scholasticorum vsum comparata pertinent; vt in litteris Apostolicis continetur.

C § Siue reddenda sit ratio eisdem, siue Præposito prouinciali, siue alij cuipiã, qui ad eam exigendam potestatem commissariam habeat.

D § Per Constitutiones constitutos exercebit. & cat.

Et item penes Præpositum Generalem omnis facultas

Curabit etiam, * vt illi rationem officij sui eo modo, qui conuenire maxime videbitur, reddant. Et quod de Collegijs dicitur, de Vniuersitatibus Societatis eius cura cõmissis dictum intelligatur. Res enim earum, quæ ad vitæ ac doctrinæ institutionem pertinent, administrare, Præpositi Generalis munus erit; quod per Ministros à se iuxta

sultas agendi quosuis contractus emptionum aut venditionum quorumlibet bonorum temporalium mobilium tam Domorum, quàm Collegiorum Societatis: & imponendi, ac redimendi quoslibet census super bonis stabilibus ipsorum Collegiorum in eorundem vtilitatem ac bonum, cum facultate sese onere liberandi restituta pecunia, quæ data fuerit. Alienare autem, aut omnino dissoluere Collegia, vel Domos iam erectas Societatis sine generali eius Congregatione Præpositus Generalis non poterit.

6 De ijs verò, quæ Societati ita relinquuntur, vt ipsa pro suo arbitratu ea disponat (siue bona stabilia illa sint, vt domus aliqua, uel prædium nõ alicui certo Collegio ab eo, qui relinquit determinatè applicatum uel annexum; siue mobilia, cuiusmodi sunt pecunia, triticum, & quæuis alia mobilia) idem Generalis disponere poterit aut vendendo, aut retinendo, aut huic vel illi loco id, quod ei videbitur, applicando; prout ad maiorem Dei gloriam senserit expedire.

7 Et Præpositi Prouinciales, aut locales, & Rectores, & alij eius Commissarij eam partem huius facultatis habebunt, quam ipsis Generalis communicauerit. Neque vero collegiales ad huiusmodi actus collegialiter erunt congregandi.

8 Sicut ad Generalem pertinet curare, vt Societatis Constitutiones vbiq; obseru-

D tur; * ita ad eundem pertinebit, in ijs, quæ accidunt, vbi dispen-

P ij satione

D § Per seip-
siam exercere de-
bet

bet Generalis hęc potestati; & per alios in casibus urgentioribus id etiã prestare poterit, vbi sine incommodo insigni expectari nequit; vel vbi peculiariter alicui, cui, tanquam sibi ipsi, fideret, presertim in locis remotissimis, qualis est India, committeret. Et intelligendum est, dispensare posse, vbi eã esse mentem Constitutionum, vt dictum est, consideratis circumstantijs particularibus, & non aliter, in Domino iudicaret.

E § Penes Generalem erit, vt omnia experimenta, & plura etiam, quàm illa sex, de quibus in Examine dicitur, fiant; vel vnum aut plura eorum omittantur; vel cum alijs permulentur, constituere, quando alicui non conueniret, quod generatim conuenit; cuiusmodi esset hospitale, vel peregrinatio, vel lectio, vel aliqua ex alijs probationibus.

o **Generalis** in missionibus omnem habebit potestatem; eis tamen nulla ratione repugnando, quæ à sede Apostolica (vt in septima Parte dicitur) proficiscuntur. Mittere ergo poterit omnes ubi subditos, siue professionem emiserint, siue non emiserint (quos mittendos iudicauerit) * ad quaslibet mūdi partes,

F ad quoduis tempus vel definitum, vel indefinitum, prout ei videbitur, ad quamuis actionem exijs, quibus vti ad proximorū auxilium Societas solet, exercendam.

Gdam. * Poterit etiam missos reuocare, & in omnibus denique, vt ad maiorem Dei gloriam fore senserit, procedere. * Idem, cum talenta hominibus Societatis nostræ donata cognoscat, officia Prædicatorum, Lectorum, & Confessariorum distribuet. De alijs officijs tantundem intelligatur:

& quem-
situm, vel per seipsum, sed etiam per summum Pontificem, nullo tempore definito, potest reuocari; vt in litteris Apostolicis gratiarū anno quadragesimo nono per Paulū Tertium nostrum sanctū Patrē nobis concessarū cōtinetur.

H Hoc, sicut alia multa dicta, & dicenda, poterit exequi Generalis per suos ministros; siue Præpositi locales illi fuerint, siue non.

F ¶ *Vt inter fideles in Indijs, & inter infideles, ubi sunt aliqui incolæ Christiani, & etiam si nulli sint, in quibusdam casibus, vel necessitatibus vrgentioribus: Id tamē magna consideratione præcedente fieri debet.*

G ¶ *Non solum missos per præcedentem Præpo-*

& quemlibet eo in munere, quod conueniente ad diuinum obsequium, & salutem animarum obiturus in Domino videbitur, constituet.

Eius erit, vti facultatibus a Sede Apostolica Societati concessis, & eam partem illarum vnicuique inferiorum communicare, quam in ipso bene collocatam ad finem diuini obsequij nobis præfixum existimauerit. Eiusdem erit, reuocare eas, vel contrahere, ad eandem regulam diuini beneplaciti omnia exigendo. 10

Eiusdem Generalis erit, correctionibus vti, ac poenitentias, quæ ad satisfactionem quorumcunque defectuum conuenire videbuntur, habita ratione personarum, & aliarum circumstantiarum, iniungere: quarum consideratio eius charitati cum prudenti coniunctæ, qua ad Dei gloriam vtetur, committitur. 11

Eiusdem erit, conuocare Societatem ad generalem Congregationem (quando alijs de rebus, quàm de electione Præpositi est agendum) & statuere, vt Prouincialis etiam congregatio conuocetur, cum expedire iudicauerit; & dirigere eos, qui conuenerint, ac suo tempore, ijs absolutis, quæ tractanda erant, dimittere. 12

Sine eius facultate & approbatione nullus possit dignitatem vllam extra Societatem admittere; nec ille facultatem huiusmodi dabit, nec id approbabit, si Sedis Apostolicæ obedientia ipsum non compelleret. 13

Constitutæ

64 **C**onstituatur idem, ut dictum est, per seipsum Rectores Collegiorum & Vniuersitatū, ac Præpositos locales Domorum, quos aptiores fore iudicauerit; * Prouinciales itidem Præpositos ad triēnium ut plurimum (quamuis & contrahi, & prorogari etiam id spatium temporis possit, quando ad maiorem Dei ac Domini nostri gloriam id fore uidebitur.) Quibus etiam eam potestatem communicabit, quam duxerit communicandam.

65 **P**oterit etiam eam reuocare, restringere, & etiam augere, & administrationis rationem ab eis exigere. Quod si Prouinciali facultatem constituendi Præpositos locales, & Rectores communicauerit, eiusdem Generalis erit, eosdem confirmare, uel remouere.

66 **K** * Idem officiales reliquos ad gubernationem Societatis necessarios, ut Procuratorem generalem, & Secretarium Societatis constituet; eam illis facultatem, quam pro negotiorum ac perso-

P iiii narum

I ¶ Cum ijs, quæ bene suum officium faciunt, et ei possunt satisfacere, in triēnij definito spatio nihil deperit; quandoquidē hoc tempus et contrahi, et prorogari poterit: cū ijs, qui se pariter idoneos ostēderēt, id cōmodi accedit, ut sine nota, cursu triēnij peractō, remoueri possint: nisi ante id tempus ratione vniuersalis boni Generali remouēdi uiderētur.

K ¶ Quanquam poterit ad has electiones, et res alias granes & dubias rogare sententias aliorum, quos iudicauerit in Domino bene sensuros; con-
stitueret tādē, in eius erit potestate.

IN C. 1.

narum ratione conuenire in Domino iudicabit, cōmunicando.

Idem poterit non expectata Generali Congregatione Domos, Collegia, Vniuersitates Societati oblatas accipere, & in Fundatores cū priuilegijs in quarta Parte dictis eos, quos in Domino admittēdos duxerit, admittere; & Lectores, Sacerdotes, & alia, quæ occurrerint, prouidere. Erit tamen ei curandum, vt cum huiusmodi conditionibus admittat, ex quibus Societas commoditatem ad propositum sibi diuini obsequij finem, & non detrimentum sentiat. Sed si experimento compertum esset, grauari magis, quàm iuuari Societatem, nec Præpositus Generalis de remedio prospiceret; in prima generali Societatis Cōgregatione, vtrum huiusmodi Domus, Collegium, vel Vniuersitas relinqui, an teneri cum tali onere expediat, agi poterit. 17

Transferte, vel dissoluere Domos, vel Collegia iam erecta, aut in vsum Societatis professæ redditus eorum conuerrere Præpositus Generalis, vt in quarta Parte dictum est, non poterit. 18

Cognoscat, quoad eius fieri poterit, conscientias eorū, qui sub eius obedientia sunt; ac præcipuè Præpositorum Prouincialium, & aliorum, quibus munerā maioris momenti committit. 19

Generatim loquendo, in rebus omnibus, quæ ad propositum Societati finem perfectionis & auxiliij proximorum ad gloriam Dei faciunt, omnibus præcipere in obediētæ virtute possit: Et quamuis alijs inferioribus 20

inferioribus Præpositis, vel Visitatoribus, vel Commissarijs suam facultatem communicet ; poterit tamen approbare, vel rescindere quod illi fecerint, & in omnibus quod videbitur, constituere : & semper ei obedientiam ac reuerentiam (vt qui Christi vices gerit) præstari oportebit.

DE AVTHORITATE, VEL
prouidentia, quam Societas habere debet
erga Præpositum Generalem.
Cap. IIII.

A * **F**acultas, vel prouidentia Societatis erga Præpositum, habita semper ratione boni vniuersalis, ac maioris ædificationis, sex in rebus, quæ ad Dei gloriam iuuare possunt, consistit.

IN CAPVT
IIII.

A § **E**T exercebit eã per Assistentes, de quibus mox dicetur.

2 Prima ad res externas pertinet vestitus, victus, & expensarum quarumlibet ad personam Præpositi spectantium ; quæ omnia vel augere, vel imminuere poterit Societas ; prout Præpositum ipsum ac se decere, & Deo gratius fore iudicabit. Et huic Societatis ordinationi Præpositum acquiescere oportebit.

B § **V**rgere

3 Secunda ad corporis curam pertinet, ne in laboribus, vel rigore nimio mensuram excedat. Quæ etiam in re ad moderationem se reduci sinet Superior,

perior, & Societatis arbitrio acquiescet.

Tertia ad animam eius spectat; cùm etiam viris perfectis aliquando huiusmodi cura vel circa personam, vel circa officium sit necessaria. Habeat ergo Societas cum Præposito Generali (& idem cum inferioribus fieri posset) aliquem, qui accedens ad Deum in oratione, postquam diuinam bonitatem consuluerit, & æquum esse id iudicauerit; cum modestia debita, ac humilitate, quid sentiat in ipso Præposito requiri ad maius obsequium & gloriam Dei, admonere teneatur; siue ille sit eius Confessarius, siue alius quispiam per Societatem designatus, qui ad hoc negotium quàm maximè aptus videatur.

B ¶ *Urgere intelligendum est; si Princeps aliquis secularis id curaret: & ordinaret summus Pontifex aliquã sumere dignitatem, non tamen ita absolute imperando, ut ostẽ*

Quarta est, quòd, * si quis uirgeret (licet eum non obligando sub pœna peccati) ut dignitatem aliquam admitteret, in qua Præpositi officium necessario relinquendum esset, non posset sine consensu Societatis eam admittere. Societas autem, semper intuendo quæ ad maius Dei obsequium & gloriam pertinent, si

obedat se velle eum ad tale officium admittendum obligare. Nam in huiusmodi casibus, ubi cessat obligatio, non debet, nec potest sine probatione Societatis eam admittere: nec Societas approbabit, si Pontifex præcepto, quod ad peccatum obliget, non compelleret.

Obediencia Sedis Apostolicæ non compulerit, assensum nunquam prestabit.

¶ Quinta locum habet si accideret, vt valde negligens, vel remissus esset in rebus ad Præpositi officium pertinentibus propter grauem ægritudinem, aut senium, spe emendationis ea in parte sublata, vnde multum detrimenti publicum bonum pateretur. Tunc enim Coadiutor, vel Vicarius, qui Generalis officio fungatur, est eligendus; siue ipsemet Præpositus eum cum approbatione Præpositorum Prouincialium sibi substituat; siue illi cum approbatione duorum Præpositorum localium, vel Rectorum vniuscuiusque Prouinciæ eum per litteras pluribus suffragijs eligant ad Societatis gubernationem cum ea facultate, quæ Generali, vel ipsi Societati, si ea eligeret, communicanda videretur.

¶ Sexta locum haberet in quibusdam casibus (quos speramus per Dei bonitatem, aspirante ipsius gratia, nunquam euenturos) cuiusmodi essent peccata mortalia in externum actum prodeuntia, ac nominatim

Copula carnalis; * vulnerare quemquam;

ex redditibus Collegiorum aliquid ad proprios sumptus

D assumere; * vel cuius extra Societatem

uis, cum qua insignis læsio inferri potest.

C § Vt cum aliquo armorum genere, vel cultellato, vel re qua-

liquo armorum genere, vel cultellato, vel re qua-

liquo armorum genere, vel cultellato, vel re qua-

liquo armorum genere, vel cultellato, vel re qua-

D § Id agitur peculiariter, vt non det consanguineis,

vel eis, qui coniunctionem aliquam secularem cum ipso

habent:

habent: & nō præcluditur ostiū, vt fiat eleemosyna, vel detur, et, cui dari debere ad Dei gloriā Generalis sentiret.

E ¶ Quoniam, qui curam aliorū, præcipue tam vniuersalem habent, iniuste calumniam

à multis pati variis ob causas possunt; diligenter animaduertere oportet, vt probationes dictorum defectuum sint, quā fieri possit, efficacissima, morali modo loquendo.

DE MODO, QVO PRO-

cedere debet Societas in ijs, quæ ad

Præpositum Generalem perti-

nent. Cap. V.

IN primis Præpositi Prouinciales, quos Generalis ipse per se constituit, in conspectu Dei considerare & efficere quod vniuersali bono Societatis debent in prædictis ad Præpositum Generalem pertinentibus, prout in Domino senserint, teneantur.

In ijs, quæ ad sumptus & curam corporis eius, & res alias minus graues pertinent; cōgregatione opus

non

non est; sed * vt Societas viros quatuor ei assistentes, qui discretionem, ac zelo communis boni Societatis polleant, constituat: Qui quidem apud Præpositum manentes, in conspectu Creatoris ac Domini sui dicere, ac efficere, quidquid circa tria prima in præcedenti capite dicta ad maiorem Dei gloriã fore senserint, teneantur.

3 Electio verò quatuor huiusmodi Assistentium eorum erit, qui Præpositum eligent, quando ad id congregantur. Quòd si vel mortem obiret, vel à Præposito Generali diutius abesse propter causas graues aliquem ipsorum oporteret; non repugnantibus Prouincialibus Societatis, Præpositus Generalis aliũ substituet, qui cum approbatione omnium, vel maioris partis eorũ manebit in demortui, vel absentis loco.

4 Tertio si accideret aliquod ex peccatis (auertat id Deus) quæ sufficiunt ad Præpositum officio suo priuandum; simul atq; res per testimonia sufficientia, vel ipsius affirmationem constaret; iuramento obstringantur

IN CAPIT
V.

A § P RÆSES-
si sint, si commodè fieri poterit. Et, si aliquando huiusmodi Assistentes (vel aliquis eorũ) à Præposito recederent, missi ad hanc vel illam partem, vt citò redeant; necesse non erit alios in eorũ locum subrogare: si diu eos abesse oporteret, alij subrogentur. Verum Præpositus Generalis sine graui causa vel necessitate eos procul à se mittere nõ debet.

B § Rem
quatuor

B ¶ *Rem nihilominus secretā teneant, quantū fieri poterit; cum alijs etiam eiusdem Societatis, donec veritas eluceat; ut, si certum esse, quod quatuor sibi persuaserant, non inueniretur, iniusta infamie nota Præposito non imputetur.*

C ¶ *Cum* quatuor Assistentes ad id Societati denunciandum, & cum omnium, vel certè trium subscriptionibus Congregationem; * id est Præpositos Prouinciales cum duobus alijs, quos singuli ex sua Prouincia secum adducent (qui cōgregari tenebuntur) conuocandam. Et si res diuulgata, & communiter manifesta esset; non expectata quatuor Assistentiū conuocatione, Prouinciales alij alios vocando cōuenire deberent: Et ipso primo die, quo in locum huiusmodi Cōgregationis ingredientur, vbi aderunt quatuor illi, qui conuocarūt, cum alijs congregatis, rem is aggrediatur, cui omnia notiora sunt, & accusatio dilucidè explicetur; qua audita, Præpositus foras egredi debet: & antiquissimus ex Prouincialibus simul cū Secretario, & alio Assistente de tota re scrutinium faciat, & primò quidem, an constet de peccato, quod obijcitur, deinde an huiusmodi sit, vt propter id priuari officio debeat; & idem suffragia promulget, quæ, vt sufficiant, duas tertias partes excedent; & tunc statim de alio eligendo agatur: & , si fieri potest, non prius inde egrediantur, quàm Societas Generalem Præpositum habeat: & si eo die res transigi nō poterit, in sequenti, vel quàm expeditissimè fieri poterit, eo modo

eo modo quo in octaua Parte dictum est transigatur.

C * Si defectus deprehensi non fuerint eiusmodi, ut priuandus officio suo, sed tantum corrigendus uideretur; quatuor eligantur, quibus cura iniungatur considerandique correctio ei conueniat: & si non conuenirent, paribus suffragijs existentibus, quintus adiungatur, uel tres alij; ut quid in Domino conueniat, constituent.

D * Si accideret Præpositum Generalem ad Societatis gubernationem esse inutilem, re partim coram

C ¶ Cum defectus ad depositionem sufficientes non deprehenderentur; alijs de rebus agatur, propter quas conuocata Societas videatur; et quod ad Præpositum attinet, dissimuletur: immo quoad eius fieri poterit, nullo tempore divulgari debet. Et sic, cum conuocatur, pramoneri, & post rem discussam

serio iniungi conscijs, & præsertim Prouincialibus, oportet, ne cui indicent. Et cum constitutum fuerit, illum officio priuare, tunc etiam cum Præposito Generali secreto agendum est, ut ipsemet officio se abdicet: ut hoc promulgari, & peccatum ac officij propter peccatum priuatio occultari possit.

D ¶ Omnino esset inutilis, qui usu rationis careret, qui que in morbum minimè curabilem incidisset, tamque grauem, ut rebus sui officij vacare non posset, nec aliquando vacaturus speraretur. Si morbus talis non esset, ut de sanitate desperandum uideretur; sine Congregatione genera i Vicarius per euadem Præpositum posset constitui, ut

tui, vt ipsius officio, donec conualesceret, omnino funderetur; & recuperata sanitate, concessa ei prius facultas cessabit.

E Hinc apparet, necessarium non esse ad hoc statuendum ad Congregationem venire; nisi obedientia Sedis Apostolicæ intercederet, quæ Præpositum, vel Societatem (vt dictum est) ad peccatum obliget, nisi res ad effectum perducatur.

IN CA- coram eo, & partim in eius absentia agitata, dispiciatur, an eligi Vicarium absoluta cum potestate, quamuis sine nomine Præpositi Generalis (quandiu uixerit qui tunc erat) oporteat: & id, si pluribus, quam dimidiæ parti suffragiorum, uisum fuerit, sic agendum erit. Si id necessarium fore non iudicarent, uidendum erit, an præter ministros illos, quorum opera Generalis utebatur, Societas alios provide re debeat, ut, subleuato magis eo & adiuto, non desideraretur, quod ad gubernationem Societatis conueniret. Et ea in re sequi oportebit quod plus, quam media pars eorum, qui congregati sunt, statuerit. Si ageretur de dignitate, quam ut plurimum pati non potest Præpositi officium; si non compulerit talis obedientia summi Pontificis; quæ ad peccatum obligare posset; res in consultationem ne adducatur: * sed **E** id omnino tanquam certum tenendum est, nec debere, nec posse consensum ad huiusmodi dignitatem admittendam præstari.

DE IIS, QUÆ IVVARE
poterunt Præpositum Gene-
ralē, vt suo officio bene fun-
gatur, Cap. VI.

IN Caput

I.

CV M proprium Generalis of-
ficium non sit concionari,
nec confessiones audire, nec alia
huiusmodi (in quibus tamen il-
le, vt particularis persona, vide-
bit, quid præstare possit, cum ei
per alias occupationes officij sui
proprias licebit, & non aliter)
A* sed ita regere vniuersum huius
Societatis corpus, vt conserue-
tur, & gratia diuina aspirante in
bono

*eionis & augmenti huiusmodi impetrent : & ex ijs, quæ
præstare ipse potest, hoc maximi momenti apud eum esse
debet, & in quo plurimum in Domino confidat. Est enim
in primis efficax ad gratiam à diuina Maiestate impetran-
dam, à qua, quod expetitur, procedit : idque potissimum
faciet, cum necessitas occurrerit; tum etiam id faciet, soli-
tudinem adhibendo ad Constitutionum observationem,
uniungendo crebrò sibi rationem reddi eorum, quæ in Pro-
uincijs omnibus geruntur per Prouinciales, scribendo
eisdem quod sentit de rebus ad se relatis, & curando, vt
prouideatur, vbi conuenit, per se, & ministros; de qui-
bus agetur.*

Q

B I Hoc

A **H**OC præ-
stabit in
primis authorita-
te, & exemplo vi-
tæ suæ, & charita-
te ac dilectione So-
cietatis in Christo
Domino nostro, &
oratiōe assidua ac
desiderijs plena,
& sacrificijs, quæ
gratiam conserua-

bono suo statu, & modo procedendi ad Dei & Domini nostri gloriam crescat, ad quem sibi propositum finem suam potestate uti debet.

Præter dona illa perfectionis magnæ spiritualis, ac virtutum, de quibus secundo capite dictum est, bonis etiã ministris ad munera particularia obeunda opus habet: Quamuis enim per seipsum aliquando in illis versetur; habeat tamẽ necesse est Præpositos inferiores (quos viros selectos esse oportet) quibus multum potestatis conferre, & huiusmodi res particulares ferè semper committere possit. Eius autem crebrior communicatio inter Præpositos inferiores cum Prouincialibus erit; horum autem cum Rectoribus, & Præpositis localibus, ut melius subordinatio conseruetur. Aliquando tamen Generalis vel ut pleniorum rerum omnium notitiam habeat, vel propter alia, quæ sæpius accidere solent, ipsemet cum Rectoribus, & Præpositis localibus, & particularibus etiam personis agat; eisdemque consilio, reprehensione, &, si opus est, correctione inuare studeat; Quandoquidem eius est munus, defectus Præpositorum inferiorum supplere, ac cum diuino fauore & auxilio quod in ipsis perfectum non est, ad perfectionem perducere.

Ad omnia etiam conferet, si Generalis litteras Apostolicas, & concessiones omnes, quæ ad institutionem, facultates, vel priuilegia Societatis pertinent, & quoddam eorum compendium apud se habuerit, catalogum itidem vnum omnium Domo-

rum, & Collegiorum Societatis cum suis redditibus, & alterum personarum omnium, quæ in quavis Prouincia versantur, non solùm Professorum, & Coadiutorum, qui formati, ac Scholarium, qui approbati dicuntur; sed etiam illorum, qui in probationibus exercentur; vbi eorum nomina & qualitates scribantur: & hunc catalogum renouandum singulis annis, si conuenire videbitur, curabit. Et demum omnia, quoad eius fieri poterit, perspecta habeat, vt in omnibus rebus melius possit, quæ ad gloriam diuinam pertinent, prouidere.

4 Quod in vniuersum in sexta Parte capite tertio dicitur, eos, qui de Societate sunt, negotijs secularibus, licet pia alioqui essent, implicari non debere; id Generali magis, quàm reliquis

B omnibus, conuenit: * ne in eis, vel aliis etiam rebus pijs quidem, sed ad Societatem non pertinentibus, ita occupari se sinat, vt tempus ac vires ad ea, quæ pertinent ad ipsius officium (quod quidem magis, quàm totum hominem requirit) eum destituant.

* Sed

quorum piorum operum, quæ ad Societatem non pertinent, curam suscipere; vel quòd magni sint momenti in Dei obsequio, vel in gratiam eorum, qui id impetrare student.

B § Hoc intelligendum est, quatenus declinari poterunt. Sed demùm prudentia docebit, num per se aut alios de Societate debeat nonnunquam ali-

C § *Prescribe re ordinem, qui tenendus est (si talis non esset, qualis conueniret) ubi residet, & etiam alijs in locis, Præpositi Generalis est. Sed executio alijs, vt dicitur, demandabitur.*

D § *Quo-* reiecerit, subleuetur certè ab eis, & huiusmodi curæ occupatione liberetur.

Sic etiam in quauis Prouincia eos habeat Prouin-
 ciales tam probatæ fidei, tamque idoneos, vt qui in-
 telligit magna ex parte ex his & localibus bonam gu-
 bernationem Societatis pendere. Cùm autem illi ta-
 les fuerint, laborem cum illis in rebus, quæ id patiū-
 tur, diuidēdo, & de omnibus grauioribus certio-
 rem se fieri curando, plus otij, ac temporis sibi relictum,
 vt rebus vniuersalibus vacet, quæ solus ipse obire
 potest, intelliget. Plus etiam lucis ad perspiciēdum,
 quid in illis factò opus sit, se habere experietur; si
 ipsius intellectus eam lucem, qua donatus est, ex par-
 te non amiserit; vt eis accidit, qui plus æquo in re-
 bus particularibus, ac exiguis occupantur: vnde op-
 primi & debilior reddi intellectus acies ad res vni-
 uersales perspiciendas solet.

* Sed nec in executione mini-
 steriorum particularium ad So-
 cietatem pertinentium, quæ per
 alios effici possunt, magnopere
 occupari deberet; cuiusmodi es-
 set peculiaris alicuius domus cu-
 ra, quod ad sustentationem tem-
 poralem, & gubernationem eius
 attinet: quin potius, vt superius
 dicitur, suos quouis in loco, eti-
 am vbi ipse residebit, officiales ha-
 beat; in quos si totam curam nõ

beat; in quos si totam curam nõ
 beat; in quos si totam curam nõ

7 Nec solum Præpositus Generalis ad res particulares (vt dictum est) ministris opus habet ; * sed etiam ad vniuersales , & sui officij proprias , vt eis bene ac suauiter possit satisfacere . Habeat igitur necesse est , qui multa in memoriam reducendo , ad sollicitudinem curandi res tam multas officij sui , qui etiam consilio ad eas ordinandas , demum qui diligentia ac labore ad eas opere complendas adiuuet . Id enim compertum est , quòd nec viri vnius memoria tam multarum rerum recordationi satis sit ; nec , si id præstaret , vnius intellectus ad easdem bene considerandas & ordinandas satis esset ; nec , quamuis & hoc posset , vires vnius ad easdem exequendas sufficerent .

8 Ad primum illud de sollicitudine omnia curandi aliquo ministro ei opus est , qui ordinariè apud ipsum maneat ; * qui
um officium faciat , eisdem indiget

D § Quoniam qui cum tam multis hominibus , de quæ rebus tam veris & tanti momenti agere debet , si aliorum ministerio non iuuaretur , onus ferret intolerabile , quòd ne magna quidem cum distractione animi , & sanitatis ac longioris vite dispendio bene posset sustinere . Et sic videre est , eos omnes , quibus gubernationum alie cuius momenti cura est commissa , quò illis satisfacere possint , multis ad illi auxilijs subleuari . Unde & Generalis , vt bene , expedire , & suauiter su-

E ¶ Huius officium erit, ex omnibus litteris, & informationibus summam in pauca redigere, & capita eorum quæ superiori proponenda sunt, & quæ postulant, ut respondeatur, vel aliquid agatur; & prout se extendet munus à Generali commissum, litteris poterit respondere; siue Generalis, siue ipse Secretarius de ipsius commissione eas subscribat: & Generali eas, vel secundum eius voluntatem Assistentibus, vel alicui eorum, aut etiam nulli ostendat; prout res ipse, de quibus scribitur, & ratio personæ Secretarij exigunt.

* qui pro memoria, & manibus illi sit ad omnia, quæ scribenda, & tractanda fuerint; ac breuiter ad res omnes officij sui obeundas; qui induat lictæ positi personam; & præter potestatem, totum officij eius pondus humeris suis impositum esse existimet.

¶ Hic Præpositi Minister vir esse sollicitus & discretionis, & si fieri posset, doctrinæ dono, & specie honesta, ac modo agendi verbo & litteris cum omnium hominum genere præditus esse deberet; qui que in primis esset vir, cui confidenter quiduis committi posset; qui que Societatem in Domino diligeret: quò utilius eius opera ac ministerio uti Præpositus Generalis ad gloriam diuinam valeat.

¶ Secundum auxilium, videlicet consilij ad res graues, quæ se offerunt, ordinandas, & cōstituendas, quam

F ¶ Etiam

quam sit Generali Præposito necessarium, ex eorum
 multitudinē, & ex humani intellectus natura, qui
 eam multas in partes consideratione diuidi nequit,
 vel certè ad id, quod oportet, in eis partibus dispici-
 endum, ac providendum non sufficit, potest intel-
 ligi. Videtur ergo per necessarium, vt aliqui sint apud
 Superiorem viri litteris & omnibus alijs Dei donis
 clari, quibus assistant, & considerandi peculiari solli-
 citudine res vniuersales Societatis à Generali com-
 missas curam habeant; quam illis possēt diuidere,
 quo accuratius res omnes perspiciant; vt vnus re-
 rum Indiarum inspiciendarum, alter Hispaniæ &
 Portugalliæ, & alius Germaniæ & Galliæ, & alius
 Italiæ & Siciliæ curam haberet; & sic de alijs, quan-
 do Societas in plures partes spargeretur. Quisque
 autem ex eis peculiari oratione, & suis in sacrificijs
 recordatione Deo partem illam sibi specialiter com-
 missam commendare debet, & considerare, quid in
 ea magis ad id consequendum, quod sibi Societas
 proponit, iuuare possit. Conferendum etiam cum
 alijs esset, siquid ad rem facere magnopere videret-
 ur. Res autem inter se discussas

F. Generali referre possent. * Idem
 etiam attenderent ijs rebus, quæ
 vel à Præposito, vel etiam à Secre-
 tario Societatis proponerentur;
 vt magis inter ipsos discussæ Su-
 periori referantur. Et in vnuer-
 sum in considerandis & tractan-

F. Etiam res
 scribenda maioris
 momenti, et instruc-
 tiones eorum, quæ
 huc & illuc mit-
 tuntur, cum his an-
 tequam scriberen-

sur, possent conferri: quodque eis uideretur, posset Secretarius Superiori referre; et tātundem in ijs, quæ ad doctrinā pertinēt. Hæc autem non solum subleuarēt Generalem, sed etiam rebus illis, quæ ab ipso constituerentur, maiorem auctoritatem afferrent.

¶ Quam-
gina ducentesima

Quamuis autem res grauiores cum eis tractandæ sint, statuendi tamen facultas, postquam eos audierit, penes Præpositum Generalem erit.

In tertio auxilio, videlicet diligentia ad exequendum vel complendum quod ad res Societati necessarias fuerit constitutum, cuiusmodi essent negotia, quæ ad Domos vel Collegia pertinēt, expedire, tum etiam quæ illorum sunt, defendere: & generatim ad res omnes agendas, multum conferet, immo necessarium est vnius Procuratoris generalis Societatis auxilium; qui quidem Romæ resideat, ac prudentia, fidelitate, & dexteritate cum hominibus agendi, & omnibus.

dis rebus tam ad doctrinā, quàm ad praxim pertinentibus, quæ altiore considerationem postulant, iuuare Præpositum ac subleuare debent. Præter id autem, & quòd rebus multis melius prouideri per illos poterit, prædicationi, lectioni, confessionibus audiendis, & alijs bonis ac pijs operibus ad Dei gloriam & animarum auxilium vacare poterunt.

Numero autem huiusmodi Assistentes nunc quidem quatuor erunt; & quidem illi ipsi esse poterunt, de quibus superius pagina trigesima septima dictum est.

11

12

omnibus.

omnibus alijs dotibus polleat,
G non tamen Professus sit, * nec in
 Domibus Societatis professæ ha-
 bitet, sed in alia (de qua di-
H ctum est in quarta Parte) * qui
 suis etiam auxilijs, ac Ministris
 ad ea negotia, quæ solus non po-
 test conficere, necessarijs suble-
 uetur.

3 Cum ergo Præpositus huius-
 modi habeat auxilia, tempus
 (quod quidem valetudo, &
 vires corporis permittent) par-
 tim cum Deo, partim cum of-
 ficialibus, & Ministris huius-
 modi agendo, partim secum se-
 orsum considerando, ac cum au-
 xilio & favore Dei ac Domini no-
 stri, quod agendum est, statuen-
 do, impendet.

* Præpositi

*presunt, iuxta quod ordinatum, vel commissum eis
 fuerit à Generali, vel de ipsius intentione eis consti-
 derit.*

H *Vel ut plures Procuratores constituerentur, pro-
 ut res, quæ incidunt, & necessitas vrgens diuersarum ac
 variarum regionum postularat.*

G *Quam-
 uis Procurato-
 rum habitatio in
 Domibus profes-
 se Societatis or-
 dinarie esse non
 debeat, sed in
 alia ipsis assigna-
 ta: nihilominus,
 quando non tra-
 ctant lites, vel
 quando necessitas
 aliqua vrgeret,
 vel alioqui conue-
 niret, & ad tem-
 pus, possent in
 Domibus habita-
 re. Et hoc eorum
 iudicio relinqui-
 tur, qui in dictis
 Domibus profes-
 se Societatis alijs*

¶ Ex ijs, que dicta sunt de Generali, intelligi poterit quod Provincialibus, & localibus, & Rectoribus Collegiorum conuenit; quod attinet ad Dei dona, quibus ornari debent ad potestatem, officium, & auxilia, que ha-

bere eos oportet; prout expresse dici poterit in Regulis, que ad Prepositos huiusmodi particulares pertinent.

** Prepositi etiam Proutincia-
les, & Rectores Collegiorum, vel
Prepositi particulares domorum
suis auxilijs pluribus & paucio-
ribus pro necessitate, ac momen-
to rerum ipsis commissarum sub-
leuari debet; ac præcipue ad cõ-
siliũ aliquos, cum quibus res
grauiores, quæ occurrunt, com-
municent (quamuis eis auditis
penes Superiores sit statuendi fa-
cultas) designatos habeant.*

DECIMA

DECLA.

DECIMA PARS

DE MODO, QVO CONSER-
uari, & augeti totum corpus Societa-
tis in suo bono statu possit.

QUIA Societas, quæ mediis humanis in-
stituta non est, per ea nec conseruari nec
augeri potest, sed per gratiam omnipoten-
tentis Dei ac Domini nostri I E S V
Christi; in eo solo spem constitui oportet,
quod conseruaturus sit, & promoturus hoc opus,
quod ad obsequium & laudem suam, & auxilium
animarum inchoare dignatus est. Et iuxta spem
hanc primum mediũ & maxime consentaneum ora-
tionum & sacrificiorum erit, quæ hac cum intentio-
ne sancta offerri, & singulis hebdomadis, mensibus,
& annis in omnibus locis, vbi Societas residet, certa
ordinatione institui debent.

Ad conseruationem & incrementum non solum
corporis, id est eorum, quæ externa sunt, sed etiam
spiritus Societatis atq; ad assecutionem finis, quem
sibi præfigit, auxilii animarum, ad vltimum & super
naturalem suum finem consequendum media illa;
quæ cum Deo instrumentum coniungunt, ac dispo-
nunt, vt à diuina manu rectè gubernetur, efficaciora
sunt, quàm quæ illud disponunt erga homines. Hu-
iusmodi est probitas & virtus, ac præcipue charitas,
& pura intentio diuini seruitii, & familiaritas cum

Deo in spiritualibus deuotionis exercitijs, & zelus syncerus animarum, ad gloriam eius, qui eas creauit ac redemit, quouis alio emolumento posthabito. Videtur itaque in vniuersum curandum esse, vt omnes, qui se Societati addixerunt, in virtutum solidarum ac perfectarum, & spiritualium rerum studium incumbant; ac in huiusmodi maius momentum, quàm in doctrina, vel alijs donis naturalibus & humanis constitutum esse ducant. Hæc enim interiora sunt, ex quibus efficaciam ad exteriora permanere ad finem nobis propositum oportet.

Hoc iacto fundamento, media illa naturalia, quæ Dei ac Domini nostri instrumētum in proximorum vtilitatem disponunt, in vniuersum ad conseruationem & incrementum totius huius corporis conferent: si tamen & addiscantur, & exerceantur sincere ad solum Dei obsequium; non vt illis fiducia nostra innitatur, sed potius ut diuinæ gratiæ iuxta sumæ prouidentiaæ suæ ordinem per hæc cooperemur, qui ad gloriam suam tam dona naturalia, quæ ipse vt Creator, quàm supernaturalia, quæ vt gratiæ author donat, vult referri. Et ideo media humana, vel per industriam acquisita, ac præcipuè doctrina exacta & solida, & modus eam proponendi populo in concionibus, & lectionibus, & forma agendi cum hominibus, eosdemque tractandi diligenter curanda sunt.

Iuuerit etiam magnopere in suo bono statu ac disciplina Collegia conseruare, & ad id eorum superintenden-

intendentiam per illos exercere, quibus vtilitatis tēporalis nihil ex eis potest accedere. Talis est Societas professa, quæ in Collegijs eos instituendos curabit in perfectione vitæ, litterisque Christiano dignis, qui talentum ad id sortiti esse videbuntur. Hi enim pro seminario Societati professæ, & eius Coadiutoribus erūt; &, si cum Collegijs Vniuersitates etiam curæ Societatis commissæ fuerint, obseruato illo modo procedendi, de quo in quarta Parte dictum est, ad finem eundem iuuabunt.

5 Quia paupertas velut propugnaculum est Religionibus, vt eas in statu suo & disciplina conseruet, & à compluribus hostibus defendat (vnde etiam Dæmon enititur illud varijs rationibus euertere) refert plurimum ad conseruationem & augmentum totius huius corporis, procul admodum omnem auaritiæ speciem ablegasse; nullos redditus, vel possessiones, vel stipendia pro verbi Dei prædicatione, aut lectione, aut Missis, aut administratione sacramentorum, aut demum rebus quibuslibet spiritalibus (vt est in sexta Parte dictum) admittendo, nec ad suam vtilitatem redditus Collegiorum applicando.

6 Erat etiam summi momenti, vt perpetuò fœlix Societatis status conseruetur, diligentissimè ambitionem, malorum omnium in quauis Repub. vel Congregatione matrem, submouere, ac aditum ad dignitatem, vel prælationem vllam directè vel indirectè querendam in Societate præcludere. Quod vt fiat,

omnes

omnes Professi se nihil vnquam ad eam obrinendam acturos, & quos agere animaduernerint, delaturos, Deo ac Domino nostro voueant: & incapaces ac inhabiles ad prælationem quamuis habeantur ij, de quibus probari posset, quòd eam ambiissent. Promittant etiam Deo ac Domino nostro ad nullam etiam extra Societatem prælationem, vel dignitatem obrinendam se quidquam acturos, nec ad sui electionem ad huiusmodi munus, quoadeius fieri poterit, consensum præstituros; si eius obedientia, qui sub pœna peccati potest præcipere, eos non compulerit: sed vnusquisque videat qua ratione animarum saluti iuxta nostræ professionis humilitatem & submis-

DECLARATIONES

T I O N E S

In decimam Partem.

A Considerãdo, quàm instanter, quàmq; multis rationibus

curatum sit, vt aliqui de nostra Societate varios Episcopatus sumerent, cumq; in multis obtinere itum sit, nec tamen in Patriarchatu & Episcopatibus Aethiopiae admittendis resisti potuerit: de hoc auxilio ad opus illud Aethiopiae, & alia similia, cum resistendi modus deesset, cogitatum

sionem inferuire possit; & ne Societas his hominibus, qui ad propositum sibi finem sunt ei necessarij, priuetur.

Promittat etiam Deo, quòd, si quando dicto modo compulsus prælationem aliquam extra Societatem admittet, * audiet postea quouis tempore Præpositi Generalis qui pro tempore fuerit

A

confi-

consilium, vel alicuius, quem ille sibi ad hoc substitueret; quodque, si senserit melius esse quod consilium, sit illud executurus: Non quod habeat qui Prælati est, aliquem de Societate Superioris loco; sed quod sponte in Dei conspectu vult ad id faciendum obligari, quod ad diuinum obsequium melius esse intellexerit; quodque placeat esse aliquem, qui sibi cum charitate ac libertate christiana ad gloriam Dei & Domini nostri id proponat.

Ut perpetuò totius huius corporis bonus status conseruetur, confert plurimum, quod in prima, secunda, & quinta Parte dictum est de turba & hominibus ad nostrum institutum ineptis ne ad probationem quidem admittendis: & si aliqui probationis tempore non esse idonei inuenirentur, etiam dimittendis. Siqui vero deprauatis moribus essent, aut de quorum emendatione parum speraretur, multo minus essent retinendi. Minus etiam aperta ostium esse debet ad admittendos aliquos in Scholasticos approbatos, & Coadiutores formatos, minime vero omnium in

cogitatum est. Nō tamē obligatur Societas ad hoc minus suscipiendum, quādoquēque ab eui ex ea Episcopatus esset admittendus: Immo libera manet, ut idoneis & reliquere, et assumere possit; ubi multum referre ad Dei obsequium iudicaret.

Post emissam autem professionem hoc votum simplex cum alijs, de quibus diximus, emittetur.

B 413

Profes

Professos; Non enim alij, quàm spiritus & doctrinæ selectæ viri, & multum, diuque exercitati, & in varijs probationibus virtutis & abnegationis suipforum cum omniũ ædificatione & satisfactione perspecti ad professionem admitti debent. Sic enim, licet multitudo augetur, non imminuetur, nec debilior reddetur spiritus, dum tales sint, qui in Societatis corpus cooptantur.

Cùm bona & mala capitis habitudo in uniuersum corpus redundet; summopere conferet, si electio Præpositi Generalis ea sit, quæ in nona Parte descripta est. Et post hanc electionem, illa maximi erit momenti, qua inferiores Præpositi in Prouincijs, & Collegijs, ac Domibus Societatis eliguntur. Nam ferè quales hi fuerint, tales & eorum subditi erunt. Refert etiam magnopere, præter electionem, si Præpositi particulares in sibi subditos, & Generalis in particulares, ac contra Societas in Generalem (ut in nona Parte declaratum est) multum potestatis habeant; ita, vt omnes ad bonum omnia possint; & si malè agerent, omnino subiecti sint. Refert etiam, ut Superiores ministros idoneos (ut in eadem parte dictum est) ad ordinationem & executionem rerum, quæ spectant ad eorum officium, habeant.

Quod iuuat ad unionem membrorum huius Societatis inter se, & cum suo capite, multum etiam ad conseruationem boni status illius iuuabit; cuius modi est in primis uoluntatum uinculũ, quod Caritas est, & mutuus amor, quem crebra communicatio, &

bio, & rerum mutua notitia, eadem doctrina, & in omnibus, quantum fieri potest, uniformitas nutriet. Sed in primis id præstabit obedientiæ uinculum, quod particulares cum suis Præpositis, & his ipsos inter se & cum Prouincialibus, & utrosque cum Generali uniet; ita, ut inter omnes diligenter subordinatio seruetur.

10 Moderatio laborum animi & corporis, & in Constitutionibus, quæ ad neutrum extremum rigoris uel dissolutionis vergant (ut sic melius obseruari possint) mediocritas conferet ad durationem, & totius corporis in suo statu conseruationem.

11 Ad eundem finem faciet, generatim curare, ut amor & charitas omnium etiam externorum erga Societatem conseruetur,

B * sed eorum præsertim, quorum uoluntas bene aut malè in nos affecta multum habet momenti, ut aditus ad diuinum obsequium, & animarum auxilium aperiantur, uel præcludatur. In ipsa ue-

B ¶ In primis conseruetur beneuolentia Sedis Apostolicæ, cui peculiariter inseruire debet Societas:

ro deinde Principum

secularium, & magnatum, ac primariæ authoritatis hominum; quorum fauor, aut alienatio animi multum facit, ut ostium diuino seruitio, & bono animarum aperiantur, uel præcludatur. Sic uidem, cum aliqui malè affecti esse intelligerentur, præcipue si homines sine non vulgaris aueritatis, orandum est pro eis, utendumque rationibus

*conuenientibus ,
 vt in amicitiam
 redeant , vel cer-
 tē aduersarij non
 sint : idque non
 timore contradi-
 ctionum , vel ,
 quòd asperius quid
 quam nobis inde
 posset accidere ;
 sed vt per huius-
 modi hominum be-
 neuolentiam ma-
 gis in rebus om-
 nibus Dei obsequi-
 um & gloria cre-
 scat .*

*C¶ Ad hoc e-
 ziam curādum est,
 vt Domus, & Col-
 legi in locis , vbi
 sit purum & sa-
 lubre cælum, ha-
 beantur, & non in
 eis , qui contrari-
 am habent proprie-
 tatem .*

ò Societate nec sit nec sentiatur
 animorum propensio ad partem
 alterutram factionis ; quæ esset
 fortassis intet Principes vel Do-
 minos Christianos ; sed sit po-
 tius quidam vniuersalis amor,
 qui partes omnes (licet sibi inui-
 cem contrariæ sint) in Domino
 nostro amplectatur .

Iuuerit etiam moderatus & 12
 prudens vsus gratiarum per Se-
 dem Apostolicam concessarum,
 solius auxiliij animarum fine
 syncerissimè nobis proposito .
 Sic enim diuina bonitas opus
 hoc quod cæpit, promouebit; ac
 bonus odor, qui veritati bono-
 rum operum innitatur, homi-
 num deuotionem augebit : vt &
 à Societate ipsi iuuari, & ean-
 dem ad propositum sibi finem
 obsequii & gloriæ diuinæ Maie-
 statis iuuare curent.

* Conferet etiam, rationem C
 habere valetudinis ; vt ea in par- 13
 ticularibus conseruetur, quem-
 admodum tertia in Parte di-
 ctum est; & vt demum omnes
 obser-

observationi Constitutionum studeant ; ad quam
 easdem scire , saltem quæ ad quemlibet perti-
 nent, necesse est . Quare legere, uel
 audire easdem singulis men-
 sibus oportet-
 bit.

F I N I S .

R O M Æ, M. D. L X X.

Apud Victorium Hælianum.

Cum facultate Superiorum.

FORMVLA VOTORVM SIMPLI-
CIVM, QVAE PROFESSI EMIT-
tunt post professionem, iuxta Constitutio-
nes, Parte Sexta, Capite secundo,
& Parte decima .

QVAE formula extracta est ex prima Con-
gregatione generali, titulo sexto,
Decreto uigesimo
tertio .

EGO .N. Professus Societatis IESV, promit-
to Deo Omnipotenti coram eius Virgine Matre,
& tota curia cœlesti, & coram R. Patre Præposito
Generali, vel coram .N. locum Generalis Præposi-
ti tenente nunquam me acturum quacunque ratio-
ne, uel consensurū, ut, quæ ordinata sunt, circa pau-
pertatem in Constitutionibus Societatis, immuten-
tur: nisi quando ex causa iusta rerum exigentium
uideretur paupertas restringenda magis. 3

Præterea promitto nunquā me acturum vel præ-
tensurum, ne indirecte quidem, vt in aliquam præ-
lationem, vel dignitatem in Societate eligar, vel
promouear. 2

Tum, si quem sciam id curare, vel prætere-
dere, promitto illum, remque totam me manifestaturum
Societati, vel Præposito eius. 3

Promitto præterea nunquam me curaturum, præ-
tensu- 4

rensurum de extra Societatem prælationem aliquam,
vel dignitatem, nec consensurum in mei electionem
quantum in me fuerit, nisi coactus obedientia eius,
qui mihi præcipere potest sub pœna peccati.

- 5 Insuper promitto, si quando acciderit, vt hac ra-
tione in Præsidentem alicuius Ecclesiæ promouear: pro
cura, quam de animæ meæ salute, ac recta muneris
mihi impositi administratione gerere debeo, me eo
loco, ac numero habiturum Præpositum Societatis
Generalem, vt nunquam consilium audire detrecte,
quod vel ipse per se, vel quiuis alius de Societate,
quem ad id ipse sibi substituerit, dare mihi dignabi-
tur. Consilij vero huiusmodi ita me pariturum sem-
per esse promitto, si ea meliora esse, quàm quæ mihi
in mentem venerint, iudicabo: omnia intelligendo
iuxta Societatis I E S V Constitutiones & Decla-
rationes. In tali loco, tali die, mense, & anno.
& cæt.

L A V S D E O.